

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z języka polskiego w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania**

**Tytuł programu: Nowe słowa na start
Autor programu: Marlena Derlukiewicz**

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopelniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
2. Wobec życiowych doświadczeń	• opisać graffiti	• porównać graffiti Banksy’ego z XVII-wiecznym obrazem	• wypowiedzieć się na temat kolorystyki dzieła i określić jej funkcję	• omówić funkcję dodania maski postaci z obrazu • omówić znaczenie otoczenia dla wymowy dzieła	• wskazać inne dzieła sztuki, w których artyści prezentowali radzenie sobie z trudnymi doświadczeniami
3. Nie bać się życia	• omówić treść fragmentów tekstu • przytoczyć argumenty wysuwane przez bohaterki	• scharakteryzować każdą z bohaterek	• wyjaśnić przyczynę sporu pomiędzy bohaterkami	• wyrazić swoją opinię na temat sporu zaprezentowanego we fragmentach tekstu	• stworzyć pracę pisemną związaną z tematem lekcji
4. i 5. Życie na ławie oskarżonych	• omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• scharakteryzować bohaterów fragmentów tekstu	• odnieść przeczytane fragmenty tekstu do definicji powieści kryminalnej	• wyciągnąć z przemysłów bohaterów ogólne wnioski dotyczące natury człowieka	• podjąć dyskusję na temat stwierdzenia bohaterki, że mówienie prawdy jest przejawem odwagi
7. Zaakceptować ograniczenia	• omówić treść fragmentów tekstu • wymienić osiągnięcia Stephena Hawkinga, o których jest mowa w tekście	• przedstawić stosunek narratora tekstu do życia	• wyjaśnić, w jaki sposób naukowiec postrzegał swoją niepełnosprawność	• sformułować przesłanie wynikające z relacji Stephena Hawkinga dotyczącej jego życia	• odszukać informacje na temat ludzi, którzy osiągnęli sukces pomimo różnych ograniczeń
8. Niezwyczajny zawód	• omówić treść wywiadu • zreferować odczucia lekarza podczas	• wyjaśnić, dlaczego Zbigniew Religa został chirurgiem	• omówić emocje Zbigniewa Religi, które towarzyszyły mu	• zinterpretować znaczenie przekształconego	• wypowiedzieć się na temat filmu <i>Bogowie</i> w reżyserii Łukasza

	przeszczepu serca	• scharakteryzować Zbigniewa Religę jako lekarza	podczas pierwszej przeprowadzanej operacji • przedstawić romantyczną stronę zawodu lekarza, którą dostrzegali Zbigniew Religa	frazeologizmu w tytule wywiadu	Palkowskiego
9. i 10. Wywiad	• wymienić etapy tworzenia wywiadu	• ułożyć pytania do autora podanego tekstu	• zebrać informacje na temat wybranej postaci, wymyślić temat wywiadu i ułożyć pytania • wskazać błędy w podanym wywiadzie	• przeprowadzić wywiad z koleżanką lub kolegą	• przedstawić wybrany przez siebie wywiad i go ocenić • przeprowadzić wywiad z osobą ze swojego otoczenia na temat jej pasji
11. Fotografia	• wymienić rodzaje fotografii	• ocenić wybraną fotografię na podstawie podanych kryteriów	• wypowiedzieć się na temat roli światła w fotografii • omówić fotografie Charlesa Ebbetsa, Annie Leibovitz i Matthew Abbotta	• dokonać analizy wybranej fotografii	• dokonać analizy wybranej fotografii artystycznej
12. i 13. Jak doskonalić technikę pisania rozprawki?	• stworzyć plan rozprawki	• omówić na przykładzie podanej rozprawki sposoby zachowania spójności tekstu	• sformułować tezę do podanego tematu rozprawki • skorygować błędy w podanych rozprawkach	• dokonać analizy przykładowej rozprawki • stworzyć rozprawkę	
14 i 15. Sposoby wzbogacania słownictwa	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>neologizm</i>, <i>zapożyczenia</i>, <i>wyrazy rodzime</i>, <i>synonimy</i>, <i>antonimy</i>, <i>homonimy</i>, <i>wyrazy wieloznaczne</i>, <i>eufemizmy</i>	• wskazać funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów • rozpoznać w tekstach rodzaje neologizmów • rozpoznać w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne	• omówić zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach • zastąpić podane wyrazy synonimami • zastąpić zapożyczenia wyrazami rodzimymi • przekształcić wypowiedzi tak, aby	• omówić funkcje neologizmów w tekstach artystycznych	

			zawierały eufemizmy		
16. i 17. Czym jest styl języka? Jakie style wyróżniamy?	wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie	- wymienić cechy każdego ze stylów - wskazać w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie - wskazać błędy stylistyczne w podanych tekstach	- rozpoznać styl podanej wypowiedzi - przekształcić sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie - skorygować błędy stylistyczne w podanych tekstach	stworzyć tekst w wybranym stylu	
18. Ortografia – przypomnienie wiadomości	przedstawić zasady ortograficzne	uzupełnić podane teksty poprawnymi formami	skorygować teksty pod kątem ortograficznym	stworzyć teksty poprawne pod względem ortograficznym	
19. i 20. Podsumowanie	- odtworzyć najważniejsze fakty i opinie - posługiwać się terminami: <i>synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, eufemizmy, zapożyczenia, neologizmy, styl naukowy, styl urzędowy, styl publicystyczno-dziennikarski, styl retoryczny, styl artystyczny, styl potoczny, wywiad, rozprawka</i>	wykorzystywać najważniejsze konteksty	- wyciągać wnioski - przedstawiać własne stanowisko	- poprawnie interpretować wymagany materiał - właściwie argumentować - uogólniać, podsumowywać i porównywać	- wykorzystywać bogate konteksty - formułować i rozwiązywać problemy badawcze
21. Ojczyzna	opisać to, co zostało przedstawione na obrazie	omówić kompozycję dzieła	- wskazać topos, do którego odwołał się artysta - omówić funkcje kolorystyki	- zinterpretować znaczenie symboli - wyjaśnić wymowę obrazu	wskazać inne teksty kultury przedstawiające ojczyznę jako matkę
22. i 23. Fantastyka a historia	omówić treść fragmentów tekstu	wypowiedzieć się na temat bohaterów	wyjaśnić funkcję użycia obrazowania	omówić funkcję opisywania świata z	omówić kontekst historyczny tekstu

	• określić rodzaj narracji	fragmentów tekstu • wskazać środki językowe użyte do opisu walki i określić ich funkcję	fantastycznego w kreacji pana Betona	perspektywy dziecka • sformułować uniwersalne wnioski	
24. Walczyć za ojczyznę – Reduta Ordona Adama Mickiewicza (lektura obowiązkowa)	• omówić treść utworu • wskazać podmiot liryczny wiersza	• wskazać przykłady animizacji • wskazać w wierszu wyrazy dźwiękonaśladowcze • wskazać inne środki stylistyczne użyte w utworze • porównać sposób przedstawienia agresorów i obrońców	• omówić sposób przedstawienia wydarzeń w utworze • omówić sposób przedstawienia cara • określić funkcję animizacji • określić funkcję nagromadzenia wyrazów dźwiękonaśladowczych w utworze • odnieść postać Kapitana Polski do antycznych herosów i współczesnych superbohaterów	• sformułować przesłanie <i>Reduty Ordona</i> • omówić obraz współczesnego świata przedstawiony w piosence Lao Che	• przedstawić sylwetkę Juliana Konstantego Ordona na podstawie dowolnych źródeł • wypowiedzieć się na temat sposobu kreacji romantycznych legend bohaterów
25. Adam Mickiewicz Pan Tadeusz (lektura obowiązkowa) - fragmenty	• omówić treść <i>Epilogu</i> • zidentyfikować adresata inwokacji jako „małą ojczyznę”	• omówić sposób przedstawienia Paryża z perspektywy emigranta • omówić sposób przedstawienia <i>kraju lat dziecinnych</i>	• przedstawić kontrasty pomiędzy przedstawieniem Paryża i <i>kraju lat dziecinnych</i> (przestrzenie: natura – miasto, swojskość – obcość, wspólnota – konflikt) • omówić funkcję kolorystyki dominującej w inwokacji	• omówić sposób przedstawienia przestrzeni w inwokacji	• omówić kontekst historyczny utworu • podjąć dyskusję na temat przyczyn i konsekwencji emigracji
26. Dworek szlachecki w Panu Tadeuszu Adama Mickiewicza Księga I	• opisać Soplicowo • wymienić głównych bohaterów epopei	• przedstawić tytułowego bohatera utworu	• omówić relacje pomiędzy mieszkańcami Soplicowa	• omówić harmonię pomiędzy człowiekiem a naturą w odniesieniu do przedstawienia Soplicowa	• odnaleźć konteksty i nawiązania

27. Obraz szlachty w <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza Księga II	- wymienić formacje szlacheckie przedstawione w <i>Panu Tadeuszu</i> - omówić obyczaje szlacheckie zaprezentowane w epopei	wskazać wady każdej spośród formacji szlacheckich	omówić funkcję tradycji w utworze	dokonać analizy sposobu przedstawienia szlachty (pozytywny i negatywny wizerunek)	odnaleźć komizm i ironię w sposobie przedstawienia wybranych bohaterów
28. Jacek Soplica – bohater dynamiczny Księga X	omówić biografię Jacka Soplisy	scharakteryzować Jacka Soplisę przed jego przemianą i po niej	- przedstawić momenty kluczowe dla biografii Jacka Soplisy z punktu widzenia tego bohatera oraz Gerwazego - omówić funkcję miana przybranego przez bohatera	porównać stosunek do świata i siebie samego Jacka Soplisy oraz księdza Robaka (dostrzec kontrast)	przedstawić różnych bohaterów literackich, którzy przeszli przemianę wewnętrzną
30. Historia w <i>Panu Tadeuszu</i> Adama Mickiewicza Księga XI, XII	- wskazać odwołania do historii na początku utworu (przyjazd Tadeusza do Soplicowa) i na jego końcu (koncert Jankiela) - wymienić wydarzenia historyczne przywołane podczas oglądania przez Tadeusza obrazów - wymienić wydarzenia historyczne przywołane w koncercie Jankiela	omówić funkcję przywołanych wydarzeń historycznych	omówić funkcję <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> przywołanego na początku i na końcu dzieła	wskazać inne wydarzenia historyczne przywołane w dziele i omówić ich funkcję	wskazać i omówić teksty kultury nawiązujące do wydarzeń z historii Polski
31. <i>Pan Tadeusz</i> – kształt artystyczny utworu	wymienić cechy epopei	odnieść cechy epopei do <i>Pana Tadeusza</i>	- omówić funkcję przymiotnika <i>ostatni</i>, który często pojawia się w utworze - omówić sposób prezentacji przyrody w dziele	dokonać analizy wybranego opisu przyrody w utworze	podjąć dyskusję na temat aktualności <i>Pana Tadeusza</i>
32. Wiesz, umiesz, zdasz	przeczytać ze zrozumieniem fragmenty utworu	wskazać istotne informacje we fragmentach dzieła	dokonać analizy kształtu artystycznego fragmentów tekstu	stworzyć własny tekst na podstawie fragmentów epopei	

33. i 34. Co już wiemy o twórczości Adama Mickiewicza?	wymienić tytuły omawianych utworów Adama Mickiewicza	określić przynależność gatunkową utworów	- przywołać problematykę omawianych utworów - przedstawić motywy pojawiające się w omawianych utworach	odnieść się do kształtu artystycznego omawianych utworów	podjąć dyskusję na temat roli Adama Mickiewicza w literaturze polskiej
35. Tęsknota za ojczyzną	- omówić treść wiersza - wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego utworu - wskazać w wierszu neologizmy	- wypowiedzieć się na temat adresata lirycznego wiersza - opisać kraj przedstawiony przez podmiot liryczny - nazwać uczucia podmiotu lirycznego	- omówić znaczenie refrenu dla wymowy wiersza - omówić funkcję neologizmów w utworze	zinterpretować znaczenie wyrażen: <i>światło-cień, bez-tęsknota i bez-myślenie</i> w kontekście wiersza	omówić obraz Józefa Chełmońskiego <i>Bociany</i>
36.–39. Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> (lektura obowiązkowa)	- omówić treść utworu - określić rodzaj narracji	- omówić świat przedstawiony noweli - wskazać cechy gatunkowe noweli - scharakteryzować głównego bohatera utworu - omówić przemianę bohatera utworu	- omówić przyczyny tułaczki Skawińskiego (także te niewyrażone bezpośrednio) - omówić sposób, w jaki bohater reaguje na pierwsze wersy <i>Pana Tadeusza</i> - omówić funkcję przyrody w noweli	- wypowiedzieć się na temat sposobu postrzegania ojczyzny przez Skawińskiego - zinterpretować symbolikę latarni morskiej - sformułować przesłanie utworu	- wypowiedzieć się na temat problemów, z jakimi borykają się emigranci i uchodźcy - omówić kontekst historyczny noweli
40. Wiesz, umiesz, zdasz	przeczytać ze zrozumieniem fragmenty utworu	wskazać istotne informacje we fragmentach dzieła	wyjaśnić znaczenia tułactwa bohatera w odniesieniu do fragmentów i całości utworu	- napisać opowiadanie o późniejszych losach bohatera - uzasadnić porównanie Skawińskiego do Syzyfa	
41. Muzyka	- wymienić elementy języka muzyki - wymienić rodzaje muzyki rozrywkowej	ocenić utwór muzyczny na podstawie podanych kryteriów	wykorzystać elementy języka muzyki podczas analizy wybranego utworu	omówić rolę muzyki w wybranym filmie	- stworzyć prezentację na temat ulubionego muzyka lub rodzaju muzyki - stworzyć prezentację na temat muzyki etnicznej charakterystycznej dla

					regionu, w którym mieszka
42. i 43. Jak napisać artykuł?	• zdefiniować artykuł • wymienić cechy artykułu	• przedstawić kompozycję artykułu	• samodzielnie zebrać informacje do artykułu • dokonać analizy formy i treści podanego artykułu	• napisać artykuł problemowy	
44. i 45. Norma językowa i błąd językowy	• wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową • przedstawić podział błędów językowych	• wskazać teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową • poprawnie odmienić podane wyrazy • wskazać w podanych wyrazach sylaby akcentowane	• skorygować błędy w podanych tekstach • odnaleźć w podanych tekstach błędy stylistyczne i je skorygować • skorygować błędy interpunkcyjne	• poprawnie sformułować związki frazeologiczne • poprawnie odczytać podane wyrazy	
46. i 47. Nazwy osobowe i miejscowe	• rozpoznać w tekście nazwy osobowe i miejscowe	• określić kategorie nazw osobowych i miejscowych	• używać poprawnych form nazwisk • zapisać nazwy miejscowe w odpowiednich formach	• stworzyć nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych	
48. i 49. Podsumowanie	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>artykuł, norma językowa, norma wzorcową, norma użytkowa, błąd językowy, nazwy osobowe</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
50. Wzorce	• opisać to, co zostało przedstawione na obrazie	• omówić kompozycję dzieła • omówić relacje pomiędzy postaciami przedstawionymi na obrazie	• określić nastrój obrazu i wskazać środki, które go kształtują	• omówić funkcję światłocienia • zinterpretować obraz	• przygotować prezentację na temat swojego wzorca
51. Dlaczego potrzebujemy autorytetów?	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>wywiad</i> • omówić treść fragmentów tekstu	• wymienić zasady, którymi warto kierować się podczas poszukiwania autorytetu • wskazać różnice	• omówić rolę autorytetów we współczesnym świecie • dokonać analizy	• podjąć dyskusję na temat współczesnych autorytetów • podjąć dyskusję na temat	• przedstawić swój autorytet i uzasadnić ten wybór

		między autorytetem a guru	sposobu zadawania pytań przez dziennikarkę	uznawania celebrytów za autorytety	
52. Podróż w czasie z Sienkiewiczem – <i>Quo vadis</i> (fragmenty) (lektura obowiązkowa)	• omówić treść lektury • wymienić bohaterów pierwszo- i drugoplanowych	• określić czas i miejsce akcji • wymienić wątki główne i poboczne	• odnieść definicję powieści historycznej do utworu	• wskazać w powieści elementy rzeczywistości starożytnego Rzymu	• wymienić nurty starożytnej filozofii i omówić te, do których nawiązano w powieści
53. Świat na styku dwóch kultur – pogańskiej i chrześcijańskiej – <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza (	• omówić treść powieści	• przedstawić obraz kultury starożytnego Rzymu zaprezentowany w powieści • omówić życie pierwszych chrześcijan w Rzymie • dokonać charakterystyki porównawczej Nerona i św. Piotra	• określić hierarchię wartości pogan i chrześcijan • omówić przyczyny, konsekwencje i znaczenie pożaru Rzymu	• omówić symbolikę cierpienia pierwszych chrześcijan • podać przykłady symboli pojawiających się w powieści i zinterpretować ich znaczenie • wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy powieści	• podjąć dyskusję na temat aktualności przesłania powieści
54. Wśród najważniejszych bohaterów powieści <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza	• omówić treść powieści	• scharakteryzować wybranych bohaterów drugoplanowych	• przedstawić Marka Winicjusza jako bohatera dynamicznego • wypowiedzieć się na temat znaczenia Petroniusza w powieści	• porównać kreacje bohaterów powieści	• podjąć dyskusję na temat funkcjonalności filozofii wyznawanej przez Petroniusza
55. Miłość (nie)jedno ma imię – <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza	• przedstawić historię miłości Marka Winicjusza i Ligii	• porównać sposoby postrzegania miłości między mężczyzną a kobietą przez Rzymian i chrześcijan	• omówić dojrzewanie Marka Winicjusza do miłości • omówić zaprezentowaną w powieści chrześcijańską miłość bliźniego	• omówić różne postawy wobec winowajców na przykładach bohaterów powieści	• przedstawić sposoby zaprezentowania wątków miłosnych w innych tekstach kultury
56. Wiesz, umiesz, zdasz	• przeczytać ze zrozumieniem fragmenty utworu	• wskazać istotne informacje we fragmentach tekstu	• dokonać analizy kształtu artystycznego fragmentów utworu	• stworzyć własny tekst na podstawie fragmentów powieści	
57. Co już wiemy o twórczości Henryka Sienkiewicza?	• wymienić tytuły omawianych dzieł Henryka Sienkiewicza	• określić przynależność gatunkową poznanych utworów	• dokonać analizy problematyki omawianych utworów • przedstawić motywy pojawiające się w	• odnieść się do kształtu artystycznego omawianych utworów	• podjąć dyskusję na temat roli Henryka Sienkiewicza w literaturze polskiej

			omawianych utworach		
58. Ludzie wobec ludzi – List do ludożerców Tadeusza Różewicza (lektura obowiązkowa)	• omówić treść wiersza • określić rodzaj liryki	• wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny • scharakteryzować tytułowych <i>ludożerców</i>	• zinterpretować zabieg stylistyczny zastosowany na początku wiersza • omówić funkcję użycia wyrazu <i>ludożerca</i> w utworze	• zinterpretować zakończenie wiersza • odnieść wymowę wiersza do codziennej rzeczywistości	• podjąć dyskusję na temat <i>ludożerców</i> w codziennej rzeczywistości • podjąć dyskusję na temat: „Czy każdy ma w sobie <i>ludożercę</i>?”
59. i 60. Jak napisać list otwarty?	• wymienić cechy listu otwartego	• przedstawić kompozycję listu otwartego	• skorygować podany list otwarty i wzmocnić jego perswazyjność odpowiednimi środkami retorycznymi • dokonać analizy przykładów listów otwartych	• zredagować list otwarty	
61. Film	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>kadr, plan filmowy, ujęcie, scena, montaż, scenariusz</i>	• podać przykłady filmów, reprezentujących poszczególne gatunki	• wskazać w wybranych filmach cechy pozwalające zaklasyfikować je do poszczególnych gatunków	• dokonać analizy języka filmu na wybranym przykładzie • ocenić wybrane dzieło filmowe na podstawie podanych kryteriów	
62. i 63. Odmienne i nieodmienne części mowy – przypomnienie wiadomości	• wymienić odmienne i nieodmienne części mowy	• scharakteryzować odmienne i nieodmienne części mowy • rozpoznać nieodmienne części mowy	• odnaleźć w tekście nieosobowe formy czasowników i je określić • dokonać poprawnej deklinacji rzeczowników • poprawnie odmienić i stopniować przymiotniki	• właściwie określić formy osobowe czasowników • poprawnie określić i stosować formy zaimków	
64. Części zdania – przypomnienie	• wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie	• wskazać w zdaniu przydawki i określić, jakimi częściami mowy zostały	• wskazać w zdaniu orzeczenie imienne	• rozpoznać i zastosować zdania bezpodmiotowe	

wiadomości		one wyrażone • wskazać w zdaniu dopełnienie i okolicznik			
65. Typy wypowiedzeń – przypomnienie wiadomości	• podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań • rozpoznać w tekście równoważniki zdań	• rozpoznać zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	• przekształcić zdania pojedyncze w złożone	• przekształcić zdania w imiesłowowe równoważniki zdań	
66. i 67. Podsumowanie	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>powieść historyczna, bohater dynamiczny, symbol, felieton, film, odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, rodzaje wypowiedzeń, list otwarty</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
68. Życiowe wybory	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>mural, motyw biblijny, street art</i> • opisać mural	• wskazać motyw biblijny, do którego odnosi się dzieło	• zinterpretować symbolikę barw użytych przez artystkę • wyjaśnić tytuł muralu	• zinterpretować wymowę dzieła	• omówić wybrany przykład <i>street artu</i>
69. Bez wyboru – Igrzyska śmierci Suzanne Collins	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i> • omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• omówić świat przedstawiony w utworze • omówić sytuację, w której znalazła się bohaterka • omówić sposób sprawowania władzy w Panem	• wyjaśnić, na czym polega dylemat Katniss • wskazać cechy antyutopii w świecie opisywanym przez autorkę	• wyjaśnić, jaką funkcję pełnią Głodowe Igrzyska w świecie Panem	• stworzyć prezentację na temat różnych form antyutopii w tekstach kultury
70. Z wizytą w Klerykowie –	• omówić treść powieści • określić czas i miejsce	• opisać mieszkańców Klerykowa	• omówić sposób kreacji bohaterów	• odnaleźć powiązania pomiędzy biografią	

Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego (lektura obowiązkowa – fragmenty)	akcji powieści • omówić narrację powieści		drugoplanowych	pisarza a historią głównego bohatera	
71. Szkoła pod zaborami – Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego	• omówić treść powieści • wymienić metody rusyfikacji przedstawione w powieści	• przedstawić sposób funkcjonowania szkoły w powieści • wymienić metody działania nauczycieli sprzyjające rusyfikacji	• wypowiedzieć się na temat kontekstu historycznego utworu • omówić różne formy walki z rusyfikacją	• odnieść treść powieści do mitu o Syzyfie	• podjąć dyskusję na temat różnych sposobów uniformizowania młodzieży w szkole
72. Lekcja patriotyzmu – Syzyfowe prace Stefana Żeromskiego	• omówić treść fragmentu tzw. lekcji języka polskiego (rozdz. XV)	• scharakteryzować Bernarda Zygiera • omówić reakcje bohaterów na recytację Bernarda Zygiera	• przedstawić Bernarda Zygiera jako buntownika • omówić konsekwencje opisanej lekcji	• zinterpretować tytuł powieści	• wypowiedzieć się na temat potrzeby nauki języka ojczystego
73. Dojrzewanie, przyjaźń, nauka – Marcin Borowicz, Andrzej Radek, Bernard Zygiere	• przedstawić najważniejsze informacje o Marcinie Borowiczu, Andrzeju Radku i Bernardzie Zygierze	• wskazać najważniejsze osoby i czynniki, które wpłynęły na bohaterów	• wypowiedzieć się na temat wpływu pochodzenia, miejsca zamieszkania, statusu majątkowego i sytuacji rodzinnej na rozwój bohaterów • wymienić tytuły książek ważnych dla bohaterów i omówić znaczenie tych pozycji	• dokonać analizy procesu dojrzewania bohaterów	• podjąć dyskusję na temat potrzeby zachowania tożsamości narodowej w czasach zaborów i obecnie
74. Wiesz, umiesz, zdasz	• przeczytać ze zrozumieniem fragmenty utworu	• wskazać istotne informacje we fragmentach tekstu	• dokonać analizy kształtu artystycznego fragmentów powieści	• stworzyć własny tekst na podstawie fragmentów utworu	
75. Wybór postawy życiowej – Szewczyk Bolesława Leśmiana	• omówić treść wiersza • wymienić cechy Boga i szewczyka	• omówić sytuację liryczną w utworze • wskazać środki stylistyczne użyte w wierszu i określić ich funkcję	• omówić stosunek szewczyka do otrzymanego daru • zinterpretować postawę szewczyka	• sformułować przesłanie wiersza	• stworzyć tekst z wykorzystaniem neologizmów

		• omówić kompozycję wiersza			
76., 77. i 78. Kogut na drodze do sławy – Artysta Sławomira Mrożka (lektura obowiązkowa)	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>alegoria</i> • omówić treść tekstu • określić rodzaj narracji	• wypowiedzieć się na temat narratora tekstu • wyjaśnić postawę Koguta • skomentować zachowanie Lisa	• omówić alegoryczne znaczenie postaci • wskazać w tekście elementy komizmu	• odnieść postawę Koguta do wyobrażeń na temat artysty • sformułować morał	• podjąć dyskusję na temat sposobu postrzegania artystów • porównać utwór Sławomira Mrożka z wybraną bajką zwierzęcą
79. Odpowiedzialność za słowo – Tędy i owędy Melchiora Wańkowicz - fragment	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>literatura faktu</i>, <i>reportaż</i> • omówić treść fragmentów tekstu • przedstawić bohaterów fragmentów utworu • omówić zadania <i>reserczerki</i>	• scharakteryzować bohaterów fragmentów utworu • przedstawić sposób pracy dziennikarzy w czasopiśmie „Time”	• wyliczyć problemy, z jakimi zetknęła się Marta podczas wykonywania powierzonego jej zadania	• zinterpretować puentę sformułowaną przez ojca Marty • wskazać wyrażenia środowiskowe, wyjaśnić ich znaczenie i określić funkcję w tekście	• podjąć dyskusję na temat rzetelnych źródeł informacji
80. Jak napisać podanie?	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>podanie</i> • wymienić elementy, które powinny znaleźć się w podaniu	• zgromadzić argumenty przydatne do uzasadnienia prośby	• skorygować błędnie napisane podanie • napisać podanie	• zredagować za pomocą komputera podanie o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej	
81. i 82. Grafika	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>grafika</i>, <i>rysunek</i>, <i>perspektywa</i>, <i>grafika artystyczna</i>, <i>ilustracja</i>, <i>plakat</i>, <i>animacja</i>, <i>logo</i>, <i>identyfikacja wizualna firmy</i>	• omówić elementy języka grafiki na wybranym przykładzie • wymienić i opisać najważniejsze techniki graficzne	• omówić środki wyrazu zastosowane przez autora wybranej grafiki • omówić tradycyjne techniki graficzne	• ocenić dzieło sztuki na podstawie podanych kryteriów	• przygotować prezentację na temat wybranego artysty grafika • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki
83. Mowa zależna i niezależna – przypomnienie wiadomości	• wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną i zależną	• wskazać w podanym tekście przykłady mowy zależnej i niezależnej • zastosować poprawną interpunkcję przy zapisie	• zapisać dowolny dialog w mowie zależnej	• zredagować tekst z wypowiedziami w mowie zależnej • przekształcić mowę zależną na niezależną i	

		dialogu		odwrotnie	
84. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	• podzielić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe	• wskazać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym orzeczenia i równoważniki zdań	• rozpoznać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym relacje współrzędne i podrzędne	• przedstawić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wykresie	
85. i 86. Podsumowanie	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>grafika, liryka, alegoria, reportaż, neologizm artystyczny, sztuka dwudziestolecia międzywojennego, mowa zależna i niezależna, zdania wielokrotnie złożone, podanie</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
87. Wojna	• opisać rysunek	• omówić sposób ukazania postaci na rysunku	• dokonać analizy stosunków międzyludzkich ukazanych na rysunku • odnieść treść rysunku do zwyczaju upamiętniania ważnych osób i wydarzeń poprzez pomniki	• przedstawić postawę wobec działań wojennych, która wynika z rysunku	• omówić tematykę i środki wyrazu innych dzieł Pawła Kuczyńskiego Z pomocą nauczyciela
88. Czasy nietolerancji – Złodziejka książek Markusa Zusaka	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>faszizm, rasizm</i> • omówić treść fragmentów tekstu • określić rodzaj narracji	• omówić znaczenie czasu i miejsca akcji dla wymowy fragmentów utworu • omówić funkcję postaci Jessego Owensa we fragmentach tekstu • scharakteryzować Rudy'ego	• wyjaśnić przyczynę reakcji ojca na zachowanie Rudy'ego • omówić dialog pomiędzy ojcem i synem	• zinterpretować znaczenie dziecięcej naiwności Rudy'ego dla wymowy fragmentów tekstu	• zaprezentować sylwetkę Jessego Owensa • przedstawić kontekst historyczny fragmentów tekstu na podstawie dowolnych źródeł

89. i 90. Czasy wojny i okupacji	• określić ramy czasowe epoki	• wymienić najważniejsze zjawiska kulturowe związane z okresem wojny i okupacji	• omówić dzieła sztuki z okresu wojny i okupacji	• dokonać analizy środków wyrazu wykorzystanych przez twórców omawianych dzieł	• podjąć dyskusję na temat różnych sposobów przedstawiania tragedii II wojny światowej
91. Wojenna pożoga i marzenia – liryka Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (lektura obowiązkowa)	• omówić treść wiersza • wskazać środki językowe oddziałujące na zmysły	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego i adresata lirycznego utworu • omówić sytuację liryczną w wierszu	• określić funkcję oddziaływania na zmysły w wierszu • omówić kontekst biograficzny utworu	• omówić funkcję kontrastu pomiędzy początkowymi strofami a zakończeniem wiersza	• podjąć dyskusję na temat wpływu wojny na odczucia człowieka z wykorzystaniem innych znanych sobie tekstów kultury
92. Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego – pomiędzy gawędą harcerską a literaturą faktu (lektura obowiązkowa)	• omówić treść utworu • określić rodzaj narracji	• określić ramy czasowe utworu • wskazać w utworze elementy gawędy harcerskiej	• określić tematykę tekstu • wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do opisywanego świata	• zinterpretować sens tytułu	• omówić kontekst historyczny utworu
93. W służbie małego sabotażu i dywersji – Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego (lektura obowiązkowa)	• omówić treść utworu • zrelacjonować przebieg akcji pod Arsenalem	• wyjaśnić różnice pomiędzy sabotażem a dywersją • omówić akcje sabotażowe i dywersyjne bohaterów utworu	• wypowiedzieć się na temat skutków działań sabotażowych i dywersyjnych	• omówić przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem	• porównać sposób przedstawienia akcji pod Arsenalem w książce Aleksandra Kamińskiego i filmie Roberta Glińskiego
94. i 95. Alek, Rudy i Zośka jako przedstawiciele pokolenia wojennego (lektura obowiązkowa)	• omówić losy bohaterów utworu	• przedstawić i scharakteryzować bohaterów utworu • zdefiniować pojęcie <i>patriotyzm</i> w kontekstach historycznym i współczesnym	• przedstawić hierarchię wartości bohaterów książki przed wybuchem wojny oraz w czasie okupacji • zaprezentować bohaterów utworu jako przedstawicieli	• omówić dylematy moralne bohaterów tekstu • wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia <i>czasu pogardy</i> w utworze	• wypowiedzieć się na temat fenomenu Polskiego Państwa Podziemnego

			pokolenia wojennego		
96. Wiesz, umiesz, zdasz	• przeczytać ze zrozumieniem fragmenty utworu	• wskazać istotne informacje we fragmentach tekstu	• dokonać analizy kształtu artystycznego fragmentów utworu	• stworzyć własny tekst na podstawie fragmentów utworu	
97. „Warkoczyk” Tadeusza Różewicza	• omówić treść wiersza • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>Holocaust</i> • wymienić upersonifikowane pojęcia użyte w utworze	• omówić sytuację liryczną w utworze • wyjaśnić znaczenie każdego z upersonifikowanych pojęć użytych w utworze • omówić funkcję powtarzania ostatnich sylab	• wskazać w wierszu nawiązania do genezy utworu • zinterpretować znaczenie zastosowanych w wierszu środków stylistycznych	• omówić wymowę wiersza	• przedstawić kontekst historyczny utworu • wypowiedzieć się na temat obrazów z Muzeum Auschwitz
98. „Jej śmierć miała zaledwie 16 lat” <i>Zielena kraterze</i> Melchiora Wańkowicza fragmenty	Omówić treść listu i określić okoliczności jego napisania.	Nazwać uczucia ojca. Nawiązać do innych utworów ukazujących stan wewnętrzny rodzica po stracie dziecka – <i>Treny J. Kochanowskiego</i>	Omówić wzajemne relacje autora tekstu i jego córki Krysi-uczestniczki Powstania Warszawskiego.	• omówić wymowę listu	• przedstawić kontekst historyczny utworu • wypowiedzieć się na temat obrazów z filmu dokumentalnego o Powstaniu Warszawskim
99. Jak żyć po wojnie? – <i>Pierwsza przechadzka</i> Leopolda Staffa (lektura obowiązkowa)	• omówić treść wiersza • wskazać adresata lirycznego wiersza	• wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego utworu • opisać sytuację liryczną w tekście • wskazać w wierszu elementy rzeczywistości powojennej	• omówić relacje pomiędzy podmiotem lirycznym a adresatem lirycznym utworu • omówić sposób przedstawienia w wierszu rzeczywistości powojennej	• zinterpretować funkcję powtórzenia • wyjaśnić, w jaki sposób zastosowanie form czasu przeszłego wpływa na atmosferę wiersza	• odnaleźć konteksty i nawiązania
100. i 101. Jak przygotować życiorys i CV?	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>życiorys</i>, <i>CV</i> (<i>curriculum vitae</i>) • wymienić elementy życiorysu i CV	• zgromadzić informacje, które powinny znaleźć się w życiorysie i CV	• uporządkować informacje przydatne do napisania życiorysu i CV • skorygować błędy w podanych życiorysie i CV	• zredagować oficjalne CV na podstawie życiorysu	

102. i 103. Jak napisać list motywacyjny?	• wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>list motywacyjny</i> • wymienić elementy listu motywacyjnego	• zgromadzić informacje przydatne do napisania listu motywacyjnego, który będzie odpowiedzią na podane ogłoszenie	• uporządkować informacje potrzebne do napisania listu motywacyjnego	• ocenić rzetelność i wiarygodność podanych listów motywacyjnych • zredagować list motywacyjny	
104. Fonetyka – przypomnienie wiadomości	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie</i> • przedstawić podział głosek • wymienić zasady poprawnego akcentowania w języku polskim	• rozpoznać rodzaje głosek • poprawnie podzielić wyrazy na sylaby • wskazać wyrazy, w których nastąpiły uproszczenia grup spółgłoskowych • wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe	• skorygować błędy w podziale wyrazów na sylaby • poprawnie akcentować wyrazy stanowiące wyjątki od reguły	• określić kierunek upodobnienia • skorygować błędy w akcentowaniu	
105. i 106. Słowotwórstwo – przypomnienie wiadomości	• wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność</i> • wymienić kategorie słowotwórcze	• wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych • przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej • wskazać wyrazy należące do jednej rodziny	• wskazać w podanych parach wyrazy podstawowe i pochodne • wskazać formant w wyrazie pochodnym • wskazać w rodzinie wyrazów rdzeń i oboczności	• dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów • stworzyć wyrazy należące do wskazanych kategorii słowotwórczych • sporządzić wykres rodziny wyrazów	
107. i 108. Podsumowanie	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie • posługiwać się pojęciami: <i>wojna i okupacja, sztuka o wojnie, fonetyka, słowotwórstwo, życiorys i CV, list motywacyjny</i>	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
109. Dostrzec piękno	• opisać obraz	• omówić kompozycję dzieła	• omówić sposób ukazania postaci na pierwszym planie	• zinterpretować tytuł obrazu	• zaprezentować różne sposoby przedstawiania miasta w tekstach kultury

			• omówić sposób oddania na obrazie gwaru ulicy • omówić funkcję kolorystyki dzieła		
110. Zatrzymać piękno	• omówić treść fragmentów tekstu • określić, co szkodziło pięknej twarzy Nino • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>powiastka filozoficzna</i>	• wyjaśnić, dlaczego Nino schował twarz do kuferka • wyjaśnić znaczenie frazeologizmów: <i>stracić twarz, zachować twarz i twarzą w twarz</i>	• omówić pytania zadane przez uczonego Kru • wskazać w tekście cechy powiastki filozoficznej	• wyjaśnić symboliczne znaczenie chowania twarzy • omówić przenośne znaczenie tekstu	• zinterpretować tekst w kontekście mitu o Narcyzie • podjąć dyskusję na temat pogoni za pięknem cielesnym
111. Przystanek współczesność	• wymienić imiona i nazwiska polskich noblistów literackich	• przybliżyć sylwetkę jednego z polskich noblistów literackich	• zrekonstruować treść fragmentów wybranej mowy noblowskiej	• wypowiedzieć się na temat fragmentów mów noblowskich	• wypowiedzieć się na temat wybranego utworu dowolnego noblisty literackiego
112. Odnaleźć piękno życia	• omówić treść fragmentów tekstu	• scharakteryzować bohatera utworu • omówić znaczenia dosłowne i przenośne fragmentów tekstu • odnieść utwór do definicji przypowieści	• zinterpretować porównanie życia do kartki • zinterpretować diagnozę lekarki	• wyjaśnić symbolikę duszy, którą zgubił bohater tekstu • sformułować przesłanie płynące z utworu	• zinterpretować ilustracje Joanny Concejo w kontekście utworu
113. Potrzeba kochania	• omówić treść wiersza • określić rodzaj liryki	• wypowiedzieć się na temat bohatera lirycznego utworu • określić, w czym imieniu mówi podmiot liryczny wiersza	• wyjaśnić, na czym polega sprzeczność w relacji człowieka z kotem	• zinterpretować puentę utworu w kontekście jego całości • sformułować przesłanie wiersza	• wypowiedzieć się na temat funkcji piękna na plakacie schroniska
114. Uważne spojrzenie	• nazwać postawy zaprezentowane w wierszu	• omówić dwie postawy zaprezentowane w wierszu	• sformułować temat wiersza	• odnieść przesłanie wiersza do znanych sobie osób, zjawisk i bohaterów tekstów kultury • wyjaśnić, z czego mogą	• podjąć dyskusję na temat potrzeby ciekawości świata

				wynikać różne sposoby postrzegania świata	
115. Podsumowanie	• odtworzyć najważniejsze fakty i opinie	• wykorzystywać najważniejsze konteksty	• wyciągać wnioski • przedstawiać własne stanowisko	• poprawnie interpretować wymagany materiał • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wykorzystywać bogate konteksty • formułować i rozwiązywać problemy badawcze
116. „Dusiolek” B. Leśmian	• omówić treść ballady • określić gatunek literacki	• wymienia dwóch głównych bohaterów utworu, rozpoznaje, który jest postacią realistyczną, a który fantastyczną, uzasadnia swą opinię	wyodrębnia wypowiedzi Bajdały, ustala, do kogo są skierowane;	• analizować narrację w balladzie • właściwie argumentować • uogólniać, podsumowywać i porównywać	• wymienia epickie elementy utworu
117. i 118. Spotkanie z lekturami	• wymienić motywy i tematy podejmowane w lekturach obowiązkowych	• wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas prezentowania różnych typów bohaterów	• wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas omawiania podanych problemów	• problematyzować treść lektur obowiązkowych	• wykorzystywać treść lektur obowiązkowych podczas prac kreatywnych

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka angielskiego** w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania języka angielskiego dla klas IV-VIII

Autor programu: Joanna Stefańska

English Class B1+, rozdział Starter: A new start at Belmont Academy					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 4–9).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 4–9).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- członkowie rodziny
- znajomi i przyjaciele
- czynności życia codziennego
- szkoła i jej pomieszczenia
- przedmioty nauczania
- życie szkoły
- zainteresowania
- formy spędzania czasu wolnego
- korzystanie z podstawowych urządzeń elektronicznych
- podróżowanie i turystyka
- środki transportu
- przymiotniki wyrażające opinię
- życie prywatne
- czas Present Simple
- przysłówki częstotliwości
- pytania o szczegóły
- stopień wyższy i najwyższy przymiotników
- czas Present Continuous
- czas Past Simple z czasownikami regularnymi i nieregularnymi
- czas Present Perfect z określeniami for i since

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, przedstawia podstawowe fakty ze swojego życia, używając podstawowych zwrotów, opisuje ulubione przedmioty szkolne, używając prostych zwrotów, opisuje swoje doświadczenia związane z podróżowaniem, używając prostych zwrotów, opisuje swoje osobiste doświadczenia, korzysta z podręcznika, aby formułować pytania i wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, podaje szczegółowe fakty ze swojego życia, szczegółowo opisuje ulubione przedmioty szkolne, wyraża opinie na ich temat, używając poznanych zwrotów, opisuje swoje doświadczenia związane z podróżowaniem, uzyskuje informacje na temat podróży od innych uczestników rozmowy, udziela szczegółowych informacji na temat swoich doświadczeń, pyta o doświadczenia innych osób,	Uczeń: bezbłędnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, podaje szczegółowe fakty ze swojego życia, szczegółowo opisuje ulubione przedmioty szkolne, wyraża opinie na ich temat, używając poznanych zwrotów, opisuje swoje doświadczenia związane z podróżowaniem, uzyskuje informacje na temat podróży od innych uczestników rozmowy, udziela szczegółowych informacji na temat swoich doświadczeń, pyta o doświadczenia innych osób, swobodnie wyraża swoje uczucia i emocje, szczegółowo opowiada o wydarzeniach i
--------------	---	--	---	---	---

		przeczytanych i wysłuchanych tekstów, zazwyczaj stosuje poprawny styl wypowiedzi.		swobodnie wyraża swoje uczucia i emocje, szczegółowo opowiada o wydarzeniach i doświadczeniach z przeszłości, stosuje właściwy styl wypowiedzi, samodzielnie zadaje pytania w celu uzyskania informacji, wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	doświadczeniach z przeszłości, stosuje właściwy styl wypowiedzi, samodzielnie zadaje pytania w celu uzyskania informacji, wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	--	--

English Class B1+, rozdział 1: Out of your comfort zone					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 10–21).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 10–21).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Bezbłędnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- przymiotniki opisujące uczucia i emocje
- nowe doświadczenia, doświadczenia osobiste
- czynności życia codziennego
- problemy w życiu
- problemy związane ze zmianą miejsca zamieszkania
- cechy charakteru
- osobowość
- wyzwania w świecie sportu
- czas Present Simple
- czas Present Continuous
- czas Past Simple
- czas Past Continuous
- czas Present Perfect

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na

Uczeń:
częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,
wyraża swoje opinie,

Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa.
W większości poprawnie rozwiązuje zadania na

Uczeń:
poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,
wykonuje i wydaje

Uczeń:
doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,
wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia,

	czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	używając prostych struktur, wyraża uczucia i emocje, używając bardzo prostych struktur, opisuje czynności z teraźniejszości i przeszłości oraz doświadczenia, używając podstawowego słownictwa i zwrotów, opisuje cechy charakteru, używając bardzo prostych struktur, wyraża prośbę, zgodę lub odmowę spełnienia prośby, używając prostych konstrukcji, udziela prostych informacji na temat wypraw i zawodów sportowych, wyraża opinie, uczucia i emocje, używając prostych konstrukcji, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z	czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	instrukcje i polecenia, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, używając poznanych zwrotów, wyraża swoje opinie i pyta o opinie innych osób, szczegółowo opisuje uczucia i emocje, pyta o uczucia innych osób, szczegółowo i swobodnie opisuje czynności z teraźniejszości i przeszłości oraz doświadczenia, pyta o doświadczenia innych osób, udziela szczegółowych informacji na temat cech charakteru, wyraża swoje opinie oraz pyta o opinie innych osób, wyraża prośbę, zgodę lub odmowę spełnienia	swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, używając poznanych zwrotów, wyraża swoje opinie i pyta o opinie innych osób, szczegółowo opisuje uczucia i emocje, pyta o uczucia innych osób, szczegółowo i swobodnie opisuje czynności z teraźniejszości i przeszłości oraz doświadczenia, pyta o doświadczenia innych osób, udziela szczegółowych informacji na temat cech charakteru, wyraża swoje opinie oraz pyta o opinie innych osób, wyraża prośbę, zgodę lub odmowę spełnienia prośby, udziela szczegółowych informacji na temat wypraw i zawodów sportowych, podaje fakty,
--	--	--	--	---	--

przeczytanych i
wysłuchanych tekstów.

prośby,
udziela szczegółowych
informacji na temat
wypraw i zawodów
sportowych, podaje fakty,
stosuje właściwy styl
wypowiedzi,
wyczerpująco odpowiada
na pytania,
zapisuje i przekazuje
ustnie informacje z
przeczytanych i
wysłuchanych tekstów.

stosuje właściwy styl
wypowiedzi,
wyczerpująco odpowiada na
pytania,
zapisuje i przekazuje ustnie
informacje z przeczytanych i
wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 1 (e-Desk).

English Class B1+, rozdział 2: What a waste!					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 22–33).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 22–33).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- świat przyrody
- ochrona środowiska naturalnego
- alternatywne źródła energii
- działania podjęte na rzecz ochrony środowiska naturalnego
- uczucia i emocje
- czas Present Simple
- czas Past Perfect
- wyrażenie used to
- konstrukcja would
- pytania rozłączne

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, opisuje przyczyny zanieczyszczeń środowiska i różne sposoby ochrony, używając podstawowych struktur, wzorując się na podręczniku,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, udziela szczegółowych informacji na temat zanieczyszczeń środowiska i sposobów	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, udziela szczegółowych informacji na temat zanieczyszczeń środowiska i sposobów ochrony z uwzględnieniem problemów
--------------	---	--	--	---	--

	wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	w prostych zdaniach opowiada o odnawialnych źródłach energii, opisuje zjawiska związane z ochroną środowiska, używając prostych struktur, wzorując się na podręczniku i używając poznanych zwrotów, opowiada o wydarzeniach z przeszłości, prowadzi krótką rozmowę, przedstawia intencje, zgadza się i odrzuca propozycje, wzorując się na podręczniku, wyraża swoje upodobania, opinie, uczucia i emocje, używając prostych konstrukcji, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	ochrony z uwzględnieniem problemów dotyczących jego miejsca zamieszkania, szczegółowo opowiada o różnych rodzajach i źródłach energii, wyraża opinie na temat ich pozyskiwania i stosowania, używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje zjawiska i problemy związane z ochroną środowiska, używając poznanych zwrotów, swobodnie opisuje wydarzenia z przeszłości, prowadzi swobodną rozmowę, przedstawia intencje, zgadza się i odrzuca propozycje, stosując właściwe zwroty i styl wypowiedzi,	dotyczących jego miejsca zamieszkania, szczegółowo opowiada o różnych rodzajach i źródłach energii, wyraża opinie na temat ich pozyskiwania i stosowania, używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje zjawiska i problemy związane z ochroną środowiska, używając poznanych zwrotów, swobodnie opisuje wydarzenia z przeszłości, prowadzi swobodną rozmowę, przedstawia intencje, zgadza się i odrzuca propozycje, stosując właściwe zwroty i styl wypowiedzi, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, swobodnie wyraża swoje
--	---	---	---	--	--

				swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, swobodnie wyraża swoje upodobania, opinie, uczucia i emocje, używając poznanych konstrukcji, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	upodobania, opinie, uczucia i emocje, używając poznanych konstrukcji, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 2 (e-Desk).					

English Class B1+, rozdział 3: Style challenge!					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 34–47).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 34–47).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- ubrania i dodatki
- fryzury, styl
- wygląd zewnętrzny
- osobowość
- kolejność przymiotników w zdaniu
- czasy Present Perfect Simple i Present Perfect Continuous
- czasy Present Perfect Simple i Present Perfect Continuous z for i since

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, opisuje wygląd zewnętrzny, styl i ubiór, używając prostych struktur i prostych zwrotów, udziela prostych informacji na temat wydarzeń z przeszłości i swoich doświadczeń, opowiada o czynnościach dnia codziennego, używając	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje wygląd zewnętrzny, styl i ubiór, wyraża i uzasadnia swoje opinie, podaje szczegóły na temat wydarzeń z	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje wygląd zewnętrzny, styl i ubiór, wyraża i uzasadnia swoje opinie, podaje szczegóły na temat wydarzeń z przeszłości i swoich doświadczeń, szczegółowo opowiada o
--------------	--	--	--	--	--

	zadania z pomocą innych osób.	prostych struktur, opisuje cechy charakteru, używając prostych konstrukcji i wzorując się na podręczniku, wyraża opinie, uczucia i emocje, używając prostych konstrukcji, opisuje swoje doświadczenia, używając prostych struktur, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	przeszłości i swoich doświadczeń, szczegółowo opowiada o czynnościach dnia codziennego, szczegółowo opisuje cechy charakteru, wyraża i uzasadnia swoje opinie na ich temat, swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje, używając poznanych konstrukcji, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, szczegółowo opisuje swoje doświadczenia, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	czynnościach dnia codziennego, szczegółowo opisuje cechy charakteru, wyraża i uzasadnia swoje opinie na ich temat, swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje, używając poznanych konstrukcji, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, szczegółowo opisuje swoje doświadczenia, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--------------------------------------	---	---	---	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 3 (e-Desk).					
English Class B1+, rozdział 4: Team work					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 48–59).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 48–59).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- praca
- zawody
- doświadczenie zawodowe
- plany na wakacje
- sukces zawodowy
- doświadczenie życiowe
- czasy Future Simple, Present Continuous, Present Simple i konstrukcja be going to do wyrażania przyszłości
- **czas Future Continuous**
- związki czasowników z przyimkami

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, proste, międzynarodowe. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, opisuje wybrane zawody, udziela prostych informacji na temat czynności związanych z wykonywanymi zawodami, wyraża swoje upodobania, używając prostych	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanej leksyki. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo opisuje różne zawody, udziela szczegółowych informacji na temat czynności związanych z	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo opisuje różne zawody, udziela szczegółowych informacji na temat czynności związanych z różnymi
--------------	---	---	---	--	--

	umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	konstrukcji, prostym językiem przedstawia plany na przyszłość, wypowiada się na temat cech niezbędnych do wykonywania wybranego zawodu, proceedzi rozmowę, stosując proste zwroty, wyjaśnia, instruuje i reaguje na instrukcje, przypomina, wzorując się na podręczniku, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	różnymi zawodami, wyraża swoje upodobania i uzasadnia swój wybór, przedstawia szczegółowe plany na przyszłość i uzasadnia swój wybór, szczegółowo opisuje cechy niezbędne do wykonywania różnych zawodów, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, wyjaśnia, instruuje i reaguje na instrukcje, przypomina, używając wszystkich poznanych zwrotów, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	zawodami, wyraża swoje upodobania i uzasadnia swój wybór, przedstawia szczegółowe plany na przyszłość i uzasadnia swój wybór, szczegółowo opisuje cechy niezbędne do wykonywania różnych zawodów, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, wyjaśnia, instruuje i reaguje na instrukcje, przypomina, używając wszystkich poznanych zwrotów, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	---	---	--	--	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 4 (e-Desk).					
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z pierwszego semestru.					
English Class B1+, rozdział 5: Light years away					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCY
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 60–71).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 60–71).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	• kosmos, nauka o kosmosie • fakty naukowe • duże liczby • astronomia • podróże kosmiczne • eksperymenty kosmiczne • nowoczesne technologie • dyscypliny sportowe • życie na stacji kosmicznej • czas Present Simple do opisywania odkryć naukowych związanych z kosmosem • zerowy, pierwszy, drugi i trzeci okres warunkowy • tryb rozkazujący				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze	Uczeń:	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na	Uczeń:	Uczeń:

	słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, używając prostych struktur, opisuje odkrycia naukowe związane z kosmosem, przedstawia sytuacje prawdziwe, możliwe i wyimaginowane, używając prostych struktur i wzorując się na podręczniku, prostym językiem wzorując się na podręczniku, ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje, opisuje wyjątkową osobę i prostym językiem wyraża opinie na jej temat, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, używając poznanych zwrotów, opisuje różne fakty naukowe związane z kosmosem, przedstawia sytuacje prawdziwe, możliwe i wyimaginowane, stosując poznane okresy warunkowe, prowadząc swobodną rozmowę, ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje, szczegółowo opisuje wyjątkową osobę, wyraża opinię na jej temat oraz zadaje szczegółowe pytania na temat opinii innych osób, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, używając poznanych zwrotów, opisuje różne fakty naukowe związane z kosmosem, przedstawia sytuacje prawdziwe, możliwe i wyimaginowane, stosując poznane okresy warunkowe, prowadząc swobodną rozmowę, ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje, szczegółowo opisuje wyjątkową osobę, wyraża opinię na jej temat oraz zadaje szczegółowe pytania na temat opinii innych osób, stosuje właściwy styl wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	--	---	---

				wypowiedzi, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 5 (e-Desk).					
English Class B1+, rozdział 6: Take a deep breath					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 72–85).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 72–85).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	• problemy zdrowotne • udzielanie pierwszej pomocy • sporty ekstremalne • sport • twórcy i ich dzieła – nagroda Nobla • nauka i technika • czas Present Simple do opisu problemów zdrowotnych i sposobów radzenia sobie z przeziębieniem • mowa zależna w zdaniach twierdzących, pytaniach, poleceniach i prośbach • tryb rozkazujący • określenia ilości				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy.	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie,	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i

	Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	opisuje problemy zdrowotne, posługując się podstawowym słownictwem, opisuje sposoby radzenia sobie z przeziębieniem, korzystając ze zwrotów z podręcznika, wzorując się na podręczniku, opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy, opisuje swoje doświadczenia związane ze sportami ekstremalnymi, używając prostego słownictwa, przedstawia krótko swoje plany na przyszłość, używając zwrotów z podręcznika, wyraża uczucia i emocje, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo opisuje różne problemy zdrowotne oraz swoje doświadczenia z nimi związane, szczegółowo opisuje różnorodne sposoby radzenia sobie z przeziębieniem, korzysta z własnych doświadczeń, opisuje znane mu sposoby udzielania pierwszej pomocy, szczegółowo opisuje swoje doświadczenia związane ze sportami ekstremalnymi, wyraża swoje opinie na temat sportów, szczegółowo przedstawia swoje plany na przyszłość, swobodnie prowadzi	polecenia, szczegółowo opisuje różne problemy zdrowotne oraz swoje doświadczenia z nimi związane, szczegółowo opisuje różnorodne sposoby radzenia sobie z przeziębieniem, korzysta z własnych doświadczeń, opisuje znane mu sposoby udzielania pierwszej pomocy, szczegółowo opisuje swoje doświadczenia związane ze sportami ekstremalnymi, wyraża swoje opinie na temat sportów, szczegółowo przedstawia swoje plany na przyszłość, swobodnie prowadzi rozmowę, wyraża uczucia i emocje, używając wszystkich poznanych zwrotów, prowadzi i podtrzymuje
--	--	--	--	--	--

				rozmowę, wyraża uczucia i emocje, używając wszystkich poznanych zwrotów, prowodzi i podtrzymuje rozmowę, prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie interesujących zagadnień, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	rozmowę, prosi o wyjaśnienie, powtórzenie, sprecyzowanie interesujących zagadnień, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 6 (e-Desk).					
English Class B1+, rozdział 7: A clear message					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ

	EDUKACYJNYCH	EDUKACYJNYCH	EDUKACYJNYCH	EDUKACYJNYCH	EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 86–97).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 86–97).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.

- komunikacja
- język migowy
- reklamy
- rzeczy osobiste
- uczenie się
- zjawisko zmieniania się języków
- czas Present Simple do opisu sytuacji komunikacyjnych i sposobów komunikowania się
- czasowniki w stronie biernej
- zdania w stronie biernej z czasownikiem will
- zaimki wskazujące
- recenzowanie zdarzeń

UMIEJĘTNOŚCI

Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność.

Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, opisuje różne sposoby komunikacji, używając prostych zwrotów, używając prostych zwrotów,

Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na

Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo opisuje różne sposoby

Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo opisuje różne sposoby komunikacji używając poznanych zwrotów,

	Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	opisuje ulubioną reklamę, opisuje sposoby uczenia się, używając prostego słownictwa, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	komunikacji używając poznanych zwrotów, udziela szczegółowych informacji na temat różnych sposobów komunikowania się, w tym języka migowego, swobodnie i szczegółowo opisuje swoją ulubioną reklamę, wyraża i uzasadnia swoją opinię, szczegółowo opisuje sposoby uczenia się, uzasadnia wybór swoich sposobów uczenia się, wyraża i szczegółowo uzasadnia swoje opinie, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża opinie, stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia,	udziela szczegółowych informacji na temat różnych sposobów komunikowania się, w tym języka migowego, swobodnie i szczegółowo opisuje swoją ulubioną reklamę, wyraża i uzasadnia swoją opinię, szczegółowo opisuje sposoby uczenia się, uzasadnia wybór swoich sposobów uczenia się, wyraża i szczegółowo uzasadnia swoje opinie, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, wyraża opinie, stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	---	---	---

				zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 7 (e-Desk).					
English Class B1+, rozdział 8: Creative energy!					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 98–109).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 98–109).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	• sztuka i literatura • twórcy i ich dzieła, artyści • uczestnictwo w kulturze, kultura • media • prasa • czasowniki modalne wyrażające umiejętności: can, could, be able to, manage to • czasowniki modalne do wyrażania obowiązków i zakazów: must i have to • zwroty z przymkami				
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, opisuje dzieła sztuki, używając prostych zwrotów,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, udziela szczegółowych	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, udziela szczegółowych informacji na temat dzieł

	sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	opisuje sławnych artystów, używając prostych zdań, opowiada o swoich doświadczeniach związanych z czytelnictwem, wyraża opinie, uczucia i emocje, używając prostych konstrukcji, krótko opisuje ulubioną książkę i film, używając prostych zwrotów, opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje, używając prostych struktur, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	informacji na temat dzieł sztuki, swobodnie i szczegółowo opowiada o sławnych artystach, szczegółowo opowiada o swoich doświadczeniach związanych z czytelnictwem, opisuje swoje upodobania, wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, szczegółowo opisuje swoje ulubione książki i filmy, wyraża i uzasadnia opinie na ich temat, używając poznanych zwrotów, opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje, stosuje właściwe zwroty, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i	sztuki, swobodnie i szczegółowo opowiada o sławnych artystach, szczegółowo opowiada o swoich doświadczeniach związanych z czytelnictwem, opisuje swoje upodobania, wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, szczegółowo opisuje swoje ulubione książki i filmy, wyraża i uzasadnia opinie na ich temat, używając poznanych zwrotów, opisuje swoje upodobania, uczucia i emocje, stosuje właściwe zwroty, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	---	---	---

				wysłuchanych tekstów.	
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (e-Desk).					
English Class B1+, rozdział 9: Let's get together					
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	BARDZO WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 110–125).	Zna i bezbłędnie stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 110–125).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popełnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	Doskonale stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	• święta i uroczystości • atrakcje turystyczne • życie prywatne • zapraszanie gości • problemy osobiste • formy spędzania czasu wolnego • podobieństwa i różnice językowe • wydarzenia i zjawiska społeczne • czasy Present Simple i Past Simple do opisywania świąt i uroczystości • zdania przydawkowe definiujące i niedefiniujące • pytania bezpośrednie i pośrednie • różne sposoby wyrażania przyszłości • język nieformalny				

UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, opowiada o różnych uroczystościach i świętach, używając podstawowych zwrotów, używając prostych zwrotów, przedstawia plany na przyszłość, opisuje atrakcje turystyczne, używając prostych zwrotów, udziela podstawowych informacji o zapożyczeniach językowych, opowiada o swoich doświadczeniach, używając prostych zwrotów, opisuje swoje uczucia i emocje,	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, swobodnie i szczegółowo opowiada o różnych uroczystościach i świętach, wyraża swoje preferencje i uzasadnia swój wybór, używając poznanych zwrotów, używając poznanych zwrotów, przedstawia plany na przyszłość, swobodnie i szczegółowo opisuje atrakcje turystyczne, swobodnie i szczegółowo opowiada o zapożyczeniach językowych, opisuje swoje doświadczenia,	Uczeń: doskonale rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, swobodnie i szczegółowo opowiada o różnych uroczystościach i świętach, wyraża swoje preferencje i uzasadnia swój wybór, używając poznanych zwrotów, używając poznanych zwrotów, przedstawia plany na przyszłość, swobodnie i szczegółowo opisuje atrakcje turystyczne, swobodnie i szczegółowo opowiada o zapożyczeniach językowych, opisuje swoje doświadczenia, udziela szczegółowych informacji na temat swoich uczuć i emocji, swobodnie prowadzi i
--------------	--	---	---	---	---

		zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.		udziela szczegółowych informacji na temat swoich uczuć i emocji, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.	podtrzymuje rozmowę, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 9 (e-Desk).					
Uczeń rozwiązuje test końcoworoczny (e-Desk).					

Elementy zaznaczone na żółto wykraczają poza obowiązującą podstawę programową. Decyzja o ich realizacji należy do nauczyciela.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka hiszpańskiego w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania:

Tytuł programu: *Program nauczania języka hiszpańskiego EXPLORA, dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej, wyd. Draco*

Autor programu: Karolina Hadło, Katarzyna Palonka

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
¿Playa o montaña?	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności. - Potrafi zastosować i poprawnie odmienić czasowniki (znane oraz nowe) w czasie teraźniejszym, a także konstruować zdania z użyciem tych czasowników; - swobodnie posługuje się	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału, wymienione w wymaganiach na oceny niższe; - zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne wymienione w	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: - rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na ocenę niższą); - zna i poprawnie używa czasowników związanych z nazywaniem zjawisk meteorologicznych (<i>ser, estar, haber</i>); - porównuje pogodę	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: - rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na ocenę niższą); - opisuje pogodę używając charakterystycznych dla tego typu zdań struktur - stara się	Uczeń: - rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (pogoda, miesiące, pory roku, kierunki geograficzne, przyroda, krajobraz, zwierzęta) - opisuje zwierzę widoczne na ilustracji; - nazywa podstawowe zjawiska pogodowe; - z pomocą nauczyciela stara się

	językiem hiszpańskim w obrębie „rzeczywistości klasowej”.	wymaganiach na oceny niższe; - poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje - samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie.	charakterystyczną dla danej pory roku w Polsce i w Hiszpanii, mówi o planach na przyszłość, wyraża zamiary i intencje za pomocą peryfrazy <i>ir a + bezokolicznik</i>.	samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; - opisuje krajobraz charakterystyczny dla Hiszpanii porównując go z polskim krajobrazem na podstawie ilustracji; - mówi o swoich planach na przyszłość, korzystając ze struktury <i>Voy a + bezokolicznik</i>; - odpowiednio reaguje na polecenia.	rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne, opisuje krajobraz widoczny na ilustracji.
Conectados	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: rozumie, poprawnie zapisuje i	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje	Uczeń: rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (nowe technologie, Internet

	trudności. • samodzielnie tworzy wypowiedzi – ustne i pisemne, w których: ◦ opisuje wady i zalety, np. programu telewizyjnego, ◦ streszcza fabułę filmu, ◦ stosuje struktury porównawcze z rzeczownikami oraz czasownikami.	wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na oceny niższe); • odmienia czasowniki wymienione w wymaganiach na ocenę dobrą, stosuje je poprawnie w wypowiedziach, • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne z rozdziału; • potrafi streścić fabułę filmu; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje	słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na oceny niższe) • w większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje • mówi o zwyczajach w czasie teraźniejszym, używając znanych czasowników i korzystając z pomocy wzorów odmiany przy czasownikach nowych; • wyraża upodobania i opinie, stosując struktury/czasowniki: ◦ gustar, encantar, preferir, ◦ creo que, pienso que, ◦ me parece...	podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na ocenę niższą); • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych (wyrażanie upodobań i opinii, mówienie o powinności) • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • stara się przeprowadzić prostą rozmowę telefoniczną.	i media społecznościowe, wydarzenia kulturowe, filmy, kino, telewizja); • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów z podręcznika: ◦ mówi o swoich upodobaniach, ◦ wyraża opinię, ◦ zna struktury i wyrażenia niezbędne do przeprowadzenia rozmowy telefonicznej, ◦ zna struktury / czasowniki niezbędne do wyrażania obowiązku; • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania
--	---	---	--	---	--

		• samodzielnie zadaje pytania oraz odpowiada na nie.	• zna i poprawnie stosuje przyimki <i>por</i> i <i>para</i>; • stara się opisać program telewizyjny.		na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne.
Mundo hispano	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności. • Samodzielnie tworzy wypowiedzi – ustne i pisemne, w których: • mówi o zwyczajach w teraźniejszości, • wyraża upodobania, preferencje i opinie, • opisuje wydarzenia, • daje instrukcje.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na oceny niższe); • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne (wymienione w wymaganiach na oceny niższe) • poprawnie rozwiązuje zadania na	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na oceny niższe); • w większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje; • zna formy i zasady użycia form gramatycznych z rozdziału, stara się je poprawnie stosować, popełniając	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na ocenę niższą); • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ czas teraźniejszy presente de indicativo; ◦ czasownik <i>soler</i> + bezokolicznik; ◦ tryb rozkazujący	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (tradycje, zwyczaje, gastronomia, przepisy święta i uroczystości); • stara się odmieniać czasowniki w czasie teraźniejszym presente de indicativo; • zna formę wyrażania zwyczaju: <i>soler</i> + bezokolicznik; • zna formę tworzenia poleceń: tryb rozkazujący <i>tú</i>; • z pomocą nauczyciela stara się

		czytanie i słuchanie podając pełne informacje.	sporadyczne błędy, • potrafi: ◦ pisać przepis ◦ prosić o pozwolenie, ◦ zgadzać się i odmawiać.	tó; ◦ zaimki dopełnienia bliższego CD; • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • mówi o zwyczajach w teraźniejszości; • potrafi wyrazić upodobania, preferencje i opinie.	rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne, • potrafi złożyć życzenia w języku hiszpańskim.
De las experienci as se aprende	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, cechuje się samodzielnością pracy, wyróżnia aktywnością, wykonując zadania o różnym stopniu trudności. • Potrafi zastosować i poprawnie odmienić	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i wypowiada oraz stosuje słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto: • rozumie, poprawnie zapisuje i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na oceny niższe);	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto: • rozumie, stara się poprawnie zapisać i niekiedy stosuje podstawowe słownictwo z rozdziału (wymienione w wymaganiach na	Uczeń: • rozumie podstawowe słownictwo z rozdziału (życie szkolne, sport, małe wypadki, wakacje, podróże) • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych i

	czasowniki (znane oraz nowe) w czasie teraźniejszym, a także w czasie przeszłym <i>pretérito perfecto</i>, konstruować zdania z użyciem tych czasowników; • swobodnie posługuje się językiem hiszpańskim w trakcie zajęć.	oceny niższe); • zna formy i zasady użycia oraz stosuje poprawnie formy gramatyczne z rozdziału; • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie podając pełne informacje • potrafi: ◦ wyrażać upodobania i preferencje ◦ dawać rady ◦ mówić o planach na przyszłość ◦ prosić o przystupę, ◦ zgadzać się i odmawiać.	• zna formy i zasady użycia form gramatycznych: ◦ peryfrazy czasowe: <i>ir a, tener que, deber</i> + bezokolicznik ◦ zdania warunkowe (I typu) ◦ wyrażenia opisujące częstotliwość ◦ przysłówki: <i>mucho/a/s, poco/a/s, bastante/s, algún/alguna</i>	ocenę niższą); • zna niektóre formy i zasady użycia form gramatycznych (wymienionych w wymaganiach na ocenę niższą); • stara się samodzielnie rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne; • stara się mówić o czynnościach zakończonych w niedalekiej przeszłości z użyciem czasu <i>pretérito perfecto</i> oraz stosując charakterystyczne określniki tego czasu.	stara się ich używać z pomocą nauczyciela/wzorów z podręcznika: ◦ czas przeszły <i>pretérito perfecto</i>, ◦ imiesłów bierny regularny i nieregularny, ◦ zaimki dopełnienia bliższego CD, ◦ połączenie zaimków dopełnienia bliższego CD i dalszego CI. • z pomocą nauczyciela stara się rozwiązywać zadania na czytanie ze zrozumieniem i słuchanie, podając wybrane informacje ogólne, • z pomocą nauczyciela/ wzorów z podręcznika potrafi
--	--	---	---	---	---

					mówić o czynnościach zakończonych w niedalekiej przeszłości.
--	--	--	--	--	--

Ocenę niedostateczną semestralną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z historii w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: „Wczoraj i dziś” program nauczania historii w klasach 4–8 szkoły podstawowej

Autor programu: dr Tomasz Maćkowski

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: II WOJNA ŚWIATOWA						
1. Napaść na Polskę	1. Niemieckie przygotowania do wojny 2. Polacy w przededniu wojny 3. Wybuch wojny 4. Przebieg walk 5. Napaść sowiecka 6. Zakończenie walk i bilans wojny obronnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (<i>Blitzkrieg</i>) – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina – wymienia etapy wojny obronnej Polski – wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP) – zna daty: bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy (6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (<i>Einsatzgruppen</i>) – zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939), – identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby – porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny	Uczeń: – ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

		r.	Starzyńskiego – wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej – charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski – opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy – przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski	stacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga – wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi – przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow	– przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski	
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	1. Wojna zimowa 2. Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie 3. Agresja niemiecka na Europę Zachod-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja – zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota – zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugo-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy – zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 – III	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima – zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki	Uczeń: – ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.

	nią 4. Klęska Francji 5. Bitwa o Anglię 6. Wojna na Bałkanach	1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940) – wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.	sławię i Grecję (6 IV 1941) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a – wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r. – przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941 – wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r.	1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), – przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1941 – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941 – opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie	(V–VI 1940) – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina – omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r.	
TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	1. Jak pokonać flotę brytyjską? 2. Bitwa o Anglię 3. Pierwsza po-	Uczeń: – zna datę: bitwy o Anglię (VII–X 1940) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Lew morski”, Enigma	Uczeń: – zna daty: największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię	Uczeń: – porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w	Uczeń: – ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię

	rażka Hitlera	stacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla – wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię	– wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami – przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii	(15 IX 1940), nalotu na Coventry (14 XI 1940) – identyfikuje postaci Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego – omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię	czasie wojny o Anglię	
3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	1. Przygotowania do wojny 2. Atak niemiecki na ZSRS 3. Wielka Wojna Ojczyźniana 4. Stosunek ludności ZSRS do okupanta 5. Walki o Leningrad i Stalingrad	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa” – zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943) – omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyźniana – zna datę: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941) – identyfikuje postać: Georgija Żukowa – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, <i>Lend-Lease Act</i> – zna datę: blokady Leningradu (1941–1944) – identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim	Uczeń: – wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS – przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS – wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS	Uczeń: – ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej

			Moskwą i pod Stalingradem – wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki – przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej – wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.	w latach 1941–1943 – charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców – przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich		
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	1. Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych 2. Ruch oporu w okupowanej Europie 3. Polityka niemiecka wobec Żydów 4. Holokaust 5. Postawy wobec Holokaustu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny – przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady – zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942) – identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej – wymienia zało-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy – zna datę: konferencji w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetnicy – zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942) – identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika, – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupo-	Uczeń: – ocenia postawy wobec Holokaustu

			żenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód – charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom – omawia bilans Holokaustu	– wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów	wanych przez Niemców	
5. Wojna poza Europą	1. Walki w Afryce Północnej 2. Wojna na Atlantyku 3. Przystąpienie Japonii do wojny 4. Ofensywa japońska w Azji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk – zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze стада, konwój, Enigma – zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942),	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec – zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch” – zna datę: nalotów na Maltę (1940–1942) – wskazuje na mapie obszary opанowane przez Japończyków do końca 1942 r.	Uczeń: – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny

		stać: Franklina Delano Roosevelta – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne	kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943) – identyfikuje postać: Erwina Rommla – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej	1942 – II 1943) – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji – omawia działania wojenne na morzach i oceanach	– przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantyckim	
6. Droga do zwycięstwa	1. Początek Wielkiej Koalicji 2. Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa 3. Walki na Sycylii i we Włoszech 4. Konferencja w Teheranie 5. Otwarcie drugiego frontu w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Karta atlantycka</i>, Wielka Koalicja, Wielka Trójka – zna datę: podpisanie <i>Karty atlantyckiej</i> (14 VIII 1941 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord” – zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943),	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i>, konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa – zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration” – identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga – przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wiel-	Uczeń: – przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w <i>Karcie atlantyckiej</i> przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii

		Winstona Churchilla – wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji	bitwy o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944) – przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1943–1944	wschodnim (VI 1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944) – identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka – przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej – przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji w Casablance – opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944	kich mocarstw w czasie II wojny światowej	
Koniec II wojny światowej	1. Ład jałtański 2. Koniec wojny w Europie 3. Walki na Dalekim Wschodzie 4. Kapitulacja Japonii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: ład jałtański – zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze – zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzućenia bomb atomowych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków” – zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945), – identyfikuje postać: Douglasa	Uczeń: – zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944), – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej – wyjaśnia, w ja-	– ocenia założenia Ładu jałtańskiego – ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii

		stacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla – przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej	na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) – przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnim i zachodnim – omawia okoliczności kapitulacji Japonii	MacArthura – charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944-1945 – omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz przedstawia ich skutki	kich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy	
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ						
1. Dwie okupacje	1. Podział ziem polskich 2. Okupacja niemiecka 3. Terror hitlerowski 4. Okupacja sowiecka 5. Deportacje w głąb ZSRS	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja – wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką – charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB – zna daty: podpisanie traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V–VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV–V	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „galdzinówka”, Akcja Specjalna „Kra-ków”, granatowa policja, Pawiak, paszportyzacja – zna daty: Akcji Specjalnej „Kra-ków” (XI 1939), paszportyzacji (1940)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg” – zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941) – przedstawia	Uczeń: – porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec polskiego społeczeństwa

		kiej polityki okupacyjnej	1940) – wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS – podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego – wyjaśnia, jaki cel zamierzali zrealizować Niemcy, mordując polską inteligencję – omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej	– identyfikuje postać: Hansa Franka – przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy	zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją – przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS	
2. Władze polskie na uchodźstwie	1. Powstanie polskiego rządu na emigracji 2. Stosunki polsko-sowieckie 3. Armia Polska w ZSRS 4. Sprawa katyńska 5. Śmierć Sikorskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: rząd emigracyjny – identyfikuje postać: Władysława Sikorskiego – przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska – zna daty: powstania rządu	Uczeń: – zna datę: ewakuacji armii Andersa na Bliski Wschód (VIII 1942) – identyfikuje postać: Kazimierza Sosnkowskiego – przedstawia okoliczności podpisa-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa RP – omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej	Uczeń: – ocenia znaczenie układu Sikorski–Majski dla sprawy polskiej w czasie II wojny światowej

	skiego	du emigracyjnego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie	emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (25 IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka – omawia postanowienia układu Sikorski–Majski – przedstawia okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie	nia układu Sikorski–Majski – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS Armii Polskiej gen. Władysława Andersa – omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych		
3. Polskie Pań-	1. Początki dzia-	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	

stwo Podziemne	łalności konspiracyjnej 2. Powstanie Armii Krajowej 3. Działalność ZWZ-AK 4. Polityczne podziały polskiego podziemia 5. Polskie Państwo Podziemne	– wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK) – zna datę: powstania AK (14 II 1942) – identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa	– wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare Szeregi, mały sabotaż, dywersja – zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnara ps. Rudy – wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki – przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego – omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Pol-	– wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedryw, akcja scaleniowa – zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa – wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK – charakteryzuje działalność polskich partii poli-	– wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL) – zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944) – identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryla Ratajskiego, Franza Kutschery – charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala – omawia strukturę i działalność Szarych Szeregów	
----------------	--	--	--	--	--	--

			skiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj	tycznych w okresie okupacji – przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj	– wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją	
TSW – Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu	1. Akcja pod Arsenalem 2. Akcja „Główki”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenalem – zna datę: akcji pod Arsenalem (III 1943) – identyfikuje postać: Jana Bytnara ps. Rudy – przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutscherę, sabotaż, dywersja, Kedyw – zna datę: zamachu na Franza Kutscherę (II 1944) – identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery – przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutscherę – wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki” – identyfikuje postać: Emila Fiedorfa ps. Nil – przedstawia metody działalności Kedywu – omawia przebieg akcji pod Arsenalem	Uczeń: – zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942) – omawia przebieg zamachu na F. Kutscherę	Uczeń: – ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	1. Niemiecki terror 2. Postawa Polaków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:	Uczeń: – wymienia znaczenie terminów:	Uczeń: – zna daty: zamordowania rodziny	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec

	ków wobec okupacji 3. Zagłada polskich Żydów 4. Powstanie w getcie warszawskim 5. Polacy wobec Holocaustu 6. Rzeź wołyńska	łapanka, Holocaust, getto – wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego – przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego	Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska – zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943) – identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów – przedstawia założenia Generalnego Planu Wschód – wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą	kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB), szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne – zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holocaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kosak-Szczuckiej, Witolda Pileckiego, Jana Karskiego – omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki – charakteryzuje warunki życia w getcie	Ulmów (24 III 1944) – identyfikuje postać: Stepana Bandery – opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim – przedstawia stosunek państw zachodnich do Holocaustu	polityki okupantów – ocenia postawy Polaków wobec Holocaustu
--	---	--	---	---	---	--

				– opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich		
5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie	1. Plan „Burza” i jego przebieg 2. Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego 3. Wybuch powstania 4. Walki powstańcze 5. Upadek i skutki powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W” – zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944) – przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuty – zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944) – identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego – przedstawia założenia planu „Burza” – charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama” – zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944) – identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter – opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich – przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania	Uczeń: – identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego – omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie	Uczeń: – ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną – ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego

				rozkazu o wybuchu powstania – omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego		
6. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej	1. Armia Polska we Francji 2. Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii 3. Polacy podczas walk w Europie Zachodniej 4. Wojsko Polskie w ZSRS	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie – wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem)	Uczeń: – zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943) – identyfikuje postać: Władysława Andersa – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej	Uczeń: – zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga – opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej	Uczeń: – identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego – charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji	Uczeń: – ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej
7. Sprawa polska pod koniec woj-	1. Polska lubelska	Uczeń: – wyjaśnia zna-	Uczeń: – wyjaśnia zna-	Uczeń: – wyjaśnia zna-	Uczeń: – identyfikuje po-	Uczeń: – ocenia stosunek

ny	2. Jałta a sprawa polska 3. Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego 4. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	czenie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN) – zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce – omawia okoliczności i skutki powstania TRJN	czenie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu – zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945), – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski – przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – przedstawia metody działania pol-	czenie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”) – zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944), powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945) – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil – podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS – opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego	stacie: Iwana Sierowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka – wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w Teheranie łamały postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i> – omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego	wielkich mocarstw do sprawy polskiej
----	---	--	--	---	--	--------------------------------------

			skich komunistów w celu przejęcia władzy w państwie			
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II						
ROZDZIAŁ III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. Powojenny podział świata	1. Skutki II wojny światowej 2. Konferencja w Poczdamie 3. Procesy norymberskie 4. Powstanie ONZ 5. Plan Marshalla 6. Okupacja Niemiec	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych – zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana – wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie – przedstawia cele ONZ	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegunowy, procesy norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i> , strefa okupacyjna – zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 – X 1946), uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> (1948) – wskazuje na ma-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, demokratyzacja – zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947) – identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George’a Marshalla – wskazuje na mapie państwa, które przyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla – przedstawia polityczne skutki II wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia, dla czego państwa Europy Wschodniej nie skorzystały z planu Marshalla – wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D – porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją	Uczeń: – ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO

			pie podział Europy na blok zachodni i wschodni – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń – omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym – opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec	– wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie		
2. Początek zimnej wojny	1. Ekspansja komunizmu w Europie 2. Doktryna Trumana 3. Kryzys berliński 4. Powstanie NATO 5. Powstanie berlińskie 6. Powstanie dwóch państw niemieckich 7. Budowa muru berlińskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński – zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego (1961) – identyfikuje postać: Harry'ego Trumana	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO – zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949), powstania NATO (1949) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie – zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953) – wskazuje na mapie podział Nie-	Uczeń: – identyfikuje postać Waltera Ulbrichta – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego – podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego – omawia różnice między państwami niemieckimi	Uczeń: – ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej – ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec

		– wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD – wyjaśnia, czym była zimna wojna – przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich	stać: Konrada Adenauera – wskazuje na mapie żelazną kurtynę – przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy Środkowo-Wschodniej – wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie – wskazuje okoliczności powstania NATO – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego	miec na strefy okupacyjne – przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich		
TSW – Historia muru berlińskiego	1. Miasto podzielone żelazną kurtyną 2. Ucieczka do lepszego świata 3. Solidarni z	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński – zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego	Uczeń: – identyfikuje postać: Helmuta Kohla – wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej	Uczeń: – identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Ronalda Reagana	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Checkpoint Charlie – zna daty: śmierci pierwszej ofiary	Uczeń: – ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA J.F. Kennedy’ego i

	berlińczykami 4. Upadek muru	(VIII 1961), zburzenia muru berlińskiego (XI 1989), zjednoczenia Niemiec (1990) – wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego – omawia okoliczności upadku muru berlińskiego	nej odgrywał mur berliński – wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego		(VIII 1961) przy próbie przekroczenia muru berlińskiego, wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961) – opisuje, jak budowano mur berliński – wyjaśnia, w jaki sposób opinia międzynarodowa zareagowała na budowę muru berlińskiego	R. Reagana
3. Za żelazną kurtyną	1. ZSRS po II wojnie światowej 2. Kraje demokracji ludowej 3. Odwilż w bloku wschodnim 4. Powstanie węgierskie 5. Polityka odprężenia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie – zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956) – omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej – wymienia przyczyny i skutki powstania węgier-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski – zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953 r.), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956) – identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) – zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform – zna daty: powstania Kominformu (IX 1947), – identyfikuje postać: Andrieja Żdanowa – charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny	Uczeń: -

		skiego w 1956 r.	– wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej – omawia przejawy odwilży w ZSRS – przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia – omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego – wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953–1960	stacie: Josipa Broz-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya – wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii – charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa – przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.	światowej i po śmierci Stalina	
4. Daleki Wschód po II wojnie światowej	1. Wojna domowa w Chinach 2. Polityka wewnętrzna Mao Zedonga	Uczeń: – zna datę: wojny w Korei (1950–1953) – wskazuje na ma-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini),	Uczeń: – ocenia następstwa procesu dekolonizacji

	3. Wojna koreańska 4. Klęska Francji w Indochinach	pie Koreę, Wietnam i Chiny – wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu – omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny	– zna daty: wojny domowej w Chinach (1946–1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966–1968) – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina – omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach – wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach	– zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod Dien Bien Phu (1954) – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej – opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga – opisuje proces dekolonizacji Indochin	<i>Czerwona księżeczka</i> – zna daty: rozejmu w Panmun-dżonie (1953) – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki – przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei	
5. Rozpad systemu kolonialnego	1. Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego 2. Powstanie Indii i Pakistanu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat – wskazuje przy-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska,	Uczeń: – zna daty: wojny w Algierii (1954–1962), wojny w Biafrze (1967) – identyfikuje po-	Uczeń: – przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji

	3. Konflikt indyjsko-pakistański 4. Upadek kolonializmu w Afryce 5. Kraje Trzeciego Świata	czyny rozpadu systemu kolonialnego	– zna datę: Roku Afryki (1960) – identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego – przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach – charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości	Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezrzeszonych, neokolonializm – zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955) – wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego	stać: Charles’a de Gaulle’a – charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.	– ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii
6. Konflikt na Bliskim Wschodzie	1. Powstanie państwa Izrael 2. Kryzys sueski 3. Wojna sześciodniowa i Jom Kippur 4. Konflikt palestyński pod koniec XX w. 5. Rewolucja islamska w Iranie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt żydowsko-palestyński – omawia charakter konfliktu bliskowschodniego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP) – zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sze-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: intifada, Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza” – zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyici, zamach w Monachium – zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w	Uczeń: – ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie bliskowschodnim

	6. I wojna w Zatoce Perskiej		środkowej (1967), wojny Jom Kippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej – przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael – wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej	1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993) – identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna – omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie	Monachium (1972) – identyfikuje postacie: Gamala Abdela Nasera, Menachema Begin – charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego	
7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	1. Rywalizacja Wschód–Zachód 2. Kryzys kubański 3. Wojna w Wietnamie 4. Rządy Breż-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig zbrojeń – zna datę: praskiej wiosny (1968)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w Zatoce Świń, odprężenie – zna daty: desantu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerni Khmerzy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem – zna daty: umieszczenia	Uczeń: – omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje

	niewa 5. Praska wiosna	– identyfikuje postać: Fidela Castro – omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu	w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957–1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968) – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubček – przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego – przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie – wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu	– zna daty: przejścia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975–1979), – identyfikuje postać Dwighta Eisenhowera – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w. – przedstawia skutki rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży	pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969), – identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga	
--	--------------------------------------	--	--	---	--	--

			Warszawskiego w Czechosłowacji			
8. Droga ku wspólnej Europie	1. Demokratyzacja Europy Zachodniej 2. Upadek europejskich dyktatur 3. Początek integracji europejskiej 4. Od EWG do Unii Europejskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro – zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993) – identyfikuje postać: Roberta Schumana – wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG – podaje przyczyny integracji europejskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maastricht – zna daty: podpisania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992) – identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego – wskazuje na mapie państwa nale-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska – zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967) – wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG – omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej – porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i Wschodniej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975) – identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara, króla Juana Carlosa – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej	Uczeń: – ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej

			zące do UE – wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej			
9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	1. Rewolucja obyczajowa 2. Ruchy kontestatorskie 3. Bunt studentów 4. Ruchy feministyczne 5. Terroryzm polityczny 6. Walka z segregacją rasową 7. Sobór Watykański II	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa – omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa – zna daty: obrad Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964) – identyfikuje postaci: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI – przedstawia przyczyny przemian społecznych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny – zna daty: buntów studenckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963) – wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzie-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady – identyfikuje postaci: Adreasa Baadera, Alda Moro – podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich – omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego	Uczeń: – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w. – ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II

			i kulturowych w drugiej połowie XX w. – wymienia hasła ruchów kontestatorskich – przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60. – wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA – wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II	żowej lat 60. i 70. – omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich – prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. – omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich – opisuje walkę o równouprawnienie w USA		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III						
ROZDZIAŁ IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. Początki władzy komunistów w Polsce	1. Nowa Polska 2. Przesiedlenia ludności 3. Postawy polskiego społeczeństwa 4. Referendum ludowe 5. Sfałszowane wybory	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, referendum ludowe – zna daty: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wisła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa – zna daty: po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura prewencyjna – zna daty: polsko-	Uczeń: – identyfikuje postaci: Karola Świerczewskiego, Augusta Hlonda – przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce – przedstawia róż-	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu

		parlamentarnych (I 1947) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki – wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej – przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów	gromu kieleckiego (1946), akcji „Wisła”(1947) – identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza – wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich – omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z 1939 r. – przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej – omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła” – przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego – opisuje metody,	sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej przez NRD (1950) i RFN (1970) – charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej – przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego – podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS	ne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne	
--	--	---	---	---	---	--

			dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce			
TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemie Odzyskane?	1. Przejmowanie kontroli 2. Napływ osadników 3. Zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych 4. <i>Sami swoi</i>	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemie Odzyskane – zna datę: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945) – wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: szabrownictwo – zna datę: akcji „Wisła” (1947) – omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków – omawia przyczyny napływu osadników na Ziemie Odzyskane – przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziem Odzyskanych – zna datę: utworzenia dywizji rolniczo-gospodarczej do przejmowania Ziem Odzyskanych (1945) – identyfikuje postać: Władysława Gomułki – wyjaśnia, w jaki sposób propaganda komunistyczna upowszechniała ideę Ziem Odzyskanych – wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemie Odzyskane	Uczeń: – identyfikuje postać: Augusta Hlonda – przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziem Odzyskanych z Polską – wymienia przykłady filmowych adaptacji losów Ziem Odzyskanych i ich mieszkańców	Uczeń: – ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziem Odzyskanych
2. Opór społeczny	1. Początek terroru	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

ny wobec komunizmu	ru 2. Podziemie antykomunistyczne 3. Represje komunistyczne 4. Jak ujawniano kulisy bezpieczeństwa?	– wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci) – identyfikuje postaci: Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego – wymienia przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycznego ruchu oporu	– wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN) – zna daty: powołania WiN (IX 1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim (1948), Danucie Siedzikównie ps. Inka (1948) i Emilu Fieldorfe ps. Nil (1953) – identyfikuje postaci: Jana Rodowicza ps. Anoda, Emila Fieldorfa ps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego – przedstawia metody działania or-	– wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa – zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka (1948), ucieczki Józefa Światły na Zachód (1953), rozbicia ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963) – identyfikuje postaci: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Józefa Światły – omawia sposób funkcjonowania aparatu terroru – wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze ko-	– wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe – zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej rozgłosni polskiej (1951), procesu IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyroków na członków IV Zarządu Głównego WiN (1951) – identyfikuje postaci: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka Jaskulskiego ps. Zagończyk, Józefa Franczaka ps. Lalek – przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeń-	– ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych
--------------------	---	--	---	---	---	---

			ganizacji podziemnej niepodległościowego	munistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników	stwa	
3. Powojenna odbudowa	1. Zniszczenia wojenne 2. Zagospodarowanie Ziemi Odzyskanych 3. Reforma rolna 4. Nacjonalizacja przemysłu i handlu 5. Plan trzyletni	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu – zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (IX 1944) – omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, plan trzyletni – zna daty: ustawy o nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947–1949) – przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce – opisuje zniszczenia wojenne Polski – wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki – podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania – przedstawia proces zagospodarowywania Ziemi Odzyskanych – przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce – określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych – zna datę: powołania Ministerstwa Ziemi Odzyskanych (1945) – wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemię Odzyskaną – omawia przebieg odbudowy Warszawy	Uczeń: – ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej

4. Polska w czasach stalinizmu	1. Powstanie PZPR 2. Przemiany gospodarczo-społeczne 3. Próba kolektywizacji 4. Stalinizm w Polsce 5. Socrealizm 6. Konstytucja stalinowska z 1952 roku 7. Walka z Kościołem katolickim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) – zna datę: przyjęcia konstytucji PRL (22 VII 1952) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm – zna daty: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950–1955) – identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego – podaje założenia planu sześcioletniego – omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce – wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej – przedstawia założenia konstytucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwowe Gospodarstwo Rolne, kułak, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP) – zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953–1956) – identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca – przedstawia okoliczności powstania PZPR – przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego – wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Pol-	Uczeń: – zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950) – identyfikuje postacie: Konstantego Rokossowskiego, Czesława Kaczmarskiego – wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie – opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła	Uczeń: – ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50. – ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu

			PRL z 1952 r. – przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich	ski – omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu		
5. Polski Październik	1. PRL po śmierci Stalina 2. Spory wewnętrzne w PZPR 3. Poznański Czerwiec 4. Początki rządów Gomułki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: poznański Czerwiec – zna datę: polskiego Października (X 1956) – identyfikuje postać: Władysława Gomułki – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa – zna daty: wydarzeń poznańskich (28–30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956), – identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza – omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce – przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskie-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy – zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957) – identyfikuje postać: Edwarda Ochaba – wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR – omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu” – identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego – wyjaśnia, w jaki sposób <i>Poemat dla dorosłych</i> i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje niezadowolenia społecznego w latach 50. XX w. – prezentuje poglądy natolińczyków i puławian	Uczeń: – ocenia postawę Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich

			go Października w 1956 r. – prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy – charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa			
6. PRL w latach 1956–1970	1. Mała stabilizacja 2. Spór z Kościołem 3. Początek opozycji 4. Marzec 1968 r. 5. Grudzień 1970 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70 – zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968) – identyfikuje postać: Władysława Gomułki – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja – zna daty: układu PRL–RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14–21 XII 1970) – identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka – charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, <i>List 34</i> – zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania <i>Listu 34</i> (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970) – identyfikuje po-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO) – identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa – omawia stosunek	Uczeń: – ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. – ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL

		1970 r.	– przedstawia przebieg obchodów milenijnych – przedstawia przebieg wydarzeń marcowych 1968 r. – opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.	stacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego, Adama Michnika, Henryka Szlajfera – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim – opisuje narodziny i działalność opozycji	władz PRL do inteligencji – wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitkiej w Polsce w 1968 r.	
7. Polska w latach 70. XX wieku	1. „Druga Polska” Edwarda Gierka 2. Rozwój na kredyt 3. Niepowodzenia gospodarcze 4. „Propaganda sukcesu” 5. Nowelizacja konstytucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „druga Polska” – identyfikuje postać: Edwarda Gierka – wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu” – zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976) – omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa – przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego – wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem – przedstawia okoliczności i skutki	Uczeń: – identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza – przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków	Uczeń: – ocenia okres rządów Edwarda Gierka

			rządów E. Gierka – wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka	nowelizacji konstytucji w 1976 r.		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: UPADEK KOMUNIZMU						
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	1. Czerwiec 1976 roku 2. Powstanie opozycji 3. Rozwój opozycji 4. Papież w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76 – zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II – przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce – wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW) – zna daty: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa – opisuje genezę,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN) – zna daty: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979) – identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moćzulskiego, Anny Walentynowicz – wyjaśnia, dla-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP) – zna datę: założenia WZZ (1978) – identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wysockiego, Bogdana Borusewicz – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.	

		na sytuację w Polsce	przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – określa cele i opisuje działalność KOR-u	czego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne		
2. Powstanie „Solidarności”	1. Strajki sierpniowe 2. Utworzenie NSZZ „Solidarność” 3. I Zjazd NSZZ „Solidarność” 4. Na drodze do konfrontacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność” – zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980) – identyfikuje postać: Lecha Wałęsy – przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe – zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980) – identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego – omawia przebieg wydarzeń sierpniowych – wyjaśnia, w jaki sposób władze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności” – zna daty: przejęcia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980) – identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego – omawia działalność	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski – zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981), kryzysu bydgoskiego (III 1981) – identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy’ego Cartera – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.	

			komunistyczne w Polsce przygotowały się do konfrontacji siłowej z opozycją	ność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”		
3. Stan wojenny i schyłek PRL	1. Wprowadzenie stanu wojennego 2. Świat wobec sytuacji w Polsce 3. Reakcja społeczeństwa 4. Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością” 5. Ostatnie lata PRL	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny – zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983) – identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie – zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983) – identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki – charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce – przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny – omawia okolicz-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ) – zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984) – identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyka, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa – przedstawia reakcję świata na	Uczeń: – zna daty: zamordowania G. Przemyka (1983) – identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego – charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.	Uczeń: – ocenia postawę społeczeństwa wobec stanu wojennego

			ności zniesienia stanu wojennego w Polsce	sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego – charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego		
TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	1. Początki Pomarańczowej Alternatywy 2. Po co robić happeningi? 3. We Wrocławiu 4. Działalność po Okrągłym Stole	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Pomarańczowa Alternatywa – zna datę: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1988)	Uczeń: – zna daty: pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990) – identyfikuje postać: Waldemara Fydrycha – wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie – wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: – identyfikuje postać: Krzysztofa Skiby – przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy – przedstawia stosunek Polaków do akcji podejmowanych przez działaczy Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: – wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy – omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole	Uczeń: – ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu
4. Rozpad bloku wschodniego	1. Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej 2. Próby reform	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierestrojka</i>, <i>Jesień Ludów</i>	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>głasność</i>, <i>uskorzenie</i>, <i>aksamitna</i>	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mudżahedini</i>, <i>dżihad</i>, <i>efekt domina</i>,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „imperium zła”, <i>pucz Janajewa</i>	Uczeń: – ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w

	w ZSRS 3. Jesień Ludów 4. Rozpad ZSRS	– identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa – przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego	rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991) – identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. – wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS	Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77 – zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobylu (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990) – identyfikuje postać: Nicolae Ceaușescu – charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces	– zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991) – identyfikuje postać: Giennadija Janajewa – wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego – wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu dla Europy i ZSRS	polityce międzynarodowej
--	--	---	---	--	--	---------------------------------

				rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie		
5. Początek III Rzeczypospolitej	1. Geneza Okrągłego Stołu 2. Okrągły Stół 3. Wybory czerwcowe 4. Budowa III Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja – zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989) – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Jarosława Kaczyńskiego – podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – prezentuje następstwa wyborów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja – zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczypospolita Polska (29 XII 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „gruba linia”/„gruba kreśka” i problem z jego rozumieniem – zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988) – identyfikuje postacie: Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego	Uczeń: – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce

			czerwcowych			
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V						
ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE						
1. Europa po rozpadzie ZSRS	1. Europa na przełomie XX i XIX wieku 2. Rosja w nowej rzeczywistości 3. Wojna w Czechach 4. Wojna w Jugosławii	Uczeń: – zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999) – identyfikuje postać: Władimira Putina – wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004), rozpadu Jugosławii (1991–1992) – identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna – charakteryzuje rząd W. Putina w Rosji – wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie – prezentuje skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Euromajdan, rewolucja róż – zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), rewolucji róż (2004), Euromajdanu (2013/2014) – identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilliego – omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji – przedstawia przyczyny i skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia – zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008) – identyfikuje postacie: Dżochara Dudajewa, Ramzana Kadyrowa – charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu	Uczeń: – ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa

			rozpadu Jugosławii	wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii		
TSW – Terroryzm w walce o niepodległość	1. Pierwsze zamachy 2. Śmierć w teatrze 3. Atak na szkołę	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm – wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego	Uczeń: – zna datę: zamachu na szkołę w Biesłanie (2004) – wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich – omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich	Uczeń: – zna datę: zamachu w teatrze na Dubrowce (2002) – identyfikuje postać: Szamila Basajewa – opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie	Uczeń: – zna datę: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995) – identyfikuje postać: Wiktora Czernomyrdina – omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku – opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim	Uczeń: – ocenia postawy bojowników czeczeńskich i postawę władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego
2. Konflikty na świecie po 1989 roku	1. Daleki Wschód 2. Kraje afrykańskie 3. Współczesne konflikty na świecie 4. Konflikt palestyńsko-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida – zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid, Autonomia Palestyńska – zna datę: inwazji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie, tzw. Państwo Islamskie – zna daty: poro-	Uczeń: – zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), wybuchu wojny domowej w Jemenu (2015) – identyfikuje po-	Uczeń: – ocenia problem terroryzmu – ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata

	izraelski 5. Wojna z terroryzmem	– identyfikuje postać: George’a W. Busha – wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po 2001 r. – przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie	USA na Irak (2003) – identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna – wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki – przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku – omawia zjawisko terroryzmu islamskiego	zumienia izraelsko-palestyńskiego w Oslo (1993), masakry na placu Tiananmen (VI 1989), wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014) – identyfikuje postacie: Nelsona Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, Szimona Peresa – przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.	stać: Baszara al-Asada – wyjaśnia, dlaczego manifestacja chińskich studentów w 1989 r. zakończyła się niepowodzeniem – wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych konfliktów w Afryce	
3. Polska w latach 90. XX wieku	1. Reformy gospodarcze 2. Koszty społeczne transformacji ustrojowej 3. Rozpad obozu solidarnościowego 4. Sytuacja wewnętrzna Pol-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja – zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997) – identyfikuje postacie: Tadeusza	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny – zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze” – zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: popiwiek – zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)	Uczeń: – ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.

	ski 5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej	1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005) – identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w. – omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej	1989), reformy administracyjnej (1997) – identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego – omawia koszty społeczne reform gospodarczych – charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej		
--	---	---	---	--	--	--

			w świetle konstytucji z 1997 r.			
4. Polska w NATO i EU	1. Polityka zagraniczna 2. Polska droga do UE 3. Polskie społeczeństwo wobec Unii 4. Polska w strukturach NATO 5. Polska w wojnie z terroryzmem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia Europejska – zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE (1 V 2004) – identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego – przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE – wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: referendum akcesyjne – zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w Afganistanie (2002) i Iraku (2003) – identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna – wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE – przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE – omawia konsekwencje członkostwa Polski w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju” – zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII 1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000) – identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem	Uczeń: – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE

			NATO	– wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO		
5. Świat w erze globalizacji	1. Globalizacja 2. Rewolucja informacyjna 3. Kultura masowa 4. Globalna wioska czy globalne miasto? 5. Współczesne migracje	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, globalizacja – wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja – omawia zalety i wady nowych środków komunikacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: amerykanizacja, kultura masowa – opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie – wskazuje cechy współczesnej kultury masowej – opisuje zjawisko amerykanizacji – przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata – wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści, bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska” – wymienia poglądy przeciwników globalizacji – przedstawia skutki rozwoju turystyki – omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa – omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych	Uczeń: – ocenia skutki zjawiska amerykanizacji kultury na świecie
6. Wyzwania współczesnego świata	1. Problemy demograficzne 2. Nierówności społeczne 3. Przemoc	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie – wymienia naj-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europol, efekt	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islam-	Uczeń: – przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania pro-

	zorganizowana 4. Zagrożenie terrorystyczne 5. Zagrożenia ekologiczne	ważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata	– wymienia problemy demograficzne współczesnego świata – wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata	cieplarniany – określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie – wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana – przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety	skie, protokół z Kioto – zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013) – przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013 – wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie	blemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie
--	--	--	--	--	---	---

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z wiedzy o społeczeństwie w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania**

Tytuł programu: Program nauczania ogólnego WOS dla szkoły podstawowej

Autor programu: Barbara Furman

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca [2]	Dostateczna [3]	Dobra [4]	Bardzo dobra [5]	Celująca [6]
	Uczeń potrafi:				
1. Człowiek w społeczeństwie	- wymienić podstawowe potrzeby człowieka; - wymienić osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka; - podać przykłady ról społecznych; - podać przykłady norm społecznych.	- wymienić podstawowe kategorie potrzeb człowieka; - podać przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki; - wymienić podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia; - podać przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach,	- dopasować wskazane potrzeby do właściwych kategorii; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy potrzebami naturalnymi a społecznymi człowieka; - wyjaśnić znaczenie słowa <i>socjalizacja</i>; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina; - porównać społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica	- dostrzec i przedstawić zależność pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka; - przedstawić czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka; - rozpoznać i dopasować wskazane normy społeczne do właściwych kategorii; - przedstawić pozytywne i negatywne wzorce zachowań funkcjonujące	- przewidzieć konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy normami formalnymi a nieformalnymi; - na wybranych przykładach dokonać analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazać przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu]; - przedstawić problem przestrzegania norm

		np. w rodzinie, szkole.	oraz ucznia i nauczyciela; - podać przykłady konfliktu ról społecznych; - wymienić podstawowe kategorie norm społecznych.	w swoim środowisku rówieśniczym; - dokonać autorefleksji, wskazać swoje mocne i słabe strony; - na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzec konflikt ról społecznych; - wskazać przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych.	społecznych w swoim środowisku [ocena zjawiska, dostrzeganie problemów i zagrożeń, wskazywanie przyczyn i konsekwencji].
2. Grupy społeczne	- podać przykłady grup społecznych; - podać przykłady konfliktów społecznych; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole.	- wymienić podstawowe cechy grup społecznych; - określić, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; - wymienić grupy społeczne, do których należy; - wymienić typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; - podać przykłady postaw/zachowań	- rozpoznać poszczególne rodzaje grup społecznych; - wskazać cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; - podać przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; - podać przykłady zasad efektywnej współpracy;	- dopasować właściwe cechy do podanych grup społecznych; - rozpoznać sytuacje, w których tamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; - porównać konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa;	- porównać cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań; - dokonać analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazać strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwencje społeczne konfliktu; zaproponować sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnić wybór sposobu

		jednostek wobec konfliktu; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych.	- wskazać dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu; - rozpoznać typowe sposoby rozwiązywania konfliktów; - wymienić warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	- porównać różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazać ich dobre i złe strony; - uzasadnić wybór metody rozwiązywania konfliktu społecznego.	rozwiązania konfliktu].
3. Komunikacja i autoprezentacja	- wymienić podstawowe zasady skutecznej komunikacji; - odróżnić nadawcę od odbiorcy komunikatu; - podać przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się].	- wymienić podstawowe rodzaje komunikacji; - podać przykłady komunikatów niewerbalnych; - wymienić czynniki utrudniające wystąpienia publiczne; - wymienić podstawowe cechy postawy asertywnej.	- wyjaśnić, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego; - wyjaśnić, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; - określić nadawcę i odbiorcę przedstawionego komunikatu; - wymienić zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; - zastosować w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np.	- odczytać znaczenie i rolę komunikatów niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; - zastosować wybrane komunikaty niewerbalne w wystąpieniu publicznym; - - wyjaśnić, czym się różni debata od dyskusji; - dostrzec i opisać przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; - wyjaśnić, czym się różni postawa	- dokonać krytycznej analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy [wykorzystane środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystane komunikaty niewerbalne]; - dokonać krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; - zaplanować [przeprowadzić /

			w wystąpieniu na forum klasy; - rozpoznać postawy asertywne oraz postawy uległości, agresji i manipulacji.	asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. - stosować w praktyce warunki asertywności.	wziąć aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności.
4. Życie rodzinne	- podać przykłady więzi łączących członków rodziny; - wymienić podstawowe oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców].	- wymienić cechy rodziny jako grupy społecznej; - wymienić potrzeby młodych ludzi, które zaspokaja rodzina; - wymienić rodzaje współczesnych rodzin; - wymienić podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; - wymienić podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; - wymienić podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin.	- wyjaśnić, w jaki sposób rodzina przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka; - podać nazwy poszczególnych funkcji rodziny; - porównać cechy różnych typów rodzin / rozpoznać poszczególne typy rodziny; - wymienić czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; - wymienić instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie.	- wskazywać przykłady [rozpoznać sytuacje] realizacji przez rodzinę poszczególnych funkcji; - rozpoznawać sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; - wyjaśnić, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; - wskazać zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie [projekt społeczny] propagujący na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.

5. Edukacja i praca	- wymienić podstawowe zadania szkoły, - wymienić poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną w Polsce, - wymienić podstawowe prawa i obowiązki uczniów, - wymienić osoby, u których może szukać pomocy, w przypadku naruszenia praw ucznia.	- wymienić funkcje, które pełni szkoła, - odczytać ze schematu podstawowe informacje dotyczące struktury polskiego szkolnictwa, - przedstawić różne warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej; - określić, kto tworzy samorząd szkolny, - wymienić formy organizacji życia szkolnego.	- wymienić działania za pomocą, których szkoła realizuje poszczególne funkcje; - przedstawić wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; - zaplanować swoją dalszą edukację pod kątem przyszłej aktywności zawodowej [preferencji zawodowych]; - scharakteryzować poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania], - rozpoznać przypadki naruszenia praw ucznia.	- zhierarchizować funkcje szkoły, - określić, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła; - wyjaśnić, jakich umiejętności oczekuje współczesny rynek pracy; - wymienić czynniki umożliwiające odniesienie sukcesu edukacyjnego i zawodowego; - ocenić pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; - ocenić i uzasadnić swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego.	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące ideę samorządności uczniowskiej; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie informujący społeczność szkolną, o sposobach dochodzenia swoich praw w szkole.
6. Ekonomia na co dzień	- odróżnić dochody rodziny od wydatków; - wymienić podstawowe wydatki i źródła dochodów	- wymienić podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego;	- ocenić [uzasadnić ocenę], czy zaprezentowany budżet gospodarstwa	- zaprojektować działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego;	- na wybranych przykładach ocenić ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie

	typowego gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe prawa przysługujące konsumentowi.	- wymienić rodzaje źródeł dochodów gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe zasady prawidłowo skonstruowanego budżetu domowego; - podać przykłady łamania praw konsumenta; - wypełnić typowy formularz reklamacyjny.	domowego jest prawidłowo skonstruowany; - wymienić przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym; - opisać strukturę typowego budżetu domowego; - napisać reklamację; - wymienić instytucje chroniące prawa konsumenta; - wymienić podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument.	- wyjaśnić, jak przestrzeganie zasad świadomego konsumenta wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.	domowym, jakość, cena, konkurencyjność].
Podsumowanie i test					
1. Czym są prawa człowieka?	- podać przykłady praw przysługujących dzieciom; - podać przykłady praw i wolności człowieka;	- wymienić główne funkcje praw i wolności człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Powszechną Deklarację Praw Człowieka</i>; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Konwencję Praw Dziecka</i>;	- wymienić cechy praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>; - wymienić prawa zawarte w <i>Konwencji Praw Dziecka</i>;	- przedstawić historię koncepcji praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka.	- wyjaśnić, w jaki sposób młodzi ludzie mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; - zaprezentować* wybraną formę aktywności UNICEFU.

		- podać przykłady łamania praw dziecka; - podać przykłady działań podejmowanych przez UNICEF.	- rozwinąć skrót UNICEF		
2. Katalog praw człowieka	- wymienić przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka.	- podać przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - podać przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych zagwarantowanych w Konstytucji RP;	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - rozpoznać przykłady łamania praw i wolności człowieka; - uzasadnić konieczność funkcjonowania systemu ochrony praw i wolności człowieka.	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię społeczną propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.
3. Ochrona praw człowieka	- podać przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie; - wymienić instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce.	- podać przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; - podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się	- przedstawić zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; - wymienić przyczyny łamania praw człowieka; - wyszukać w mediach opisy sytuacji, w których	- porównać poziom przestrzegania praw człowieka w państwach globalnego Południa i globalnej Północy; - ocenić [uzasadnić] poziom przestrzegania praw człowieka w Polsce.	- przedstawić i ocenić poziom przestrzegania i ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata; - zaprezentować* działalność wybranej organizacji międzynarodowej

		ochroną praw i wolności człowieka; - podać przykłady działań podejmowanych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż.	łamane są prawa człowieka.		na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.
4. Bezpieczeństwo nieletnich	- podać przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; - podać przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi.	- określić, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; - wymienić podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z internetu - wskazać formy cyberprzemocy.	- określić podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu; - przedstawić wady i zalety aktywności na forach społecznościowych.	- wyjaśnić, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą	- zaplanować [przeprowadzić/ wziąć aktywny udział] działanie na rzecz promowania wśród rówieśników zasad prawidłowego korzystania z internetu.
5. Służby ochrony prawa	- wymienić przykłady działań policji; - podać przykłady, innych niż policja, służb porządkowych w Polsce, - podać przykłady działań straży miejskiej.	- wymienić główne zadania policji; - wymienić główne prawa przysługujące policjantom; - wymienić prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantem;	- wymienić zadania poszczególnych służb mundurowych w Polsce; - wymienić główne prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym;	- uzasadnić konieczność reagowania w przypadku występowania przemocy domowej, przemocy rówieśniczej; - zinterpretować przepisy prawa	- zaplanować działanie [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemocy domowej [przemocy w grupie

		- wymienić rodzaje służ mundurowych w Polsce. - odszukać informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym.	- uzasadnić konieczność znajomości przysługujących nam praw; - wyjaśnić, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania przemocy domowej	dotyczące działania służ porządkowych.	również / przemocy w szkole].
Podsumowanie i test					
1. Czym jest samorząd?	- określić, kto tworzy samorząd uczniowski; - podać przykłady działań samorządu uczniowskiego; - wymienić podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; - określić, w której gminie, powiecie i województwie mieszka.	- wymienić rodzaje samorządów działających w Polsce; - podać przykłady samorządów zawodowych; - podać przykłady działań samorządu terytorialnego; - odszukać na mapie województwo, w którym mieszka; - rozpoznać herb miejscowości, w której mieszka; - odszukać informacje na temat osób pełniących najważniejsze	- wyjaśnić, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; - wyjaśnić, w czym przejawia się zasada decentralizacji władzy publicznej w Polsce; - wymienić organy samorządów terytorialnych w Polsce; - określić, jaki charakter ma gmina, w której mieszka; - rozpoznać herb województwa, w którym mieszka;	- uzasadnić konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; - wyjaśnić, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej; - wymienić organy państwa, które mogą ingerować [kontrolować] działania władz samorządowych.	- zaprezentować* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.

		funkcje w swojej gminie.	- podać imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w swojej gminie.		
2. Gmina – podstawowa jednostka samorządu	- wymienić organy gminy, w której mieszka; - podać przykłady spraw załatwianych w urzędzie gminy; - określić, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka.	- wymienić podstawowe zadania gminy; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; - podać sposób wyłaniania władz gminy; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym.	- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych gminy; - wymienić zasady przeprowadzania wyborów do władz gminy; - podać przykłady zadań własnych i zleconych gminy; - wymienić źródła finansowania gminy; - podać przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; - wyjaśnić pojęcie budżet obywatelski; - wyszukać informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych	- do poszczególnych rodzajów gminy dopasować odpowiadające im organy; - zinterpretować przepis prawa dotyczący organizacji referendum gminnego; - wyjaśnić, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; - uzasadnić konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; - wyjaśnić, w jaki sposób działalność samorządu gminnego przyczynia	- wyszukać informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich; - przygotować kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy; - uczestniczyć w pracach młodzieżowej rady gminy; - zareklamować / promować na forum szkoły ideę młodzieżowej rady gminy; - zaprezentować strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna].

			przez młodzieżowe rady gminy, miasta.	się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; - podać przykłady działania młodzieżowej rady gminy.	
3. Powiat i województwo	- wymienić organy powiatu i województwa; - podać przykłady spraw załatwianych w starostwie powiatowym i urzędzie marszałkowskim; - określić, gdzie znajdują się władze powiatu i województwa, w których mieszka.	- wymienić podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa; - podać sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym.	- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa; - zinterpretować przepis prawa dotyczący przeprowadzania wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa.	- porównać strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa.	- przedstawić strukturę polityczną sejmiku swojego województwa; - zaprezentować* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].
4. Obywatele a władza samorządowa	- podać przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski;	- sporządzić wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP;	- odszukać informacje zamieszczane w Biuletynie	- wyjaśnić, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania	- zaplanować [przeprowadzić na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady

	- odszukać stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego .	- wymienić podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej; - wyjaśnić pojęcie korupcja; - wymienić praw przysługujące obywatelowi w urzędzie; - wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.	Informacji Publicznej; - wyjaśnić, jaki rodzaj informacji zamieszcza się w BIP; - rozpoznać przypadki łamania praw obywateli w urzędzie.	urzędników administracji; - wskazać działania, które może podjąć obywatel w przypadku łamania jego praw w urzędzie; - uzasadnić konieczność aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej; - zaprezentować strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy.	etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku korupcji; nepotyzmu]; - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie/ dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji i [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; - zaprojektować inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach budżetu obywatelskiego.
1. Naród i ojczyzna	- podać przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; - podać przykłady więzi łączących polską wspólnotę narodową, - wymienić i rozpoznać polskie symbole narodowe;	- wymienić główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; - wyjaśnić pojęcie ojczyzna; - opisać polskie symbole narodowe; - wymienić sytuacje, w których używa się	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą etniczną; - wyjaśnić, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka	- uzasadnić, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe - wyjaśnić, w jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową,	- wyjaśnić, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie symbole narodowe, - przedstawić wybrany problem etniczny / narodowy

	- nazwać swoją dużą i małą ojczyznę; - rozpoznać Narodowe Święto Niepodległości i Święto Narodowe Trzeciego Maja.	polskich symboli narodowych; - wymienić najważniejsze polskie święta narodowe; - przedstawić zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych.	ma tożsamość narodowa; - przedstawić historię polskich symboli narodowych; - wymienić różne rodzaje tożsamości społecznych.	- do podanych świąt narodowych dopasować odpowiadające im wydarzenia historyczne, - przedstawić negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństw wieloetnicznych/ narodowych, - wyjaśnić, z czego mogą wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej.	współczesnego świata*; - zaprezentować wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego*; - przedstawić czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi / narodowymi.
2. Obywatelstwo i narodowość	- wymienić podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; - podać przykłady cnót /wartości obywatelskich; - wymienić postaci najwybitniejszych Polaków XX i XXI wieku.	- odróżnić [rozpoznać na przykładach] pojęcie narodowość od obywatelstwa; - wymienić więzi łączące obywatela i państwo; - wymienić podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego;	- rozpoznać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością; - wymienić konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP;	- porównać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - uzasadnić konieczność przestrzegania cnót/wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym; - przedstawić konsekwencję	- zaprezentować* wzorzec obywatela polskiego; wybór postaci uzasadnić, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć.

		- wyjaśnić, na czym polega zasada krwi; - wymienić cechy dobrego obywatela.	- wyjaśnić, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie więzi narodowych.	odrzućenia wartości w życiu publicznym.	
3. Czym jest patriotyzm?	- podać przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; - podać przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży.	- wyjaśnić pojęcie patriotyzm; - wymienić przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego.	- uzasadnić potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie; - porównać postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj.	- wskazać zalety i wady postaw określanych jako patriotyzm gospodarczy; - wskazać zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie na zawodach sportowych.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [zaplanować, aktywnie uczestniczyć]; - podjąć działania sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [zaplanować, aktywnie uczestniczyć].
4. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce	- podać przykłady mniejszości etnicznych i narodowych we współczesnej Polsce; - wymienić podstawowe grupy cudzoziemców przebywających w Polsce.	- wymienić podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce, - wyjaśnić pojęcie Polonia, - odczytać z mapy, gdzie znajdują się	- wymienić zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne, oraz grupę posługującą się językiem regionalnym; - wyjaśnić, na czym polega różnica	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną; - wymienić kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu	- zaprezentować* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce

		największe skupiska mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce; - odczytać z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii.	między mniejszościami narodowymi i etnicznymi w Polsce a cudzoziemcami; - wyjaśnić, na czym polega różnica między pojęciami: imigranci i uchodźcy; - wymienić podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce; - wymienić związki łączące Polonię z Polską.	danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną; - wymienić główne czynniki, które zdecydowały o powstaniu Polonii; - uzasadnić konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.	
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	- podać przykłady / rozpoznać przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu; - rozpoznać postawy tolerancyjne i braku tolerancji.	- wyjaśnić pojęcia: ksenofobia, rasizm, szowinizm; - wyjaśnić pojęcie tolerancja; - odróżnić postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej akceptacji; - podać przykłady stereotypów.	- wyjaśnić pojęcie stereotyp; - wymienić cechy stereotypu; - wyjaśnić, w jaki sposób można przeciwstawiać się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi. - porównać postawę patriotyczną i nacjonalistyczną; - uzasadnić słusność postawy tolerancyjnej.	- uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; - przedstawić społeczne konsekwencje stereotypizacji.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności etnicznych, religijnych i kulturowych.

Podsumowanie i test					
1. Państwo i demokracja	- podać przykłady działań władzy państwowej; - wymienić podstawowe cechy państwa; - wymienić nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm].	- wyjaśnić, co to znaczy, że państwo jest suwerenne; - wymienić podstawowe funkcje państwa; - podać przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; - wymienić podstawowe cechy państwa demokratycznego.	- - wymienić podstawowe formy demokracji bezpośredniej; - wyjaśnić, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; - wymienić korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; - wymienić podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; - dopasować działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy monarchią a republiką.	- wskazać wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej; - wskazać na mapie Europy monarchie i republiki; - podać przykłady współczesnych państwa autorytarnych; - podać przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych.	- zaprezentować* sytuację człowieka w państwie totalitarnym - porównać pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym.
2. Polska państwem demokratycznym	- wymienić główne rodzaje władzy państwowej; - wymienić organy władzy ustawodawczej,	- wymienić podstawowe zasady ustroju Polski; - wyjaśnić, na czym polega zasada: konstytucjonalizmu,	- wymienić rozdziały Konstytucji RP; - wyjaśnić, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny; - wyjaśnić, czym jest preambuła;	- wyjaśnić, jakich spraw może dotyczyć referendum ogólnokrajowe; - dokonać interpretacji przepisu Konstytucji RP	- wyjaśnić, dlaczego zasady konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego,

	wykonawczej i sędziowskiej w Polsce; - podać nazwę ustawy zasadniczej.	przedstawicielstwa i trójpodziału władzy; - wymienić źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; - wymienić szczególne cechy konstytucji.	- wyjaśnić, na czym polegają zasady: pluralizmu politycznego, republikańskiej formy rządu, państwa prawa; - wymienić wartości, do których odwołuje się preambuła Konstytucji; - odszukać w Konstytucji RP przepisy dotyczące wskazanych kwestii; - wyjaśnić, czego dotyczyły referenda ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku.	dotyczącego referendum ogólnokrajowego; - przedstawić główne zasady nowelizacji Konstytucji RP.	państwa prawa są fundamentem ustroju demokratycznego; - wskazać wady i zalety republikańskiej formy rządów; - przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.
3. Sejm i Senat RP	- wymienić organy władzy ustawodawczej; - wymienić główną funkcję Sejmu i Senatu; - określić, z kogo składa się Sejm i Senat; - podać zasadę zgodnie, z którą formowany jest Sejm i Senat;	- określić, z ilu posłów składa się Sejm, a z ilu Senat; - wymienić najważniejsze kompetencje Sejmu i Senatu; - wyjaśnić, na czym polega zasada przedstawicielstwa; - wyjaśnić, w jaki sposób podejmowane są	- określić, z kogo składa się Zgromadzenie Narodowe; - podać przykład sytuacji, w której Sejm i Senat obradują jako Zgromadzenie Narodowe; - wyjaśnić zasady, według których	- porównać zasady wyborów do Sejmu i Senatu; - porównać rolę Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie ustawodawczym posiada Prezydent RP;	- zaprezentować* wybraną polską partię polityczną [struktura organizacyjna, program, działalność, wartości].

	- podać przykład partii politycznej działającej w Polsce.	decyzje w Sejmie i Senacie; - wymieć zasady, według których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie bieżącej kadencji.	odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wyjaśnić pojęcie immunitet; - wymienić główne etapy procesu ustawodawczego; - wyjaśnić, co jest głównym celem działalności partii politycznej.	- wyjaśnić pojęcia: mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów, - wyjaśnić, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; - wskazać skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	
4. Prezydent i Rada Ministrów	- wymienić organy władzy wykonawczej w Polsce; - podać imię i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów; - określić sposób powoływania Prezydenta RP; - podać przykład uprawnień Prezydenta RP.	- przedstawić główne zasady wyboru Prezydenta RP; - wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP; - wymienić podstawowe kompetencje Rady Ministrów.	- uporządkować kompetencje Prezydenta RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna]; - omówić główne zasady procedury tworzenia rządu; - przedstawić podstawowe fakty dotyczące życiorysu politycznego urzędującej głowy	- wyjaśnić, na czym polega kontrola polityczna Sejmu nad Radą Ministrów; - wyjaśnić na czym polega zasada kontrasygnaty; - przedstawić główne zadania wskazanych ministerstw; - wymienić Prezydentów RP po 1989 r.	- zaprezentować* zadania i zakres działań wybranego ministerstwa; - na podstawie zgromadzonych informacji, wyjaśnić, w jaki sposób działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.

			państwa oraz Prezesa Rady Ministrów.		
5. Sądy i trybunały	- podać przykłady spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu; - wymienić rodzaje sądów w Polsce.	- wymienić główne zasady postępowania sądowego; - wymienić nazwy trybunałów działających w Polsce; - określić główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; - wyjaśnić, czym zajmują się sądy administracyjne.	- rozpoznać główne zasady postępowania sądowego, - wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności sądów; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezawisłości sędziów; - wyjaśnić, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; - wymienić strony postępowania sądowego [postępowanie karne i cywilne].	- wymienić zasady gwarantujące niezawisłość sędziów, - wyjaśnić, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; - wyjaśnić, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego, - wyjaśnić rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony zasady państwa prawa.	- omówić strukturę i hierarchię sądów w Polsce; - zaprezentować strukturę organizacyjną sądu rejonowego; - zająć stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [zbudować argumenty i kontrargumenty].
6. Organizacje pozarządowe	- podać przykłady organizacji pozarządowych; - podać przykłady działań wolontariuszy.	- podać przykłady realizacji prawa do swobodnego zrzeszania się; - odszukać przykłady stowarzyszeń i fundacji działających	- wyjaśnić pojęcia: fundacja i stowarzyszenie; - wyjaśnić, jak rolę pełnią związki zawodowe; - uzasadnić konieczność angażowania się	- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; - wyjaśnić różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem;	- aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach

		w swoim środowisku lokalnym; - podać przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe; - wymienić cechy wolontariatu.	w działania organizacji pozarządowych; - przedstawić korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; - wymienić główne organizacje młodzieżowe działające w Polsce.	- wyjaśnić, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność.	pozarządowych, praca w wolontariacie]; - zaprezentować* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania, struktura organizacyjna, znaczenie dla środowiska]; - przedstawić historię NSZZ "Solidarność"; - zaplanować działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia.
7. Media i opinia publiczna	- podać przykłady środków masowego przekazu; - podać przykłady pracy dziennikarzy; - odszukać w środkach masowego przekazu przykłady reklam.	- podać główne cechy środków masowego przekazu; - podać główne cechy opinii publicznej; - wymienić główne funkcje mediów; - podać przykłady mediów społecznościowych; - odczytać, zilustrowane	- odczytać cel wskazanej kampanii społecznej; - wskazać pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania mediów społecznościowych; - wymienić główne zasady etyki dziennikarskiej;	- dostrzec środki perswazji / manipulacji zastosowane we wskazanej reklamie; - wyjaśnić, jaką rolę pełni opinia publiczna [sondaże opinii publicznej] w państwie demokratycznym; - uzasadnić konieczność	- wyjaśnić, w jaki sposób należy strzec się przed manipulacją stosowaną w reklamach; - dokonać krytycznej analizy wybranej reklamy; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię

		w prostej formie, wyniki wskazanego sondażu opinii publicznej; - wymienić główne funkcje reklamy.	- odszukać w tekście publicystycznym fakty i opinie; - wymienić podstawowe sposoby perswazji / manipulacji stosowane w mediach.	przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej; - odszukać przykłady łamania etyki dziennikarskiej; - uzasadnić konieczność oddzielania faktów od opinii.	reklamową [kampanię społeczną].
Podsumowanie i test					
1. Organizacje międzynarodowe	- rozwinąć skrót ONZ; - rozwinąć skrót NATO; - podać przykłady działań podejmowanych przez ONZ; - podać przykłady działań podejmowanych przez NATO.	- wymienić, główne cele i zadania ONZ; - wymienić główne cele i zadania NATO; - rozpoznać przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; - wymienić główne organy ONZ.	- wyjaśnić, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie; - wyjaśnić, jakie są główne cele polityki zagranicznej państwa; - określić, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; - wyjaśnić, czym zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ; - wyjaśnić pojęcie <i>misja pokojowa</i> ONZ, - wymienić przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO.	- wyjaśnić, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych; - wyjaśnić, jaka rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; - wymienić nazwy, innych niż ONZ i NATO, organizacji międzynarodowych, do których należy Polska.	- zaprezentować* wybraną misję pokojową ONZ, w której brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk polskich, geografia polityczna], - wskazać na mapie państwa członkowskie NATO.
2. Unia Europejska	- wymienić rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej;	- określić, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej;	- wymienić główne etapy integracji europejskiej;	- podać podstawowe kompetencje głównych organów Unii Europejskiej,	- zaprezentować* wybrane problemy [osiągnięcia] Unii Europejskiej;

	- wymienić państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej.	- wymienić imiona i nazwiska Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wymienić główne przyczyny integracji europejskiej, - wymienić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;	- wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej; - odszukać informacje o życiorysie politycznym Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wyjaśnić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; - podać nazwy głównych organów Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.	- przedstawić wady i zalety procesu integracji europejskiej, - zaprezentować sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.	- zaprezentować* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.] - zaplanować [zorganizować /aktywnie uczestniczyć] <i>Dzień Europy</i> w szkole.
3. Polska w Unii Europejskiej	- podać przykłady praw/korzyści, które nabyli obywatele polscy po wejściu Polski do Unii Europejskiej, - podać rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej.	- wyjaśnić, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej, - wymienić prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej,	- podać informacje dotyczące głównych etapów integracji Polski z Unią Europejską [referendum ratyfikacyjne];	- ocenić proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawić korzyści i zagrożenia; - wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen;	- zaprezentować* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych; - zaprezentować* wybraną inicjatywę unijną dotyczącą młodzieży.

		- wymienić nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska.	- podać przykłady wykorzystania funduszy unijnych; - wyjaśnić, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny.	- przedstawić korzyści wynikające z przynależności Polski do Strefy Schengen.	
4. Problemy współczesnego świata	- wymienić przykłady ilustrujące proces globalizacji; - podać przykłady pomocy humanitarnej.	- wskazać, na podstawie mapy, państwa globalnej Północy i globalnego Południa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; - podać przykłady globalizacji ekonomicznej i kulturowej współczesnego świata.	- podać przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy; - podać przykłady zależności pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; - uzasadnić konieczność udzielania pomocy humanitarnej.	- podać przyczyny dysproporcji rozwojowych współczesnego świata; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji; - wyjaśnić, dlaczego pomoc dla państw biednego Południa jest często nieskuteczna; - wyjaśnić pojęcia Grupa G7.	- zaprezentować* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej; - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie / dyskusji] dotyczącą sposobów udzielania efektywnej pomocy społecznościom globalnego Południa; - zaprezentować* problemy wybranego państwa globalnego Południa.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podać przykłady działań terrorystycznych; - podać przykłady konfliktów międzynarodowych.	- podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się rozwiązywaniem konfliktów i walką z terroryzmem;	- na wybranych przykładach przedstawić przyczyny współczesnych konfliktów międzynarodowych;	- przedstawić różne rodzaje terroryzmu; - wyjaśnić, dlaczego walka z terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna.	- zaprezentować* wybrany konflikt międzynarodowy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu,

		- wymienić skutki długotrwałych konfliktów międzynarodowych.	- wymienić skutki rozwoju terroryzmu we współczesnym świecie; - wymienić cechy ludobójstwa.		sposoby rozwiązania sporu].
--	--	--	--	--	-----------------------------

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z geografii w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa

Autor programu Maria Tuz, Barbara Dziedzic

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocena celująca jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Azja	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów • udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych • omawia wpływ	Uczeń: • analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki • omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych	Uczeń: • omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji • charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie	Uczeń: • opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata • charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji • przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji • omawia czynniki	Uczeń: • wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji • wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji • wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej • wymienia największe rzeki Azji

	budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami • ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych • wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze	• przedstawi a sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi • omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu • omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej • wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów,	mapy tematycznej • omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji • omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych • wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji • opisuje przebieg trzęsienia ziemi omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji • opisuje	klimatyczne kształtujące klimat Azji • omawia strefy roślinne Azji • omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji • wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy • wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa wymienia czołówkę państw azjatyckich w	• wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> • odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji • wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji • wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy
--	--	---	---	--	--

	użytkowania ziemi w Azji • wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej • ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii • omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę	trzęsień ziemi i tsunami w Japonii • analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii • charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej • uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie • przedstawi a problemy demograficzne i społeczne Chin	ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii • omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii • omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii • omawia cechy gospodarki Chin • analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów	światowych zbiorach roślin na podstawie infografiki • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii • omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie	gospodarczej • określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii • wymienia główne uprawy w Japonii • określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne
--	---	---	---	--	---

	światową • opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie	z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych • omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju	świata na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ	analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach	uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje
--	---	---	--	---	--

		• omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie	religii na życie muzułmanów przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu	• omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy	na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
--	--	--	---	--	---

				naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC	
Afryka	Uczeń: • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi	Uczeń: • omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych • wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie	Uczeń: • omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki • omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej	Uczeń: • omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki • wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów	Uczeń: • określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia strefy klimatyczne Afryki • wymienia

	a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii	międzyzwrotnikowej • omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu • omawia typy rolnictwa w Afryce • przedstawi a czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce • omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii • omawia	• omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu • omawia gospodarkę w strefie Sahelu • omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki • omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce	• charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce • charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki • przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • omawia przemysł	największe rzeki i jeziora Afryki • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce • wymienia główne uprawy w Afryce • wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki • wymienia atrakcyjne turystycznie państw
--	---	--	--	--	---

		bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce • omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki	• omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii • wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO • opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji	wydobywczy w Afryce • wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej • przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych	Afryki • wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem • określa położenie geograficzne Kenii • wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii
Ameryka Północna i Ameryka Południowa	Uczeń: • ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej	Uczeń: • wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce	Uczeń: • charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki • omawia czynniki klimatyczne	Uczeń: • wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej	Uczeń: • określa położenie geograficzne Ameryki • wymienia nazwy mórz i oceanów

	i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych • przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii • omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na	• omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia	wpływające na klimat Ameryki • porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce • charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych	• podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki • wymienia strefy klimatyczne Ameryki • omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się • podaje cechy środowiska geograficznego	oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową • wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> • wskazuje na mapie Aleję Tornad • wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku • określa położenie
--	--	---	---	--	--

	przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej • opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych • omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu • ocenia wpływ	sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie • opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie	w Amazonii • opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady	Amazonii • omawia cechy klimatu Amazonii • podaje przyczyny różnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw	geograficzne Amazonii • omawia florę i faunę lasów równikowych • podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja</i>, <i>wskaźnik urbanizacji</i>, <i>aglomeracja</i>, <i>megalopolis</i>
--	--	--	--	--	---

	przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych	Kanady • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych	megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej • przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na	Ameryki na podstawie mapy tematycznej • przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia ukształtowanie powierzchni Kanady • przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady • omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu	• wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia
--	--	--	--	--	---

			podstawie wykresu • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych	• opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu	główne uprawy na terenie Kanady • wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto</i>, <i>technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia
--	--	--	---	---	---

					rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych
Australia i Oceania	Uczeń: • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa	Uczeń: • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przemysłów	Uczeń: • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie	Uczeń: • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze	Uczeń: • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia

	główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych	przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii	Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii	wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej	w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie
Obszary okołobiegunowe	Uczeń: • omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych • charakteryzuje cele oraz zakres	Uczeń: • porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki • wyjaśnia, dlaczego	Uczeń: • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych • charakteryzuje	Uczeń: • wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych • charakteryz	Uczeń: • określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie

	badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie na podstawie dostępnych źródeł •omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł	Antarktyda jest największą pustynią lodową •prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych •wyjaśnia status prawny Antarktydy	ludy zamieszkujące Arktykę	uje klimat Arktyki i Antarktyki •wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych	terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki</i> •wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki •wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki •wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego
--	--	--	----------------------------	---	---

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z **biologii** w klasie **ósmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Program nauczania biologii w klasach 5-8 szkoły podstawowej „Puls życia”

Autor programu: Anna Zdziennicka

I półrocze:

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Genetyka	1. Genetyka – nauka o dziedziczności i zmienności.	Uczeń: - określa zakres badań genetyki - wyjaśnia, że podobieństwo dziecka do rodziców jest wynikiem dziedziczenia cech	Uczeń: - rozdziela cechy dziedziczne i niedziedziczne - definiuje pojęcia <i>genetyka</i> i <i>zmienność organizmów</i>	Uczeń: - wskazuje cechy indywidualne i gatunkowe podanych organizmów - omawia zastosowanie genetyki w różnych dziedzinach: medycynie, kryminalistyce, rolnictwie i archeologii	Uczeń: - uzasadnia występowanie zmienności genetycznej wśród ludzi - wskazuje różnice między cechami gatunkowymi a indywidualnymi - wyjaśnia, z czego wynika podobieństwo organizmów potomnych w rozmnażaniu bezpłciowym	Uczeń: - dowodzi, że cechy organizmu kształtują się dzięki materiałowi genetycznemu oraz są wynikiem wpływu środowiska - wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej w kształtowaniu się zmienności organizmów
	2. DNA jako nośnik informacji genetycznej.	- wskazuje miejsca występowania DNA - wymienia elementy budujące DNA - przedstawia rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej	- przedstawia budowę nukleotydu - wymienia nazwy zasad azotowych - omawia budowę chromosomu - definiuje pojęcia: <i>kariotyp</i>, <i>helisa</i>, <i>gen</i> i <i>nukleotyd</i> - wykazuje rolę jądra	- wykazuje konieczność związania DNA przez białka i powstania chromatyny w jądrze komórkowym - wyjaśnia, z czego wynika komplementarność zasad azotowych - graficznie przedstawia regułę komplementarności	- wyjaśnia proces replikacji - rozpoznaje DNA i RNA* na modelu lub ilustracji - porównuje budowę DNA z budową RNA* - omawia budowę i funkcję RNA*	- uzasadnia konieczność zachodzenia procesu replikacji DNA przed podziałem komórki - wykonuje dowolną techniką model DNA - wykazuje rolę replikacji w zachowaniu niezmiennionej informacji genetycznej
	3. Podziały komórkowe	- wymienia nazwy podziałów komórkowych - podaje liczbę chromosomów w komórkach somatycznych i płciowych człowieka	- definiuje pojęcia: <i>chromosomy homologiczne</i>, <i>komórki haploidalne</i> i <i>komórki diploidalne</i> - wskazuje miejsce zachodzenia mitozy i mejozy w organizmie człowieka	- omawia znaczenie mitozy i mejozy - oblicza liczbę chromosomów w komórce haploidalnej, znając liczbę chromosomów w komórce diploidalnej danego organizmu	- wykazuje konieczność redukcji ilości materiału genetycznego w komórkach macierzystych gamet - wykazuje różnice między mitozą a mejozą	- wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej podczas mejozy - wykonuje dowolną techniką model mitozy lub mejozy

	4. Podstawowe prawa dziedziczenia	• definiuje pojęcia <i>fenotyp</i> i <i>genotyp</i> • wyjaśnia symbole używane przy zapisywaniu krzyżówek genetycznych	• omawia badania Gregora Mendla • zapisuje genotypy homozygoty dominującej i homozygoty recesywnej oraz heterozygoty • wykonuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie jednego genu	• identyfikuje allele dominujące i recesywne • omawia prawo czystości gamet • na schemacie krzyżówki genetycznej rozpoznaje genotyp oraz określa fenotyp rodziców i pokolenia potomnego	• przewiduje cechy osobników potomnych na podstawie prawa czystości gamet • interpretuje krzyżówki genetyczne, używając określeń: <i>homozygota</i>, <i>heterozygota</i>, <i>cecha dominująca</i> i <i>cecha recesywna</i>	• zapisuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie określonej cechy i przewiduje genotypy oraz fenotypy potomstwa • ocenia znaczenie prac Gregora Mendla dla rozwoju genetyki
--	-----------------------------------	---	---	---	---	---

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Genetyka	5. Dziedziczenie cech u człowieka	- wskazuje u ludzi przykładowe cechy dominującą i recesywną - z pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne	- wymienia cechy dominujące i recesywne u człowieka - z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne	- wyjaśnia, że cechę recesywną determinują allele homozygoty recesywnej - na podstawie krzyżówki genetycznej przewiduje wystąpienie cechu potomstwa	- wskazuje cechy człowieka, które są zarówno wynikiem działania genów, jak i czynników środowiska - ustala prawdopodobieństwo występowania cechy u potomstwa, jeśli nie są znane genotypy obojga rodziców	- ocenia wpływ środowiska na kształtowanie się cech - na podstawie znajomości cech dominujących i recesywnych - projektuje krzyżówki genetyczne, poprawnie posługując się terminami <i>homozygota</i> i <i>heterozygota</i>
	6. Dziedziczenie płci u człowieka	- podaje liczbę chromosomów występujących w komórce diploidalnej człowieka - wymienia przykłady chorób dziedzicznych sprzężonych z płcią	- rozpoznaje kariotyp człowieka - określa cechy chromosomów X i Y - omawia zasadę dziedziczenia płci	- wyjaśnia rolę chromosomów płci i autosomów - przedstawia zjawisko nosicielstwa chorób pod kątem dziedziczenia płci	wyjaśnia mechanizm ujawniania się cech recesywnych sprzężonych z płcią	ocenia znaczenie poznania budowy ludzkiego DNA
	7. Dziedziczenie grup krwi	- wymienia cztery główne grupy krwi występujące u człowieka - przedstawia przykłady cech zależnych od wielu genów oraz od środowiska	- omawia sposób dziedziczenia grup krwi - wyjaśnia sposób dziedziczenia czynnika Rh - wyjaśnia wpływ środowiska na rozwój cech osobniczych	- rozpoznaje grupy krwi na podstawie zapisu genotypów - wykonuje krzyżówkę genetyczną przedstawiającą dziedziczenie grup krwi - określa możliwość wystąpienia konfliktu serologicznego	- ustala grupy krwi dzieci na podstawie znajomości grup krwi ich rodziców - ustala czynnik Rh dzieci na podstawie znajomości czynnika Rh ich rodziców	- określa konsekwencje dla drugiej ciąży wiążące się z wystąpieniem konfliktu serologicznego - wykazuje, że dziedziczenie czynnika Rh jest jednogenowe
	8. Przyczyny i skutki mutacji.	- definiuje pojęcie <i>mutacja</i> - podaje przykłady chorób uwarunkowanych mutacjami genowymi i chromosomowymi	- rozdziela mutacje genowe i chromosomowe - omawia przyczyny wybranych chorób genetycznych - wskazuje mechanizm dziedziczenia mukowiscydozy	- wyjaśnia, na czym polegają mutacje genowe i chromosomowe - omawia znaczenie poradnictwa genetycznego - charakteryzuje wybrane choroby i zaburzenia genetyczne - wyjaśnia podłoże zespołu Downa	- wyjaśnia mechanizm powstawania mutacji genowych i chromosomowych - omawia zachowania zapobiegające powstawaniu mutacji - wyjaśnia znaczenie badań prenatalnych	- uzasadnia, że mutacje są podstawowym czynnikiem zmienności organizmów - analizuje przyczyny mutacji i wskazuje ich skutki - wykonuje portfolio na temat chorób i zaburzeń genetycznych

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Ewolucja życia	9. Źródła wiedzy o ewolucji	- definiuje pojęcie <i>ewolucja</i> - wymienia dowody ewolucji - wskazuje przykłady narządów szczątkowych w organizmie człowieka	- omawia dowody ewolucji - wymienia przykłady różnych rodzajów skamieniałości - definiuje pojęcie <i>żywa skamieniałość</i> - wymienia przykłady reliktywów	- wyjaśnia istotę procesu ewolucji - rozpoznaje żywe skamieniałości - omawia przykłady potwierdzające jedność budowy i funkcjonowania organizmów - wymienia przykłady struktur homologicznych i analogicznych	- określa warunki powstawania skamieniałości - analizuje formy pośrednie - wskazuje istnienie związku między rozmieszczeniem gatunków a ich pokrewieństwem	- wykazuje jedność budowy i funkcjonowania organizmów - ocenia rolę struktur homologicznych i analogicznych jako dowodów ewolucji
	10. Mechanizmy ewolucji	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>endemit</i> - podaje przykłady doboru sztucznego	- wymienia przykłady endemitów - wyjaśnia, na czym polega dobór naturalny i dobór sztuczny - omawia ideę walki o byt	- wyjaśnia główne założenia teorii ewolucji Karola Darwina - wskazuje różnicę pomiędzy doбором naturalnym a doбором sztucznym - wymienia główne założenia syntetycznej teorii ewolucji*	- wykazuje izolację geograficzną jako drogę do powstawania nowych gatunków - wykazuje rolę endemitów z Galapagos w badaniach Darwina* - uzasadnia, że walka o byt jest formą doboru naturalnego - ocenia korzyści doboru naturalnego w przekazywaniu cech potomstwu - omawia współczesne spojrzenie na ewolucję – syntetyczną teorię ewolucji	- ilustruje przykładami działanie doboru naturalnego i doboru sztucznego - ocenia korzyści dla człowieka płynące z zastosowania doboru sztucznego
	11. Pochodzenie człowieka	- wymienia przykłady organizmów należących do nadrodziny człokształtnych - omawia cechy człowieka rozumnego	- wskazuje na mapie miejsce, gdzie rozpoczęła się ewolucja człowieka - wymienia czynniki, które miały wpływ na ewolucję człowieka	- określa stanowisko systematyczne człowieka - wskazuje na przykładzie szympansa różnice pomiędzy człowiekiem a innymi człokształtnymi	- analizuje przebieg ewolucji człowieka - wykazuje cechy wspólne człowieka z innymi człokształtnymi - wymienia cechy człowieka pozwalające zaklasyfikować go do poszczególnych jednostek systematycznych	- porównuje różne gatunki człowieka w przebiegu jego ewolucji - wykazuje, że człokształtne to ewolucyjni krewni człowieka

II półrocze:

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Ekologia	12. Organizm i jego środowisko.	• wyjaśnia, czym zajmuje się ekologia • wymienia czynniki ograniczające występowanie gatunków w różnych środowiskach	• identyfikuje siedlisko wybranego gatunku • omawia, czym jest nisza ekologiczna organizmu	• rozróżnia siedlisko i niszę ekologiczną • określa wpływ wybranych czynników środowiska na funkcjonowanie organizmów • wykazuje związek między zakresem tolerancji a stosowaniem skali porostowej • odczytuje z wykresu dane dotyczące zakresu tolerancji	• wykazuje zależność między czynnikami środowiska a występującymi w nim organizmami	• interpretuje wykres przedstawiający zakres tolerancji ekologicznej danego gatunku
	13. Cechy populacji	• definiuje pojęcia <i>populacja</i> i <i>gatunek</i> • wylicza cechy populacji • wymienia typy rozmieszczenia osobników w populacji • określa wady i zalety życia organizmów w grupie	• wyjaśnia zależność między definicją populacji i gatunku • wymienia przykłady zwierząt żyjących w stadzie • określa przyczyny migracji • przedstawia, jakie dane można odczytać z piramidy wiekowej populacji	• wskazuje populacje różnych gatunków • określa wpływ migracji na liczebność populacji • wyjaśnia wpływ cech populacji na jej liczebność • odczytuje dane z piramidy wiekowej	• wykazuje zależność między liczebnością populacji a jej zagęszczeniem • graficznie przedstawia różne typy rozmieszczenia osobników w populacji i podaje ich przykłady • wykazuje zależność między strukturą płciową a liczebnością populacji • charakteryzuje grupy wiekowe w piramidach	• przewiduje losy populacji na podstawie jej piramidy wiekowej
	14. Znaczenie drapieżnictwa i roślinożerności w przyrodzie.	• nazywa zależności międzygatunkowe • wymienia przykłady roślinożerców • wskazuje przykłady drapieżników i ich ofiar • omawia przystosowania organizmów do drapieżnictwa • podaje przykłady roślin drapieżnych	• określa znaczenie roślinożerców w przyrodzie • omawia adaptacje roślinożerców do zjadania pokarmu roślinnego • wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega drapieżnictwo • wymienia charakterystyczne cechy drapieżników i ich ofiar	• wyjaśnia, w jaki sposób rośliny i roślinożercy wzajemnie regulują swoją liczebność • omawia różne strategie polowań stosowanych przez drapieżniki • opisuje sposoby obrony organizmów przed drapieżnikami • wykazuje przystosowania rośliny drapieżnej do zdobywania pokarmu	• ocenia znaczenie drapieżników i roślinożerców w środowisku • wskazuje adaptacje drapieżników i roślinożerców do zdobywania pokarmu • określa rolę drapieżników w przyrodzie jako regulatorów liczebności ofiar • charakteryzuje sposoby obrony roślin przed zjadaniem	• wykazuje zależności między liczebnością populacji drapieżników a liczebnością populacji ich ofiar • wyjaśnia przyczyny drapieżnictwa i wskazuje metody zdobywania pokarmu przez rośliny drapieżne • wykazuje korzyści dla roślin płynące z roślinożerności • przedstawia pozytywne i negatywne skutki roślinożerności

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Ekologia	15. Znaczenie pasożytnictwa i konkurencji w przyrodzie.	- wymienia przykłady pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych - wymienia przykłady pasożytnictwa u roślin - wymienia zasoby, o które konkurują organizmy	- wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo - klasyfikuje pasożyty na zewnętrzne i wewnętrzne - wyjaśnia, na czym polega konkurencja - wskazuje rodzaje konkurencji	- charakteryzuje przystosowania organizmów do pasożytniczego trybu życia - charakteryzuje pasożytnictwo u roślin - graficznie przedstawia zależności między organizmami, zaznacza, który gatunek odnosi korzyści, a który – straty - porównuje konkurencję wewnątrzgatunkową z konkurencją międzygatunkową	- ocenia znaczenie pasożytnictwa w przyrodzie - wskazuje przystosowania roślin do pasożytniczego trybu życia - wskazuje przyczyny i skutki konkurencji międzygatunkowej i wewnątrzgatunkowej - wykazuje zależność między zasobami środowiska a intensywnością konkurencji	- wyjaśnia znaczenie pasożytnictwa w regulacji zagęszczenia populacji ofiar - uzasadnia, wykorzystując wiedzę z ewolucjonizmu, że konkurencja jest czynnikiem doboru naturalnego
	16. Nieantagonistyczne zależności między gatunkami	- wymienia nieantagonistyczne zależności międzygatunkowe - podaje przykłady organizmów, które łączą zależność nieantagonistyczna	- określa warunki współpracy między gatunkami - rozdziela pojęcia <i>komensalizm</i> i <i>mutualizm</i> - omawia budowę korzeni roślin motylkowych	- omawia różnice między komensalizmem a mutualizmem - charakteryzuje role grzyba i glonu w plesze porostu	- określa warunki występowania nieantagonistycznych relacji między organizmami różnych gatunków - charakteryzuje relacje między rośliną motylkową	- ocenia znaczenie bakterii azotowych występujących w glebie - wyjaśnia, jakie praktyczne znaczenie ma wiedza o mikoryzie
	17. Struktura i funkcjonowanie ekosystemu	- wymienia przykładowe ekosystemy - przedstawia składniki biotopu i biocenozy - rozdziela ekosystemy sztuczne i naturalne	- wskazuje elementy biotopu i biocenozy wybranego ekosystemu - wymienia przemiany w ekosystemach	- omawia różnice między ekosystemami naturalnymi a sztucznymi - omawia przebieg sukcesji pierwotnej i wtórnej*	charakteryzuje różnicę między sukcesją pierwotną a wtórną*	wykazuje zależności między biotopem a biocenozą
	19. Zależności pokarmowe w ekosystemie.	- wymienia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego - przyporządkowuje znane organizmy poszczególnym ogniom łańcucha pokarmowego - rysuje schematy prostych łańcuchów pokarmowych w wybranych ekosystemach	- wyjaśnia przyczyny istnienia łańcuchów pokarmowych - wskazuje różnice między producentami a konsumentami - rysuje schemat prostej sieci pokarmowej	- analizuje wybrane powiązania pokarmowe we wskazanym ekosystemie - charakteryzuje role poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego	omawia czynniki, które zakłócają równowagę ekosystemu	- przewiduje skutki, jakie dla ekosystemu miałyby wyginiecie określonego ognia we wskazanym łańcuchu pokarmowym - interpretuje, na czym polega równowaga dynamiczna ekosystemu

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
	20. Materia i energia w ekosystemie	omawia na podstawie ilustracji piramidę ekologiczną	- wyказuje, że materia krąży w ekosystemie - omawia na podstawie ilustracji obieg węgla w ekosystemie*	- wyjaśnia, że energia przepływa przez ekosystem - wyказuje rolę producentów, konsumentów i destruentów w krążeniu materii	- interpretuje zależności między poziomem pokarmowym a biomasą i liczebnością populacji - analizuje informacje przedstawione w formie piramidy ekologicznej	- analizuje przyczyny zaburzeń w krążeniu materii w ekosystemach - uzasadnia spadek energii w ekosystemie na kolejnych poziomach troficznych
IV. Człowiek i środowisko	21. Znaczenie różnorodności biologicznej	- przedstawia poziomy różnorodności biologicznej - wymienia czynniki wpływające na stan ekosystemów	- wyjaśnia, na czym polega różnorodność biologiczna - wyjaśnia różnice pomiędzy dwoma poziomami różnorodności biologicznej - wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat skutków spadku różnorodności	- charakteryzuje poziomy różnorodności biologicznej - omawia wpływ klimatu na kształtowanie się różnorodności biologicznej	- wyказuje zmiany różnorodności biologicznej podczas sukcesji* - porównuje poziomy różnorodności biologicznej	analizuje przyczyny prowadzące do nagłego wymarcia gatunku
	22. Wpływ człowieka na różnorodność biologiczną	- wymienia przykłady działalności człowieka przyczyniającej się do spadku różnorodności biologicznej - podaje przykłady obcych gatunków	- wskazuje działalność człowieka jako przyczynę spadku różnorodności biologicznej - wskazuje gatunki wymarłe jako przykład działalności człowieka	- wskazuje, w jaki sposób niszczenie siedlisk wpływa na stan gatunkowy ekosystemów - wyjaśnia, skąd się biorą nowe gatunki roślin i zwierząt w ekosystemach naturalnych	- wyказuje, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na eliminowanie gatunków - ocenia wpływ wprowadzania obcych gatunków na bioróżnorodność w Polsce	analizuje zależności między działalnością człowieka a zmianą czynników środowiskowych wpływających na spadek różnorodności biologicznej
	23. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	- wymienia przykłady zasobów przyrody - wyjaśnia znaczenie recyklingu dla racjonalnego gospodarowania zasobami	- wymienia przykłady odnawialnych i nieodnawialnych zasobów przyrody - ilustruje przykładami, jak należy dbać o ochronę zasobów	- klasyfikuje zasoby przyrody na niewyczerpywalne i wyczerpywalne, podaje ich przykłady - omawia racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	- wyказuje skutki niewłaściwej eksploatacji zasobów - wyjaśnia, na czy polega zrównoważony rozwój	- objaśnia, w jaki sposób odtwarzają się odnawialne zasoby przyrody - wyjaśnia, jak młodzież może się przyczynić do ochrony zasobów przyrody

	24. Sposoby ochrony przyrody	• określa cele ochrony przyrody • wymienia sposoby ochrony gatunkowej	• wymienia formy ochrony przyrody • omawia formy ochrony indywidualnej	• wyjaśnia, na czym polega ochrona obszarowa • wykazuje różnicę między ochroną gatunkową ścisłą a częściową	• charakteryzuje poszczególne formy ochrony przyrody • wyjaśnia, czego dotyczy program Natura 2000 • prezentuje wybrane przykłady czynnej ochrony przyrody w Polsce	• wskazuje formy ochrony przyrody występujące w najbliższej okolicy • uzasadnia konieczność stosowania form ochrony przyrody dla zachowania gatunków i ekosystemów
--	------------------------------	--	---	--	---	---

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Fizyka klasa 8

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z fizyki w klasie 8 wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu: Świat fizyki

Autor programu: Barbara Sagnowska

1. Przemiany energii w zjawiskach cieplnych.

ocena dopuszczająca:

- podaje przykłady, w których na skutek wykonania pracy wzrosła energia wewnętrzna ciała
- bada przewodnictwo cieplne i określa, który z materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła)
- podaje przykłady przewodników i izolatorów
- opisuje rolę izolacji cieplnej w życiu codziennym
- podaje przykłady konwekcji
- odczytuje z tabeli wartości ciepła właściwego
- analizuje znaczenie dla przyrody dużej wartości ciepła właściwego wody
- demonstruje zjawiska topnienia, wrzenia i skraplania
- podaje przykład znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła topnienia lodu
- odczytuje z tabeli temperaturę topnienia i ciepło topnienia
- odczytuje z tabeli temperaturę wrzenia i ciepło parowania w temperaturze wrzenia
- podaje przykłady znaczenia w przyrodzie dużej wartości ciepła parowania wody

Ocena dostateczna:

- wymienia składniki energii wewnętrznej
- opisuje przepływ ciepła (energii) od ciała o wyższej temperaturze do ciała o niższej temperaturze, następujący przy zetknięciu tych ciał
- wyjaśnia pojęcie ciągu kominowego
- opisuje zależność zmiany temperatury ciała od ilości dostarczonego lub oddanego ciepła i masy ciała
- oblicza ciepło właściwe ze wzoru
- opisuje zjawisko topnienia (stałość temperatury, zmiany energii wewnętrznej topniejących ciał)

- opisuje proporcjonalność ilości ciepła potrzebnego do stopienia ciała stałego w temperaturze topnienia do masy tego ciała
- analizuje (energetycznie) zjawiska parowania i wrzenia
- opisuje proporcjonalność ilości ciepła potrzebnego do wyparowania cieczy do masy tej cieczy

ocena dobra:

- wyjaśnia, dlaczego podczas ruchu z tarcie nie jest spełniona zasada zachowania energii mechanicznej
- wyjaśnia, dlaczego przyrost temperatury ciała świadczy o wzroście jego energii wewnętrznej
- objaśnia zjawisko przewodzenia ciepła z wykorzystaniem modelu budowy materii
- rozpoznaje sytuacje, w których ciała pozostają w równowadze termicznej
- wyjaśnia zjawisko konwekcji
- opisuje znaczenie konwekcji w prawidłowej wentylacji mieszkań
- oblicza każdą wielkość ze wzoru na ciepło
- wyjaśnia, dlaczego podczas topnienia i krzepnięcia temperatura pozostaje stała mimo zmiany energii wewnętrznej
- oblicza każdą wielkość ze wzoru na ciepło topnienia i ciepło parowania
- opisuje (na podstawie wiadomości z klasy 7.) zjawiska sublimacji i resublimacji

ocena bardzo dobra:

- objaśnia różnice między energią mechaniczną i energią wewnętrzną ciała
- uzasadnia, dlaczego w cieczach i gazach przepływ energii odbywa się głównie przez konwekcję
- definiuje ciepło właściwe substancji
- wyjaśnia sens fizyczny ciepła właściwego
- opisuje zasadę działania wymiennika ciepła i chłodnicy
- wyjaśnia sens fizyczny ciepła topnienia
- na podstawie proporcjonalności Q jest proporcjonalne do m definiuje ciepło parowania
- wyjaśnia sens fizyczny ciepła parowania
- opisuje zasadę działania chłodziarki

ocena celująca:

- formułuje jakościowo pierwszą zasadę termodynamiki
- na podstawie proporcjonalności Q do m definiuje ciepło topnienia substancji

2. Drgania i fale sprężyste

ocena **dopuszczająca**:

- wskazuje w otoczeniu przykłady ciał wykonujących ruch drgający
- demonstruje falę poprzeczną i falę podłużną
- podaje przykłady źródeł dźwięku
- demonstruje wytwarzanie dźwięków w przedmiotach drgających i instrumentach muzycznych
- wymienia, od jakich wielkości fizycznych zależy wysokość i głośność dźwięku
- wyjaśnia, co nazywamy ultradźwiękami i infradźwiękami

ocena **dostateczna**:

- doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość drgań wahadła lub ciężarka na sprężynie
- podaje znaczenie pojęć: położenie równowagi, wychylenie, amplituda, okres, częstotliwość
- podaje różnice między falami poprzecznymi i falami podłużnymi
 - posługuje się pojęciami: długość fali, szybkość rozchodzenia się fali, kierunek rozchodzenia się fali
 - opisuje mechanizm powstawania dźwięków w powietrzu
 - obserwuje oscylogramy dźwięków z wykorzystaniem komputera

ocena **dobra**:

- odczytuje amplitudę i okres z wykresu $x(t)$ dla drgającego ciała
- opisuje zjawisko izochronizmu wahadła
- opisuje ruch wahadła i ciężarka na sprężynie oraz analizuje przemiany energii mechanicznej w tych ruchach
- stosuje wzory na długość fali w zależności od częstotliwości lub okresu do obliczeń
- podaje cechy fali dźwiękowej (częstotliwość 20–20 000 Hz, fala podłużna)

ocena **bardzo dobra**:

- opisuje występowanie w przyrodzie infradźwięków i ultradźwięków

ocena **celująca**:

- opisuje mechanizm przekazywania drgań w przypadku fali na napiętej linie i fal dźwiękowych w powietrzu

3. O elektryczności statycznej

ocena **dopuszczająca**:

- wskazuje w otoczeniu zjawiska elektryzowania przez tarcie i dotyk
- demonstruje zjawisko elektryzowania przez tarcie i dotyk
- podaje przykłady przewodników i izolatorów
- demonstruje elektryzowanie przez indukcję

ocena **dostateczna**:

- opisuje budowę atomu i jego składniki
- bada jakościowo oddziaływanie między ciałami naelektryzowanymi
- opisuje budowę przewodników i izolatorów, wyjaśnia rolę elektronów swobodnych
- analizuje przepływ ładunków podczas elektryzowania przez tarcie i dotyk, stosując zasadę zachowania ładunku
- posługuje się pojęciem pola elektrostatycznego do wyjaśnienia zachowania się nitek lub bibulek przymocowanych do naelektryzowanej kulki
- rozróżnia pole centralne i jednorodne

ocena **dobra**:

- określa jednostkę ładunku (1 C) jako wielokrotność ładunku elementarnego
- wyjaśnia elektryzowanie przez tarcie i dotyk, analizuje przepływ elektronów
- wyjaśnia pojęcie jonu
- formułuje ogólne wnioski z badań nad oddziaływaniem ciał naelektryzowanych
- wyjaśnia, jak rozmieszczony jest –uzyskany na skutek naelektryzowania – ładunek w przewodniku, a jak w izolatorze
- wyjaśnia uziemianie ciał
- na podstawie doświadczeń z elektroskopem formułuje i wyjaśnia zasadę zachowania ładunku

ocena **bardzo dobra**:

- opisuje mechanizm zubożniania ciał naelektryzowanych (metali i izolatorów)
- opisuje budowę i zasadę działania elektroskopu
- wyjaśnia oddziaływanie na odległość ciał naelektryzowanych z użyciem pojęcia pola elektrostatycznego

4. O prądzie elektrycznym

ocena **dopuszczająca**:

- opisuje przepływ prądu w przewodnikach jako ruch elektronów swobodnych
- posługuje się intuicyjnie pojęciem napięcia elektrycznego
- podaje jednostkę napięcia (1 V)
- wskazuje woltomierz jako przyrząd do pomiaru napięcia
- wymienia źródła napięcia: ogniwo, akumulator, prądnica
- podaje jednostkę natężenia prądu (1 A)
- wyjaśnia, skąd się bierze opór przewodnika
- podaje jednostkę oporu elektrycznego
- posługuje się symbolami graficznymi elementów obwodów elektrycznych
- odczytuje dane znamionowe z tabliczki znamionowej odbiornika
- odczytuje z licznika zużytą energię elektryczną
- podaje jednostki pracy oraz mocy prądu i je przelicza
- podaje przykłady pracy wykonanej przez prąd elektryczny
- wykonuje pomiary masy wody, temperatury i czasu ogrzewania wody
- podaje rodzaj energii, w jaki zmienia się w tym doświadczeniu energia elektryczna

ocena **dostateczna**:

- opisuje przemiany energii w przewodniku, między końcami którego wytworzono napięcie
- rysuje schemat prostego obwodu elektrycznego z użyciem symboli elementów wchodzących w jego skład
- oblicza natężenie prądu ze wzoru
- buduje prosty obwód prądu i mierzy natężenie prądu w tym obwodzie
- oblicza opór przewodnika ze wzoru
- rysuje schematy elektryczne prostych obwodów elektrycznych
- oblicza pracę prądu elektrycznego ze wzoru $W = UI t$
- oblicza moc prądu ze wzoru $P = UI$
- opisuje sposób wykonania doświadczenia

ocena **dobra**:

- zapisuje i wyjaśnia wzór na napięcie prądu elektrycznego między dwoma punktami

- wymienia i opisuje skutki przepływu prądu w przewodnikach
- wskazuje kierunek przepływu elektronów w obwodzie i umowny kierunek prądu
- łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła napięcia, odbiornika, wyłącznika, woltomierza i amperomierza
- objaśnia proporcjonalność między q i t
- oblicza każdą wielkość ze wzoru na natężenie w zależności od ładunku
- objaśnia zależność wyrażoną przez prawo Ohma
- sporządza wykres zależności $I(U)$
- wyznacza opór elektryczny przewodnika
- oblicza każdą wielkość ze wzoru na opór (prawo Ohma)
- łączy według podanego schematu prosty obwód elektryczny
- opisuje przemiany energii elektrycznej w grzałce, silniku odkurzacza, żarówce
- wykonuje obliczenia

ocena **bardzo dobra:**

- wskazuje skutki przerywania dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu
- przelicza jednostki ładunku (1 C, 1 Ah, 1 As)
- wyjaśnia budowę domowej sieci elektrycznej
- opisuje równoległe połączenie odbiorników w sieci domowej
- objaśnia sposób dochodzenia do wzoru zależności ciepła od mocy i czasu przepływu prądu
- zaokrągla wynik do dwóch cyfr znaczących

ocena **celująca:**

- mierzy napięcie na odbiorniku
- oblicza każdą z wielkości występujących we wzorach na pracę prądu elektrycznego
- analizuje teksty źródłowe, w tym popularnonaukowe, i przygotowuje wypowiedź pisemną lub ustną

5. O zjawiskach magnetycznych

ocena **dopuszczająca:**

- podaje nazwy biegunów magnetycznych i opisuje oddziaływania między nimi
- opisuje i demonstruje zachowanie igły magnetycznej w pobliżu magnesu
- opisuje sposób posługiwania się kompasem

ocena **dostateczna:**

- opisuje pole magnetyczne Ziemi
- demonstruje oddziaływanie prostoliniowego przewodnika z prądem na igłę magnetyczną umieszczoną w pobliżu

ocena **dobra:**

- opisuje oddziaływanie magnesu na żelazo i podaje przykłady wykorzystania tego oddziaływania
- wskazuje bieguny N i S elektromagnesu
- podaje właściwości różnych rodzajów fal elektromagnetycznych (rozchodzenie się w próżni, szybkość rozchodzenia się, różne długości fali)

ocena **bardzo dobra:**

- do opisu oddziaływania magnetycznego używa pojęcia pola magnetycznego
- wyjaśnia zachowanie igły magnetycznej z użyciem pojęcia pola magnetycznego wytworzonego przez prąd elektryczny
- buduje model silnika na prąd stały i demonstruje jego działanie

ocena **celująca:**

- podaje cechy prądu przemiennego wykorzystywanego w sieci energetycznej
- analizuje teksty źródłowe, w tym popularnonaukowe, i przygotowuje wypowiedź pisemną lub ustną na temat zastosowań fal elektromagnetycznych

6. Optyka, czyli nauka o świetle

ocena **dopuszczająca:**

- podaje przykłady źródeł światła
- demonstruje powstawanie obrazów w zwierciadle płaskim
- szkicuje zwierciadła kuliste wklęsłe i wypukłe
- wskazuje oś optyczną główną, ognisko, ogniskową i promień krzywizny zwierciadła
- wykreśla bieg wiązki promieni równoległych do osi optycznej po odbiciu od zwierciadła
- podaje przykłady praktycznego zastosowania zwierciadeł
- demonstruje zjawisko załamania światła
- opisuje światło białe jako mieszaninę barw
- rozpoznaje tęczę jako efekt rozszczepienia światła słonecznego

- opisuje bieg promieni równoległych do osi optycznej, przechodzących przez soczewkę skupiającą i rozpraszającą
- posługuje się pojęciem ogniska, ogniskowej i osi optycznej
- rozróżnia obrazy rzeczywiste, pozorne, proste, odwrócone, powiększone, pomniejszone

ocena **dostateczna**:

- opisuje sposób wykazania, że światło rozchodzi się po liniach prostych
- demonstruje prostoliniowe rozchodzenie się światła
- opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni gładkiej, wskazuje kąt padania i kąt odbicia
- opisuje zjawisko rozproszenia światła na powierzchniach chropowatych
- na podstawie obserwacji powstawania obrazów wymienia cechy obrazów otrzymywanych w zwierciadle kulistym
- szkicuje przejście światła przez granicę dwóch ośrodków, wskazuje kąt padania i kąt załamania
- wyjaśnia rozszczepienie światła białego w pryzmacie
- wytwarza za pomocą soczewki skupiającej ostry obraz przedmiotu na ekranie
- rysuje konstrukcje obrazów otrzymywanych za pomocą soczewek skupiających i rozpraszających
- wymienia cechy wspólne i różnice w rozchodzeniu się fal mechanicznych i elektromagnetycznych
- wymienia sposoby przekazywania informacji i wskazuje znaczenie fal elektromagnetycznych dla człowieka

ocena **dobra**:

- wyjaśnia powstawanie obszarów cienia i półcienia za pomocą prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym
- podaje cechy obrazu otrzymanego w zwierciadle płaskim
- rysuje konstrukcyjnie obrazy otrzymywane za pomocą zwierciadła wklęsłego
- demonstruje powstawanie obrazów w zwierciadłach wklęsłych i wypukłych
- wyjaśnia pojęcie światła jednobarwnego (monochromatycznego) i prezentuje je za pomocą wskaźnika laserowego
- wyjaśnia, na czym polega widzenie barwne
- demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie
- doświadczalnie znajduje ognisko i mierzy ogniskową soczewki skupiającej
- oblicza zdolność skupiającą soczewki ze wzoru na zdolność skupiającą wyraża ją w dioptriach

- wykorzystuje do obliczeń związek między długością fali a częstotliwością

ocena **bardzo dobra:**

- rysuje konstrukcyjnie obrazy otrzymywane w zwierciadle płaskim
- rysuje konstrukcyjnie ognisko pozorne zwierciadła wypukłego i objaśnia jego powstawanie
- rysuje konstrukcyjnie obrazy otrzymywane za pomocą zwierciadła wypukłego
- wyjaśnia zależność zmiany biegu wiązki promienia przy przejściu przez granicę dwóch ośrodków od szybkości rozchodzenia się światła w tych ośrodkach
- na podstawie materiałów źródłowych opisuje zasadę działania prostych przyrządów optycznych
- wyjaśnia transport energii przez fale elektromagneczne

Ocenę niedostateczną śródroczną/roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **chemii** w klasie **ósmiej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu *Chemia. Program nauczania w klasach 7–8 szkoły podstawowej*

Autorzy programu: Łukasz Sporny, Dominika Strutyńska, Piotr Wróblewski

Dział tematyczny	Uczeń otrzymuje ocenę celującą jeśli:	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena dopuszczająca
Kwasy.	- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; - posługuje się terminologią poznaną na lekcji, wykorzystuje ją w zadaniach problemowych; - projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości kwasu beztlenowego; projektuje doświadczenie	- spełnia wymagania na ocenę dobrą; - ustala dla związków: nazwę na podstawie wzoru sumarycznego, wzór sumaryczny na podstawie nazwy, wzór sumaryczny na podstawie wartościowości, wartościowość na podstawie wzoru	- spełnia wymagania na ocenę dostateczną; - określa na podstawie układu okresowego wartościowość (maksymalną względem wodoru i względem tlenu) dla pierwiastków grup głównych; - wymienia kwasy znane z życia codziennego; - projektuje doświadczenia, w	- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą; - potrafi zapisać wzór ogólny kwasów; - wskazuje wodór i resztę kwasową; - oblicza wartościowość reszty kwasowej; - opisuje budowę kwasów; - wskazuje na zastosowanie wskaźników kwasowo-zasadowych;	- definiuje pojęcia: kwas, kwas tlenowy, kwas beztlenowy, reszta kwasowa; - zna podział kwasów na tlenowe i beztlenowe; - wskazuje na wzór ogólny kwasów; - wymienia nazwy kwasów i ich wzory sumaryczne; - rozpoznaje wzory kwasów; - zapisuje wzory sumaryczne

pozwalające zbadać właściwości kwasu tlenowego; - rozwiązuje chemigrafi; - wyjaśnia na przykładzie kwasu węglowego, co oznacza pojęcie: kwas nietrwały; - wyjaśnia pojęcie: higroskopijność; - analizuje dostępną literaturę i bada odczyny opadów w swojej okolicy.	sumarycznego wyjaśnia obecność wartościowości w nazwach niektórych kwasów; - wymienia i opisuje metody otrzymywania kwasów beztlenowych; - korzysta ze wskaźników w celu wykrycia kwasów; - tłumaczy różnicę między kwasem solnym a chlorowo-dorem oraz między kwasem siarkowo-dorowym a siarkowo-dorem; - opisuje metody otrzymywania	wyniku których otrzymuje proste kwasy ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$ i $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); - tworzy modele kwasów beztlenowych; - zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów beztlenowych; - projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać kwas tlenowy; - zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów tlenowych w formie cząsteczkowej; - prezentuje właściwości i wynikające z nich	- prezentuje właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$) w podziale na fizyczne i chemiczne; - określa wartościowość reszty kwasowej; - prezentuje właściwości kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4) w podziale na fizyczne i chemiczne; - określa odczyn roztworu (kwasowy, zasadowy, obojętny); - wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna kwasów; - zapisuje równania dysocjacji	kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; - rozpoznaje wzory kwasów beztlenowych; - pisze wzory sumaryczne kwasów beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$) oraz zapisuje ich nazwy; - opisuje właściwości kwasów beztlenowych ($\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$ i $\text{HCl}_{(\text{aq})}$); - wskazuje wodór i resztę kwasową; - wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje in
--	--	--	--	---

kwasów tlenowych; • wyznacza wartościowość niemetalu w kwasie (reszcie kwasowej); • wyznacza wzór tlenku kwasotwórczego; • identyfikuje kwasy na podstawie informacji o nich; • odróżnia kwasy słabe od kwasów mocnych; • zapisuje i odczytuje równania dysocjacji kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • opisuje sposób	zastosowania niektórych kwasów tlenowych; • tworzy modele kwasów tlenowych; • zapisuje równania dysocjacji kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$, HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 (zapis sumaryczny i stopniowy dla kwasów zawierających 2 i 3 atomy wodoru w cząsteczce); • nazywa jony powstałe w wyniku dysocjacji kwasów; • zna kryteria podziału	prostych wzorów kwasów: $\text{HCl}_{(\text{aq})}$, HNO_3 • podaje przykłady mocnego i kwasu słabego; • porównuje budowę kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych; • wymienia związki, których obecność powoduje powstawanie kwaśnych deszczów.	temat właściwości kwasów ($\text{HCl}_{(\text{aq})}$, $\text{H}_2\text{S}_{(\text{aq})}$); • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu kwasu chlorowodorowego, siarkowodorowego; • zna zasady bezpiecznej pracy z kwasami; • rozpoznaje wzory kwasów tlenowych; • zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4 oraz podaje ich nazwy; • wyszukuje,
---	--	---	--

postępowania ze stężonymi kwasami; • porównuje właściwości poznanych kwasów; • projektuje doświadczenie pozwalające na zbadanie właściwości wybranego kwasu.	kwasów; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje wskazujące na związek właściwości kwasów z ich wpływem na środowisko naturalne; • opisuje, jak stężone kwasy wpływają na różne materiały; • analizuje proces powstawania kwaśnych opadów i ich skutki; • analizuje skutki kwaśnych opadów; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i	porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach kwasów tlenowych; • wskazuje wodór i resztę kwasową; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje właściwościach kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu kwasów (HNO_3, H_2SO_3, H_2SO_4, H_2CO_3, H_3PO_4); • definiuje pojęcia:
--	---	--

prezentuje
informacje o
sposobach
ograniczających
powstawanie
kwaśnych
deszczów.

dysocjacja
elektrolityczna
kwasów, elektrolit,
nieelektrolit;
• zna pojęcia: jon,
kation, anion;
• zna ogólny
schemat dysocjacji
kwasów;
• definiuje pojęcia:
roztwór stężony,
roztwór
rozcieńczony;
• zna regułę
bezpiecznego
rozcieńczania
kwasów;
• definiuje pojęcie:
kwaśne deszcze.

Wodorotlenki

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;
- porównuje wygląd różnych wodorotlenków;
- przewiduje skutki zetknięcia skóry z

- spełnia wymagania na ocenę dobrą;
- rozróżnia pojęcia: zasady i wodorotlenku;
- analizuje właściwości fizyczne

- spełnia wymagania na ocenę dostateczną;
- rozróżnia pojęcia zasady i wodorotlenku
- wyjaśnia budowę

- spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;
- opisuje wygląd niektórych wodorotlenków;
- rozpoznaje wzory

- podaje przykład wodorotlenku;
- wyjaśnia pojęcie: wodorotlenek;
- podaje wzór ogólny wodorotlenków;
- opisuje wygląd przykładowego

wodorotlenkiem oraz z zasadą. • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać wybrane wodorotlenki pierwiastków 1 grupy z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa; • przewiduje efekty reakcji chemicznej prowadzącej do otrzymania dowolnego wodorotlenku 2 grupy • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać wybrane wodorotlenki pierwiastków 2	prostych wodorotlenków zawarte w informacji w kartach charakterystyk. • projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek pierwiastka 1 grupy (NaOH); • rozróżnia doświadczalnie roztwory kwasów i wodorotlenków w za pomocą wskaźników. • projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek pierwiastka 2 grupy	wodorotlenków; • odczytuje z tabeli rozpuszczalności wodorotlenków i soli rozpuszczalność danego wodorotlenku. • tłumaczy, jak zapisać wzory sumaryczne wodorotlenków pierwiastków 1 grupy: NaOH, KOH, i bezbłędnie podaje ich nazwy; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać rozpuszczalność wybranego wodorotlenku pierwiastka 1 grupy; • projektuje doświadczenie,	wodorotlenków; • wyjaśnia, co to jest wodorotlenek; • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków; • ustala nazwy wodorotlenków na podstawie wzoru sumarycznego; • ustala wzór sumaryczny na podstawie nazwy wodorotlenku; • rozpoznaje wzory wszystkich wodorotlenków; • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków pierwiastków 1 grupy: NaOH, KOH oraz podaje ich nazwy; • zapisuje równania reakcji	wodorotlenku; • zapisuje wzory prostych wodorotlenków, np. NaOH, KOH, i podaje ich nazwy; • podaje przykłady wodorotlenków pierwiastków 1 grupy; • rozpoznaje wzory prostych wodorotlenków i kwasów; • opisuje właściwości wodorotlenku sodu; • opisuje zastosowania wskaźników; • definiuje pojęcia: wodorotlenek i zasada; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i
---	--	---	---	--

grupy i uwzględnia zasady bezpieczeństwa; • przewiduje efekty reakcji chemicznej prowadzącej do otrzymania dowolnego wodorotlenku pierwiastka 2 grupy; • przewiduje efekty reakcji chemicznej prowadzącej do otrzymania dowolnego wodorotlenku; • projektuje i przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać dowolny wodorotlenek trudno rozpuszczalny w wodzie	(Ca(OH)₂); • rozróżnia doświadczalnie roztwory kwasów i wodorotlenków za pomocą wskaźników. • przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek trudno rozpuszczalny w wodzie (Cu(OH)₂); • analizuje właściwości fizyczne wodorotlenków zawarte w informacji w kartach charakterystyk; • identyfikuje wodorotlenki na podstawie	w wyniku którego z metalu 1 grupy można otrzymać wodorotlenek; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • porównuje właściwości wodorotlenków pierwiastków 1 grupy; • rozróżnia pojęcia: wodorotlenek i zasada; • tłumaczy, jak zapisać wzory sumaryczne wodorotlenków pierwiastków 2 grupy i bezbłędnie podaje ich nazwy; • projektuje	otrzymywania wodorotlenków pierwiastków 1 grupy w formie cząsteczkowej; • wskazuje na zastosowania wskaźników: fenoloftaleiny i uniwersalnego papierka wskaźnikowego. • rozpoznaje wzory wszystkich wodorotlenków i kwasów; • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków pierwiastków 2 grupy, Ca(OH)₂, i podaje ich nazwy; • zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenków pierwiastków 2 grupy w formie	prezentuje informacje o zastosowania wodorotlenku sodu; • podaje przykłady wodorotlenków pierwiastków 2 grupy; • opisuje niektóre właściwości wodorotlenku wapnia; • definiuje pojęcia: wodorotlenek, zasada; • opisuje zastosowania wodorotlenku wapnia; • definiuje pojęcie: osad; • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: Al(OH)₃, Cu(OH)₂; • odczytuje z tabeli
--	--	--	--	---

• projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające określić odczyn wodnego roztworu.	podanego opisu; • podaje przykłady metali, które po połączeniu z wodą nie pozwolą otrzymać wodorotlenku. • bezbłędnie zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej zasad; • projektuje doświadczenia pozwalające określić odczyn wodnego roztworu.	doświadczenie pozwalające zbadać rozpuszczalność wybranego wodorotlenku pierwiastka 2 grupy; • projektuje doświadczenie, w wyniku którego z metalu 2 grupy można otrzymać wodorotlenek; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • porównuje właściwości wodorotlenków pierwiastków 2 grupy; • rozróżnia pojęcia: wodorotlenek i zasada;	cząsteczkowej; wskazuje na zastosowania wskaźników, np. fenoloftaleiny i uniwersalnego papierka wskaźnikowego; • wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniu niektórych wodorotlenków pierwiastków 2 grupy; • opisuje właściwości wodorotlenków pierwiastków 2 grupy (np. $\text{Ca}(\text{OH})_2$); • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: $\text{Al}(\text{OH})_3$, $\text{Cu}(\text{OH})_2$, oraz podaje ich	rozpuszczalności wodorotlenków i rozpuszczalność danego wodorotlenku; • opisuje wygląd wodorotlenku miedzi(II); • definiuje pojęcie: dysocjacja elektrolityczna; • zapisuje uogólniony schemat dysocjacji elektrolitycznej; • podaje przykłady wodorotlenku i zasady; • definiuje pojęcia: elektrolit i nieelektrolit; • zna pojęcia: jon, kation, anion.
---	--	--	---	---

• tłumaczy różnicę między zasadą wapniową a wodorotlenkiem wapni; • projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek trudno rozpuszczalny w wodzie ($\text{Cu}(\text{OH})_2$); • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać trudno rozpuszczalne wodorotlenki w reakcjach strąceniowych; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji;	• nazwy; • opisuje właściwości wodorotlenków wynikające z ich zastosowania; • zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku trudno rozpuszczalnego w formie cząsteczkowej (np. $\text{Cu}(\text{OH})_2$); • odczytuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku trudno rozpuszczalnego w formie cząsteczkowej (np. $\text{Cu}(\text{OH})_2$); • rozróżnia pojęcia: wodorotlenek i zasada; • podaje przykłady elektrolitu i

- zapisuje odpowiednie równania reakcji otrzymywania wodorotlenków w formie cząsteczkowej;
- zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej zasad;
- odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej zasad;
- wyjaśnia, dlaczego wodne roztwory wodorotlenków przewodzą prąd elektryczny;
- podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji.

- nieelektrolitu;
- zna definicję zasad w odniesieniu do zmiany odczynu roztworu;
- zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej zasad pierwiastków 1 grupy.

Sole

- spełnia wymagania na

- spełnia wymagania na

- spełnia wymagania na

- spełnia wymagania na

- definiuje pojęcie: sól;

ocenę bardzo dobrą;	ocenę dobrą;	ocenę dostateczną;	ocenę dopuszczającą;	• podaje wzór uogólniony soli; • wskazuje metal i resztę kwasową; • rozpoznaje wzory soli (chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V)) i podaje, od którego kwasu pochodzą. • definiuje pojęcie: dysocjacja elektrolityczna; • zapisuje uogólniony schemat dysocjacji elektrolitycznej; • odczytuje dane z tabeli rozpuszczalności
• stosuje bezbłędną nomenklaturę soli. • bezbłędnie zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej soli; • projektuje i przeprowadza doświadczenia pozwalające zbadać rozpuszczalność soli w wodzie i ich przewodnictwo; • projektuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające zobrazować dowolną reakcję zobojętniania;	• wyjaśnia sposób powstawania wiązań jonowych; • zapisuje bezbłędnie wzory sumaryczne soli; • tworzy bezbłędnie nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych; • zapisuje bezbłędnie wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazwy. • zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej	• zapisuje wzory sumaryczne soli; • tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych; • zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazwy; • wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna soli; • nazywa jony; • zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej soli; • tłumaczy, dlaczego wodne roztwory soli	• opisuje budowę soli beztlenowych; • zapisuje wzory sumaryczne prostych soli; • tworzy nazwy prostych soli na podstawie wzorów sumarycznych; • zapisuje wzory sumaryczne prostych soli na podstawie ich nazwy. • opisuje, na czym polega dysocjacja elektrolityczna soli; • nazywa jony (proste przykłady) powstałe w wyniku dysocjacji;	

• bezbłędnie odczytuje równania reakcji zobojętniania. • przeprowadza doświadczenia, w wyniku których można otrzymać sole wymienionymi metodami; • weryfikuje przedstawione hipotezy otrzymywania soli wybranymi metodami • projektuje i przeprowadza doświadczenia obrazujące dowolne reakcje strąceniowe.	• soli; • projektuje doświadczenia pozwalające zbadać rozpuszczalność soli w wodzie i ich przewodnictwo; • przeprowadza doświadczenie pozwalające zobrazować reakcję zobojętniania na przykładzie $\text{HCl} + \text{NaOH}$; • wyjaśnia, jaką rolę pełni wskaźnik kwasowo–zasadowy w reakcji zobojętniania; • bezbłędnie zapisuje równania	przewodzą prąd; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • projektuje dowolne doświadczenie pozwalające zobrazować proces zobojętniania jako jedną z metod otrzymywania soli; • planuje doświadczenie dotyczące otrzymywania soli z wybranych substratów; • podaje	• przewiduje (na podstawie tabeli rozpuszczalności) rozpuszczalność soli w wodzie; • zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej prostych soli (chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów, fosforanów(V)). • wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania na przykładzie $\text{HCl} + \text{NaOH}$ jako jednej z metod otrzymywania soli; • zapisuje równania reakcji zobojętniania w formie	soli i wymienia sole rozpuszczalne i nierozpuszczalne w wodzie; • definiuje pojęcia: elektrolit, nieelektrolit; • zna pojęcia: jon, kation, anion; • rozpoznaje kationy i aniony; • zapisuje prosty przykład równania dysocjacji wybranej soli. • definiuje pojęcie: reakcja zobojętniania; • odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego; • zapisuje równania reakcji zobojętniania w
--	--	--	---	--

reakcji zubożenia w formach cząsteczkowej i jonowej z dobraniem współczynników stechiometrycznych; • odczytuje równania reakcji zubożenia; • proponuje wszystkie możliwe metody otrzymywania soli, zapisując odpowiednie równania reakcji; • projektuje doświadczenia pozwalające zobrazować otrzymywanie soli	obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • zapisuje równania reakcji zubożenia w formach cząsteczkowej i jonowej z dobraniem współczynników stechiometrycznych; • odczytuje proste równania reakcji zubożenia; • zapisuje równania reakcji otrzymywania soli: • wodorotlenek	cząsteczkowej; • zapisuje równania reakcji zubożenia w formie jonowej (proste przykłady). • zapisuje proste równania reakcji otrzymywania soli w formie cząsteczkowej: wodorotlenek + tlenek niemetalu, metal + kwas, tlenek metalu + kwas, wodorotlenek + kwas. • wskazuje, które jony znajdują się w roztworze, a które powodują strącanie się osadu; • zapisuje równania reakcji otrzymywania prostych soli trudno	formie cząsteczkowej na przykładzie $\text{HCl} + \text{NaOH}$; • zapisuje równania reakcji zubożenia w formie jonowej na przykładzie $\text{HCl} + \text{NaOH}$. • rozpoznaje wzory soli; • zapisuje wzory sumaryczne prostych soli; • tworzy nazwy prostych soli; • wymienia słownie metody otrzymywania soli; • podaje przykłady równań reakcji wszystkich metod otrzymywania soli • wyjaśnia pojęcie:
---	---	---	--

wymienionymi metodami;	+ tlenek niemetalu,	rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie w postaci cząsteczkowej;	reakcja strąceniowa;
• przewiduje obserwacje i wnioski do doświadczeń, w których otrzymujemy sole;	metal + kwas, tlenek metalu + kwas, wodorotlenek + kwas;	• wymienia zastosowania najważniejszych soli: chlorków, węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V).	• wyjaśnia pojęcie: osad;
• zapisuje bezbłędnie równania reakcji otrzymywania soli trudno rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie w formach cząsteczkowej i jonowej;	• proponuje metody otrzymywania soli, zapisując odpowiednie równania reakcji;		• pisze wzory sumaryczne i nazwy systematyczne prostych soli;
• odszukuje w kartach charakterystyk zastosowania soli	• podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji;		• podaje ogólny zapis reakcji strąceniowych w formach jonowej pełnej i jonowej skróconej;
	• projektuje doświadczenia obrazujące reakcje strąceniowe;		• potrafi korzystać z tabeli rozpuszczalności substancji;
			• wyszukuje informacje o zastosowaniu najważniejszych soli: chlorków, węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V).

wskazanych
przez
nauczyciela.

- podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji;
- zapisuje równania reakcji otrzymywania soli trudno rozpuszczalnych i praktycznie nierozpuszczalnych w wodzie w formach; cząsteczkowej i jonowej;
- przewiduje (na podstawie tabeli rozpuszczalności) przebieg reakcji strąceniowych lub wskazuje, że dana reakcja nie

zachodzi.

Węglowodory

• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;• projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości produktów destylacji ropy naftowej;• przeprowadza doświadczenie pozwalające zbadać skład pierwiastkowy produktów pochodzenia organicznego;• korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty	• spełnia wymagania na ocenę dobrą;• identyfikuje produkt destylacji ropy naftowej po informacjach o jego właściwościach fizycznych i chemicznych;• projektuje doświadczenie pozwalające zbadać skład pierwiastkowy produktów pochodzenia organicznego;• projektuje doświadczenie – obserwację pozwalającą porównać właściwości	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną;• wyjaśnia, na czym polega proces destylacji;• podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji;• wskazuje zastosowania produktów destylacji ropy naftowej;• tworzy wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów na podstawie wzorów kolejnych alkanów;• wyjaśnia, czym	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;• tłumaczy, czym są związki organiczne;• opisuje wygląd naturalnych źródeł węglowodorów;• opisuje produkty destylacji ropy naftowej;• dzieli związki na organiczne i nieorganiczne;• odróżnia węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych;• odróżnia wzory strukturalne od wzorów półstrukturalnych (grupowych);	• definiuje pojęcie: chemia organiczna;• podaje przykłady związków organicznych;• wymienia nazwy pierwiastków wchodzących w skład produktów pochodzenia organicznego;• definiuje pojęcie: węglowodory;• wymienia naturalne źródła węglowodorów;• wymienia nazwy produktów destylacji ropy naftowej;• definiuje pojęcia: węglowodory nasycone,

charakterystyk) wybranych samodzielnie; • bezpiecznie przeprowadza doświadczenie pozwalające zbadać palność metanu i etanu z rozróżnieniem na rodzaje spalania; • przeprowadza doświadczenie pozwalające zbadać rozpuszczalność wybranego alkanu w wodzie; • przeprowadza doświadczenie pozwalające na obserwację płomienia spalanego alkanu; • projektuje doświadczenie pozwalające	fizyczne metanu i etanu; • na podstawie właściwości wyjaśnia zastosowania alkanów; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać palność metanu i etanu z rozróżnieniem rodzajów spalania; • projektuje doświadczenie pozwalające na obserwację płomienia spalanego alkanu; • potrafi zaprojektować doświadczenie pozwalające zbadać	są węglowodory nasycone i jak je rozpoznać • bezbłędnie ustala wzór sumaryczny, rysuje wzory strukturalny i półstrukturalny wybranego alkanu o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce • na podstawie obserwacji i materiałów źródłowych podaje podobieństwa i różnice dotyczące metanu i etanu; • tłumaczy, na czym polega ograniczony dostęp tlenu podczas spalania	• zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkanów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • wymienia podobieństwa i różnice dotyczące właściwości metanu i etanu; • wyjaśnia pojęcia: spalanie całkowite, spalanie niecałkowite; • zna typy spalania i dokonuje ich podziału; • zapisuje równania reakcji spalania alkanów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • opisuje	węglowodory nienasycone; • dokonuje podziału na alkanenasycone; alkeny i alkiny; • zna wzór ogólny szeregu homologicznego alkanów; • ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory sumaryczne alkanów; • podaje nazwy alkanów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • zna wzór ogólny alkanów; • zapisuje wzory sumaryczne metanu i etanu;
--	--	--	---	--

z badać właściwości fizyczne i właściwości chemiczne polietylenu; • korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) w celu sprawdzenia informacji podanych przez nauczyciela; • projektuje doświadczenie pozwalające zbadać właściwości fizyczne i właściwości chemiczne acetylenu; • korzysta z materiałów	rozpuszczalność wybranego alkanu w wodzie; • odczytuje równania reakcji spalania alkanów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • na podstawie właściwości wyjaśnia zastosowania etenu; • tłumaczy, na czym polega proces polimeryzacji; • tłumaczy zastosowania polietylenu, uwzględniając jego właściwości; • odczytuje	niecałkowitego; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • zapisuje i uzupełnia równania reakcji spalania alkanów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) zaproponowanych przez nauczyciela • tłumaczy zależności pomiędzy długością łańcucha węglowego	zastosowania alkanów • wskazuje stan skupienia wybranego alkanu w podanych warunkach; • podaje przykłady alkanów z życia codziennego; • odczytuje z tabeli wartości temperatur topnienia i temperatur wrzenia, określając stan skupienia alkanu; • opisuje typy spalania alkanów; • zapisuje równania reakcji spalania alkanów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • opisuje	• rysuje wzory strukturalne metanu i etanu; • zna pojęcia: spalanie całkowite, spalanie niecałkowite; • wymienia podstawowe zastosowania alkanów; • wskazuje stan skupienia wybranych alkanów do czterech atomów węgla w cząsteczce w podanych warunkach • podaje przykłady alkanów z życia codziennego; do czterech atomów węgla w cząsteczce; • zna różne typy
---	--	---	---	---

źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) celu sprawdzenia informacji podanych przez nauczyciela; • przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić węglowodór nasycony od nienasyconego.	równania reakcji spalania alkenów do czterech atomów węgla w cząsteczce. • na podstawie właściwości wyjaśnia zastosowania etynu; • opisuje metodę otrzymywania etynu z karbidu; • odczytuje równania reakcji spalania alkinów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • projektuje doświadczenie pozwalające odróżnić węglowodór	alkanów a ich właściwościami fizycznymi; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) zaproponowanych przez nauczyciela; • zapisuje i uzupełnia równania reakcji spalania alkenów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • podaje obserwacje do doświadczeń	zastosowania alkanów; • zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkenów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • opisuje wygląd etynu; • zapisuje równania reakcji spalania alkenów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • wymienia właściwości polietylenu; • wymienia zastosowania polietylenu; • odróżnia wzory sumaryczne węglowodórów nasyconych od	spalania alkanów; • wyszukuje podstawowe zastosowania alkanów; • definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone; • odróżnia wzory strukturalne węglowodórów nasyconych od wzorów strukturalnych węglowodórów nienasyconych; • podaje wzór ogólny szeregu homologicznego alkenów; • ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory
---	---	--	--	--

nasycony od nienasyconego - wskazuje na różnice w budowie i właściwościach węglowodorów w nasyconych i nienasyconych ; - wyjaśnia przyczyny większej reaktywności węglowodorów w nienasyconych w porównaniu do nasyconych.	przeprowadzanych na lekcji; - zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu; - opisuje właściwości polietylenu; - opisuje zastosowanie etynu; - podaje obserwacje doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; - zapisuje i uzupełnia równania reakcji spalania alkinów do czterech atomów węgla w cząsteczce; - opisuje zastosowania alkinów; - tłumaczy, jak odróżnić	wzorów sumarycznych węglowodorów nienasyconych; - zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; - opisuje wygląd etynu; - zapisuje równania reakcji spalania alkinów do czterech atomów węgla w cząsteczce; - odróżnia wzory sumaryczne węglowodorów nasyconych od nienasyconych; - wyjaśnia, czym są właściwości chemiczne; - odróżnia wzory	sumaryczne alkenów do czterech atomów węgla w cząsteczce; - podaje nazwy alkenów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; - definiuje pojęcie: polimeryzacja; - wymienia podstawowe zastosowania polietylenu; - definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone; - odróżnia wzory strukturalne węglowodorów
--	---	--	---

węglowodór nasycony od nienasyconego; • porównuje właściwości węglowodorów nasyconych i nienasyconych; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji.	sumaryczne węglowodorów nasyconych od nienasyconych.	nasyconych od nienasyconych; • podaje wzór ogólny szeregu homologicznego alkinów; • ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory sumaryczne alkinów do czterech atomów węgla w cząsteczce; • podaje nazwy alkinów o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • wymienia zastosowanie etynu; • wymienia zastosowania alkinów;
---	---	---

Pochodne węglowodorów

• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;• przeprowadza doświadczenia pozwalające zbadać właściwości fizyczne metanolu i etanolu; – przeprowadza doświadczenia pozwalające zbadać palność metanolu i etanolu.	• spełnia wymagania na ocenę dobrą;• korzysta z materiałów źródłowych (podręcznik, tablice chemiczne, karty charakterystyk) w celu odszukania właściwości glicerolu;• projektuje doświadczenie pozwalające	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną;• wyjaśnia, jak rozpoznać pochodne węglowodorów;• zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne alkoholi o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce;• rozróżnia nazwy	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;• ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory alkoholi do czterech atomów węgla w cząsteczce;• opisuje budowę alkoholi monohydroksylowych;• wyjaśnia pojęcie: grupa funkcyjna;• opisuje i	• podaje przykłady właściwości chemicznych;• opisuje wygląd wody bromowej;• odróżnia wzory strukturalne węglowodorów nasyconych od nienasyconych.	• definiuje pojęcie: pochodne węglowodorów;• definiuje pojęcie: alkohole;• nazywa grupę funkcyjną alkoholi;• wymienia pierwiastki wchodzące w skład alkoholi monohydroksylowych;• podaje wzór ogólny szeregu

• przeprowadza doświadczenie pozwalające zbadać wybrane właściwości glicerolu; • przeprowadza doświadczenia pozwalające zbadać właściwości chemiczne kwasu etanowego (reakcja tego kwasu z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami); • przeprowadza doświadczenie, które pozwoli odróżnić kwas oleinowy od palmitynowego lub stearynowego; • przeprowadza doświadczenie	zbadać wybrane właściwości glicerolu; • tłumaczy, jak na podstawie wzoru ogólnego ustalić wzory kwasów karboksylowych; • porównuje zastosowania i właściwości fizyczne kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie; • porównuje właściwości chemiczne kwasu metanowego i kwasu etanowego; • projektuje doświadczenia	systematyczne i nazwy zwyczajowe; • porównuje właściwości metanolu i etanolu; • zapisuje równania reakcji spalania alkoholi; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • porównuje zastosowanie metanolu i etanolu; • bada i opisuje właściwości glicerolu; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • porównuje	wskazuje grupę funkcyjną alkoholi; • odróżnia alkohole mono- od polihydroksylowych; • ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory metanolu i etanolu; • opisuje właściwości fizyczne metanolu i etanolu; • zapisuje równania reakcji spalania metanolu i etanolu; • opisuje zastosowanie metanolu i etanolu; • opisuje negatywne skutki działania	homologicznego alkoholi; • podaje nazwy systematyczne i zwyczajowe alkoholi o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • podaje wzór ogólny szeregu homologicznego alkoholi; • podaje wzory sumaryczne metanolu i etanolu; • zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne metanolu i etanolu; • wymienia właściwości fizyczne metanolu i
--	---	--	--	--

pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie.	pozwalające zbadać właściwości chemiczne kwasu etanowego (reakcja tego kwasu z wodorotlenkami, tlenkami metali, metalami); • projektuje doświadczenie, które pozwoli odróżnić kwas oleinowy od palmitynowego o lub stearynowego; • bezbłędnie zapisuje równania reakcji między kwasami karboksylowymi (metanowym, etanowym) i alkoholami	zastosowania kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie; • opisuje kwasy karboksylowe występujące w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy); • porównuje właściwości fizyczne kwasu metanowego i kwasu etanowego; • bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego – pisze równanie dysocjacji kwasu etanowego; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadza-	metanolu i etanolu na organizm ludzki; • odróżnia alkohole mono- od polihydroksylowych; • tłumaczy, czym się różnią alkohole mono- od polihydroksylowych; • podaje wzór grupowy glicerolu; • zapisuje równania reakcji spalania glicerolu; • wymienia właściwości glicerolu; • opisuje zastosowania glicerolu; • ustala na podstawie wzoru ogólnego	etanolu; • wymienia zastosowanie metanolu i etanolu; • wymienia negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm ludzki; • podaje przykład alkoholu mono- i polihydroksylowego; • podaje wzór sumaryczny i możliwe nazwy glicerolu; • wymienia pierwiastki wchodzące w skład alkoholi polihydroksylowych; • wymienia zastosowania glicerolu;
---	--	--	--	---

(metanolem, etanolem);			
• planuje doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie; • wyjaśnia rolę stężonego kwasu siarkowego(VI) w reakcji estryfikacji; • interpretuje właściwości estrów w kontekście ich zastosowań.	• zapisuje równania reakcji kwasu etanowego z wodorotlenkami i tlenkami metali; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • wymienia właściwości chemiczne (zapach, reakcja z wodą bromową, reakcja z wodorotlenkiem sodu, palność – spalanie, odczyn); • opisuje właściwości chemiczne (reakcja z wodą bromową,	• – zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne kwasów karboksylowych o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • opisuje i wskazuje grupę funkcyjną kwasów karboksylowych; • opisuje zastosowania kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie; • ustala na podstawie wzoru ogólnego wzory kwasów	• podaje definicję kwasów karboksylowych; • wymienia pierwiastki wchodzące w skład kwasów karboksylowych; • nazywa grupę funkcyjną kwasów karboksylowych; • zna wzór ogólny szeregu homologicznego kwasów karboksylowych; • zna wzory kwasów karboksylowych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • podaje nazwy systematyczne i zwyczajowe kwasów karboksylowych

reakcja z wodorotlenkiem sodu, palność – spalanie, odczyn); • porównuje właściwości fizyczne i chemiczne kwasów tłuszczowych nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego); • zapisuje równania reakcji chemicznych powstawania soli sodowych i potasowych kwasów tłuszczowych; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • zapisuje	metanowego i etanowego; • zapisuje wzory strukturalne i półstrukturalne kwasów metanowego i etanowego; • opisuje właściwości fizyczne kwasów metanowego i etanowego; • zapisuje równania reakcji kwasu etanowego z metalami; • wyjaśnia, co oznacza podział długołańcuchowych kwasów karboksylowych na nasycone i nienasycone; • rysuje wzory półstrukturalne kwasów tłuszczowych nasyconych	o łańcuchach prostych do czterech atomów węgla w cząsteczce; • wymienia kwasy karboksylowe występujące w przyrodzie (np. kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy); • wymienia zastosowania kwasów karboksylowych występujących w przyrodzie; • podaje wzór ogólny szeregu homologicznego kwasów karboksylowych; • zna wzory sumaryczne kwasów metanowego i
---	---	---

równania reakcji między kwasami karboksylowymi (metanowym, etanowym) i alkoholami (metanolem, etanolem); opisuje zastosowania estrów.	(palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego); - opisuje właściwości fizyczne (barwa, stan skupienia, gęstość, rozpuszczalność w wodzie, rozpuszczalność w nafcie); - wymienia właściwości chemiczne (reakcja z wodą bromową, reakcja z wodorotlenkiem sodu, palność – spalanie, odczyn); - zapisuje równania reakcji spalania długołańcu- wych kwasów karboksylowych; - zapisuje	etanowego; - podaje nazwy zwyczajowe kwasów metanowego i etanowego; - wymienia właściwości fizyczne kwasów metanowego i etanowego; - definiuje pojęcie: długołańcu- chowe kwasy karboksylowe; - zna pojęcie: kwasy tłuszczowe; - dokonuje podziału długołańcu- wych kwasów karboksylowych na nasycone i nienasycone; - podaje nazwy i wzory kwasów
--	--	--

schemat przebiegu reakcji estryfikacji; • pisze wzory prostych estrów; • zapisuje proste równania reakcji między kwasami karboksylowymi (metanowym, etanowym) i alkoholami (metanolem, etanolem); • tworzy nazwy systematyczne i nazwy zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych (metanowego, etanowego) i alkoholi (metanolu, etanolu); • opisuje właściwości	tłuszczowych nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego); • wymienia właściwości fizyczne (barwa, stan skupienia, gęstość, rozpuszczalność w wodzie, rozpuszczalność w nafcie); • wymienia podstawowe właściwości chemiczne (np. zapach); • definiuje pojęcie: mydła; • definiuje pojęcie: estry; • wymienia pierwiastki wchodzące w skład estrów;
---	---

estrów.

- potrafi zaznaczyć we wzorze grupę estrową;
- na pojęcie: reakcja estryfikacji;
- podaje przykład estru;
- wymienia właściwości estrów;
- wymienia zastosowania estrów.

Biologia i chemia.

• spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą;• przeprowadza doświadczenie pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego;• przeprowadza doświadczenia	• spełnia wymagania na ocenę dobrą;• wyjaśnia zachowanie tłuszczu nienasyconego wobec wody bromowej;• projektuje doświadczenie pozwalające	• spełnia wymagania na ocenę dostateczną;• opisuje budowę cząsteczki tłuszczu;• opisuje właściwości fizyczne tłuszczów (stan skupienia,	• spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą;• wyjaśnia zachowanie tłuszczu nienasyconego wobec wody bromowej;• projektuje doświadczenie	• definiuje pojęcie: tłuszcze;• rysuje wzór ogólny tłuszczu;• wymienia pierwiastki wchodzące w skład tłuszczów;• opisuje wygląd przykładowego tłuszczu;• wymienia, na

pozwalające wykryć obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) w różnych produktach spożywczych; • przeprowadza doświadczenia pozwalające wykryć obecność skrobi za pomocą roztworu jodu (w wodnym roztworze KI) w różnych produktach spożywczych.	odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego; • bada zachowanie białka pod wpływem ogrzewania, etanolu, kwasów, zasad, soli metali ciężkich (CuSO_4) i chlorku sodu; • projektuje doświadczenia pozwalające wykryć obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V); • projektuje doświadczenia pozwalające	barwa, temperatura topnienia, rozpuszczalność, gęstość); • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • wyjaśnia rolę tłuszczów w diecie człowieka; • tłumaczy, jak powstaje wiązanie peptydowe; • opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji; • wyjaśnia rolę białek w diecie	pozwalające odróżnić tłuszcz nienasycony od nasyconego; • bada zachowanie białka pod wpływem ogrzewania, etanolu, kwasów, zasad, soli metali ciężkich (CuSO_4) i chlorku sodu; • projektuje doświadczenia pozwalające wykryć obecność białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V).; • projektuje doświadczenia pozwalające wykryć obecność skrobi za pomocą roztworu jodu	jakie kategorie można sklasyfikować tłuszcze; • definiuje pojęcie: aminokwasy; • rysuje wzór cząsteczki glicyny; • rysuje wzór ogólny aminokwasów; • definiuje pojęcie: wiązanie peptydowe; • definiuje pojęcie: białka; • wymienia pierwiastki wchodzące w skład białek; • definiuje proces denaturacji i proces koagulacji; • definiuje
---	---	--	---	---

wykryć obecność skrobi za pomocą roztworu jodu (w wodnym roztworze KI) w różnych produktach spożywczych; • porównuje budowę poznanych cukrów.	człowieka; • opisuje zastosowania glukozy i fruktozy; • bada wybrane właściwości fizyczne (rozpuszczalność , wygląd) glukozy i fruktozy; • bada wybrane właściwości fizyczne (rozpuszczalność , wygląd) sacharozy; • wymienia różnice we właściwościach fizycznych (rozpuszczalność , wygląd) skrobi i celulozy; • podaje obserwacje do doświadczeń przeprowadzanych na lekcji;l • porównuje	(w wodnym roztworze KI) w różnych produktach spożywczych; • porównuje budowę poznanych cukrów.	pojęcie: cukry; • wymienia pierwiastki wchodzące w skład cukrów; • podaje wzór sumaryczny glukozy; • podaje wzór sumaryczny fruktozy; • podaje wzór sumaryczny sacharozy; • podaje przykłady występowania skrobi i celulozy w przyrodzie; • podaje wzory sumaryczne skrobi i celulozy.
--	--	---	--

- właściwości
poznanych
cukrów;
- wyjaśnia rolę
cukrów w diecie
człowieka.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **matematyki** w klasie **ósmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu **Matematyka z plusem. Program nauczania matematyki w klasach 4–8 w szkole podstawowej**

Autor programu **M. Jucewicz, M. Karpiński, J. Lech**

DZIAŁ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ CELUJĄCĄ
LICZBY I DZIAŁANIA	• zna znaki używane do zapisu liczb w systemie rzymskim, umie zapisać i odczytać liczby naturalne dodatnie w systemie rzymskim (w zakresie do 3000), • zna cechy podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100 , • zna pojęcie dzielnika liczby naturalnej, • zna pojęcie wielokrotności liczby naturalnej,	• zna zasady zapisu liczb w systemie rzymskim, • umie zapisać i odczytać liczby naturalne dodatnie w systemie rzymskim (w zakresie do 3000), • rozkłada liczby na czynniki pierwsze, • znajduje NWD i NWW dwóch liczb naturalnych, • oblicza dzielną (lub dzielnik), mając dane iloraz, dzielnik (lub dzielną) oraz resztę z	• znajduje resztę z dzielenia sumy, różnicy, iloczynu liczb • znajduje NWD i NWW liczb naturalnych przedstawionych w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie rozwiązać nietypowe zadania tekstowe związane z dzieleniem z resztą • umie zapisać i odczytać w systemie rzymskim liczby większe od 4000 • umie oszacować	• umie zapisać i odczytać w systemie rzymskim liczby większe od 4000 • znajduje resztę z dzielenia sumy, różnicy, iloczynu liczb • znajduje NWD i NWW liczb naturalnych przedstawionych w postaci iloczynu potęg liczb pierwszych • umie rozwiązać nietypowe zadania tekstowe związane z dzieleniem z resztą • umie porównywać i	• umie rozwiązać nietypowe zadania tekstowe związane z dzieleniem z resztą

• rozpoznaje liczby podzielne przez 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100, • rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone, • rozkłada liczby na czynniki pierwsze, • znajduje NWD i NWW dwóch liczb naturalnych, • zna pojęcia: liczby naturalnej, liczby całkowitej, liczby wymiernej, • zna pojęcia: liczby przeciwnej do danej oraz odwrotności danej liczby, • umie podać liczbę przeciwną do danej oraz odwrotność danej liczby, • umie podać rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • umie odczytać współrzędną punktu na osi liczbowej oraz zaznaczyć liczbę na osi liczbowej, • zna pojęcie potęgi o wykładniku:	- dzielenia, • umie podać odwrotność danej liczby, • umie podać rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego, • umie odczytać współrzędną punktu na osi liczbowej oraz zaznaczyć liczbę na osi liczbowej, • rozumie potrzebę stosowania notacji wykładniczej w praktyce, • umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej, • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki, • umie porządkować liczby przedstawione w różny sposób, • zna zasadę zamiany jednostek, • umie zamieniać jednostki, • umie wykonać działania łączne na liczbach, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z	- wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie odczytać współrzędne punktów na osi liczbowej i zaznaczyć liczbę na osi liczbowej • umie porównywać i porządkować liczby przedstawione w różny sposób • umie zapisać liczbę w notacji wykładniczej • umie oszacować wynik działania • umie wykonać działania łączne na liczbach • umie porównać liczby przedstawione na różne sposoby • umie rozwiązać zadania tekstowe dotyczące różnych sposobów zapisywania liczb • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z działaniami na liczbach • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie obliczyć wartość	- porządkować liczby przedstawione w różny sposób • umie wykonać działania łączne na liczbach • umie porównać liczby przedstawione na różne sposoby • umie rozwiązać zadania tekstowe dotyczące różnych sposobów zapisywania liczb • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z działaniami na liczbach	
--	---	---	---	--

	naturalnym, • zna pojęcie pierwiastka arytmetycznego II stopnia z liczby nieujemnej i III stopnia z dowolnej liczby, • zna pojęcie notacji wykładniczej, • umie obliczyć potęgę o wykładniku: naturalnym, • umie obliczyć pierwiastek arytmetyczny II i III stopnia z liczb, które są odpowiednio kwadratami lub sześciانami liczb wymiernych, • umie porównywać oraz porządkować liczby przedstawione w różny sposób, • zna algorytmy działań na ułamkach, • zna reguły dotyczące kolejności wykonywania działań, • umie zamieniać jednostki, • umie wykonać	działaniami na liczbach, • umie oszacować wynik działania, • umie zaokrąglić liczby do podanego rzędu, umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazu potęg o takich samych podstawach, • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazu potęg o takich samych wykładnikach, • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi o wykładniku naturalnym, • stosuje w obliczeniach notację wykładniczą, • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka, • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka, • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki, • umie obliczyć wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki i potęgi	wyrażenia zawierającego pierwiastki i potęgi • umie oszacować wartość wyrażenia zawierającego pierwiastki • umie wyłączyć czynnik przed znak pierwiastka • umie włączyć czynnik pod znak pierwiastka • umie usunąć niewymierność z mianownika, korzystając, z własności pierwiastków		
--	--	---	--	--	--

	działania łączne na liczbach, • umie oszacować wynik działania, • umie zaokrąglić liczby do podanego rzędu, • zna własności działań na potęgach i pierwiastkach, • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych podstawach, • umie zapisać w postaci jednej potęgi iloczynu i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach, • umie zapisać w postaci jednej potęgi potęgę potęgi o wykładniku naturalnym,				
WYRAZENIA ALGEBRAICZNE I RÓWNANIA	• zna pojęcia: wyrażenie algebraiczne, jednomian, suma algebraiczna, wyrazy podobne, • zna zasadę przeprowadzania	• umie redukować wyrazy podobne w sumie algebraicznej, • umie dodawać i odejmować sumy algebraiczne, • umie mnożyć sumy algebraiczne,	• umie opisać za pomocą równania zadanie osadzone w kontekście praktycznym, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z zastosowaniem równań,	• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń, • umie przekształcać wyrażenia algebraiczne,	• umie stosować przekształcenia wyrażeń algebraicznych w zadaniach tekstowych, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z zastosowaniem równań, • umie wyrazić treść

	redukcji wyrazów podobnych, • umie budować proste wyrażenia algebraiczne, • umie redukować wyrazy podobne w sumie algebraicznej, • umie dodawać i odejmować sumy algebraiczne, • umie mnożyć jednomiany, sumę algebraiczną przez jednomian (K) oraz sumy algebraiczne, • umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcania, • umie przekształcać wyrażenia algebraiczne, • zna pojęcie równania, • zna metodę równań równoważnych, • rozumie pojęcie rozwiązywania równania, • potrafi sprawdzić, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania,	• umie obliczyć wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcania i po przekształceniu do postaci dogodnej do obliczeń, • umie przekształcać wyrażenia algebraiczne, • umie opisywać zadania tekstowe za pomocą wyrażeń algebraicznych, • umie rozwiązać równanie, • umie rozpoznać równanie sprzeczne lub tożsamościowe, • umie przekształcić wzór, • umie opisać za pomocą równania zadanie osadzone w kontekście praktycznym, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z zastosowaniem równań, • zna pojęcie proporcji i jej własności,	• umie wyrazić treść zadania za pomocą proporcji, • umie ułożyć odpowiednią proporcję, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z wielkościami wprost proporcjonalnymi,	• umie opisywać zadania tekstowe za pomocą wyrażeń algebraicznych, • umie stosować przekształcenia wyrażeń algebraicznych w zadaniach tekstowych, • umie rozwiązać równanie, • umie przekształcić wzór, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z zastosowaniem równań, • umie rozwiązać równanie, korzystając z proporcji, • umie wyrazić treść zadania za pomocą proporcji, • umie rozwiązać zadania tekstowe za pomocą proporcji, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z wielkościami wprost proporcjonalnymi	zadania za pomocą proporcji, • umie rozwiązać zadania tekstowe za pomocą proporcji, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z wielkościami wprost proporcjonalnymi
--	---	--	---	---	---

	• umie rozwiązać równanie,	• umie rozwiązywać równania zapisane w postaci proporcji, • umie wyrazić treść zadania za pomocą proporcji, • rozumie pojęcie proporcjonalności prostej, • umie rozpoznawać wielkości wprost proporcjonalne, • umie ułożyć odpowiednią proporcję, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z wielkościami wprost proporcjonalnymi			
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE	• zna pojęcie trójkąta, • wie, ile wynosi suma miar kątów wewnętrznych trójkąta i czworokąta, • zna wzór na pole dowolnego trójkąta, • zna definicję prostokąta, kwadratu, trapezu, równoległoboku i rombu, • zna wzory na	• zna warunek istnienia trójkąta, • zna cechy przystawiania trójkątów, • rozumie zasadę klasyfikacji trójkątów i czworokątów, • umie sprawdzić, czy z odcinków o danych długościach można zbudować trójkąt, • umie rozpoznać	• umie rozwiązać zadania tekstowe, w którym stosuje twierdzenie Pitagorasa, • umie wyznaczyć środek odcinka, • umie podać argumenty uzasadniające tezę, • umie przedstawić zarys, szkic dowodu, • umie przeprowadzić prosty dowód, • umie wyznaczyć kąty	• umie wyznaczyć kąty trójkąta na podstawie danych z rysunku, • umie uzasadnić przystawianie trójkątów, • umie sprawdzić współliniowość trzech punktów, • umie wyznaczyć kąty czworokąta na podstawie danych z rysunku,	• umie rozwiązać zadania tekstowe związane z wielokątami, • umie uzasadnić twierdzenie Pitagorasa, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z przekątną kwadratu lub wysokością trójkąta równobocznego, • umie rozwiązać zadania tekstowe wykorzystujące

	obliczanie pól powierzchni czworokątów, • zna własności czworokątów, • umie obliczyć miarę trzeciego kąta trójkąta, mając dane dwa pozostałe, • umie obliczyć pole trójkąta o danej podstawie i wysokości, • umie obliczyć pole i obwód czworokąta, • umie wyznaczyć kąty trójkąta i czworokąta na podstawie danych z rysunku, • zna twierdzenie Pitagorasa, • rozumie potrzebę stosowania twierdzenia Pitagorasa, • umie obliczyć długość przeciwprostokątnej na podstawie twierdzenia Pitagorasa, • umie wskazać trójkąt prostokątny w innej	trójkąty przystające, • umie obliczyć pole i obwód czworokąta, • umie obliczyć pole wielokąta, • umie wyznaczyć kąty trójkąta i czworokąta na podstawie danych z rysunku, • umie obliczyć wysokość (bok) równoległoboku lub trójkąta, mając dane jego pole oraz bok (wysokość), • umie obliczyć długości przyprostokątnych na podstawie twierdzenia Pitagorasa, • umie stosować tw. Pitagorasa w prostych zadaniach o trójkątach, prostokątach, trapezach, rombach, • zna wzór na obliczanie pola trójkąta równobocznego, • umie wyprowadzić wzór na obliczanie długości przekątnej kwadratu, • umie obliczyć długość	trójkąta na podstawie danych z rysunku, • umie obliczyć długość odcinka w układzie współrzędnych, • umie uzasadnić przystawanie trójkątów, • umie obliczyć pole czworokąta, • umie obliczyć pole wielokąta, • umie wyznaczyć kąty czworokąta na podstawie danych z rysunku, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z wielokątami, • rozumie konstrukcję odcinka o długości wyrażonej liczbą niewymierną, • umie konstruować odcinek o długości wyrażonej liczbą niewymierną, • umie konstruować kwadraty o polu równym sumie lub różnicy pól danych kwadratów, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa	• umie rozwiązać zadania tekstowe związane z wielokątami, • umie konstruować odcinek o długości wyrażonej liczbą niewymierną, • umie konstruować kwadraty o polu równym sumie lub różnicy pól danych kwadratów, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa w zadaniach o trójkątach, prostokątach, trapezach, rombach, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa w zadaniach tekstowych, • umie obliczyć długość boku lub pole trójkąta równobocznego, znając jego wysokość, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z przekątną kwadratu lub wysokością trójkąta	zależności między bokami i kątami trójkąta o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60°
--	---	--	---	---	---

	figurze, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa w prostych zadaniach o trójkątach, prostokątach, trapezach, rombch, • zna wzór na obliczanie długości przekątnej kwadratu, • zna wzór na obliczanie wysokości trójkąta równobocznego, • umie obliczyć długość przekątnej kwadratu, znając długość jego boku, • umie wskazać trójkąt prostokątny o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60°, • umie odczytać odległość między dwoma punktami o równych odciętych lub rzędnych, • zna podstawowe własności figur geometrycznych.	przekątnej kwadratu, znając długość jego boku, • umie obliczyć wysokość lub pole trójkąta równobocznego, znając długość jego boku, • umie obliczyć długość boku lub pole kwadratu, znając długość jego przekątnej, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z przekątną kwadratu lub wysokością trójkąta równobocznego, • zna zależności między bokami i kątami trójkąta o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60°, • umie wskazać trójkąt prostokątny o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60°, • umie rozwiązać trójkąt prostokątny o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60°,	w zadaniach o trójkątach, prostokątach, trapezach, rombch, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa w zadaniach tekstowych, • umie wyprowadzić wzór na obliczanie wysokości trójkąta równobocznego, • umie obliczyć długość boku lub pole kwadratu, znając długość jego przekątnej, • umie obliczyć długość boku lub pole trójkąta równobocznego, znając jego wysokość, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z przekątną kwadratu lub wysokością trójkąta równobocznego, • umie rozwiązać trójkąt prostokątny o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° • umie rozwiązać zadania tekstowe wykorzystujące	równobocznego, • umie rozwiązać trójkąt prostokątny o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° • umie rozwiązać zadania tekstowe wykorzystujące zależności między bokami i kątami trójkąta o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° • umie sprawdzić, czy punkty leżą na okręgu lub w kole umieszczonym w układzie współrzędnych, • umie rozwiązać zadania tekstowe wykorzystujące obliczanie długości odcinków w układzie współrzędnych, • umie zapisać dowód, używając matematycznych symboli, • umie przeprowadzić dowód	
--	--	---	---	---	--

		• umie wyznaczyć odległość między dwoma punktami, których współrzędne wyrażone są liczbami całkowitymi, • umie wyznaczyć środek odcinka, • umie wykonać rysunek ilustrujący zadanie, • umie wprowadzić na rysunku dodatkowe oznaczenia, • umie dostrzegać zależności pomiędzy dowodzonymi zagadnieniami a poznaną teorią, • umie podać argumenty uzasadniające tezę, • umie przedstawić zarys, szkic dowodu, • umie przeprowadzić prosty dowód,	zależności między bokami i kątami trójkąta o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° • umie obliczyć długości boków wielokąta leżącego w układzie współrzędnych, • umie sprawdzić, czy punkty leżą na okręgu lub w kole umieszczonym w układzie współrzędnych, • umie rozwiązać zadania tekstowe wykorzystujące obliczanie długości odcinków w układzie współrzędnych, • umie zapisać dowód, używając matematycznych symboli, • umie przeprowadzić dowód.		
ZASTOSOWANIE MATEMATYKI	• zna pojęcie procentu, • rozumie potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym,	• umie zamienić procent na ułamek i odwrotnie, • umie obliczyć procent danej liczby, umie odczytać dane z	• umie rozwiązać zadania związane z procentami w kontekście praktycznym, • umie wykonać obliczenia w różnych	• umie rozwiązać zadania związane ze stężeniami procentowymi, • umie rozwiązać	• umie rozwiązać zadania związane z procentami, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z oprocentowaniem,

• umie zamienić procent na ułamek i odwrotnie, • umie obliczyć procent danej liczby, • umie odczytać dane z diagramu procentowego, • zna pojęcia oprocentowania i odsetek, • rozumie pojęcie oprocentowania, • umie obliczyć stan konta po roku czasu, znając oprocentowanie, • zna i rozumie pojęcie podatku, • zna pojęcia: cena netto, cena brutto, • rozumie pojęcie podatku VAT, • umie obliczyć wartość podatku VAT oraz cenę brutto dla danej stawki VAT, • umie obliczyć podatek od wynagrodzenia, • zna pojęcie diagramu, • rozumie pojęcie diagramu, • umie odczytać	diagramu procentowego, • umie obliczyć liczbę na podstawie danego jej procentu, • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba, • umie rozwiązać zadania związane z procentami, • zna pojęcie punktu procentowego, • zna pojęcie inflacji, • umie obliczyć liczbę większą lub mniejszą o dany procent, • umie obliczyć, o ile procent wzrosła lub zmniejszyła się liczba, • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentowego wzrostu (obniżki), • umie obliczyć stan konta po dwóch latach, • umie obliczyć oprocentowanie, znając otrzymaną po roku kwotę i odsetki, • umie porównać lokaty bankowe, • umie rozwiązać zadania związane z procentami	sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • umie ułożyć proporcję odpowiednią do warunków zadania, • umie rozwiązać proste zadania związane z podziałem proporcjonalnym, • umie odczytać i porównać informacje z kilku wykresów narysowanych w jednym układzie współrzędnych, • umie interpretować informacje z kilku wykresów narysowanych w jednym układzie współrzędnych, • umie obliczyć liczbę na podstawie danego jej procentu, • umie obliczyć, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba, • umie rozwiązać zadania związane ze stężeniami procentowymi, • zna pojęcie promila, • umie obliczyć promil danej liczby,	zadania związane z procentami, • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentowego wzrostu (obniżki), • umie obliczyć stan konta po kilku latach, • umie porównać lokaty bankowe, • umie wykonać obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z oprocentowaniem, • umie wykonać obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z obliczaniem różnych podatków, • umie podzielić daną wielkość na kilka części w zadanym stosunku, • umie rozwiązać zadania związane z	• umie interpretować informacje odczytane z różnych diagramów, • umie wykorzystać informacje w praktyce, • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia, • umie interpretować informacje odczytane z wykresu
---	--	---	---	---

	informacje przedstawione na diagramie, • umie interpretować informacje odczytane z diagramu, • umie wykorzystać informacje w praktyce, • zna pojęcie podziału proporcjonalnego, • zna pojęcie zdarzenia losowego, • zna wzór na obliczanie prawdopodobieństwa, • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu, • rozumie wykres jako sposób prezentacji informacji, • umie odczytać informacje z wykresu,	w kontekście praktycznym, • umie wykonać obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • rozumie pojęcie podatku VAT, • umie obliczyć wartość podatku VAT oraz cenę brutto dla danej stawki VAT, • umie obliczyć podatek od wynagrodzenia, • umie obliczyć cenę netto, znając cenę brutto oraz VAT, • umie analizować informacje odczytane z diagramu, • umie przetwarzać informacje odczytane z diagramu, • umie interpretować informacje odczytane z diagramu, • umie wykorzystać informacje w praktyce , • umie podzielić daną wielkość na dwie części w zadanym stosunku, • umie ułożyć proporcję	• umie rozwiązać zadania związane z procentami, • umie obliczyć liczbę na podstawie jej procentowego wzrostu (obniżki), • umie obliczyć stan konta po kilku latach, • umie porównać lokaty bankowe, • umie wykonać obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z oprocentowaniem, • umie wykonać obliczenia w różnych sytuacjach praktycznych, operuje procentami, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z obliczaniem różnych podatków, • umie porównać informacje odczytane z różnych diagramów, • umie analizować informacje odczytane z różnych diagramów,	podziałem proporcjonalnym w kontekście praktycznym, • umie obliczyć wielkość, znając jej część oraz stosunek, w jakim ją podzielono, • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia, • umie interpretować informacje odczytane z wykresu, • umie interpretować informacje z kilku wykresów narysowanych, • w jednym lub kilku układach współrzędnych,	
--	---	--	---	--	--

		odpowiednią do warunków zadania, •umie rozwiązać proste zadania związane z podziałem proporcjonalnym, •umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu, •umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia, •umie interpretować informacje odczytane z wykresu, •umie odczytać i porównać informacje z kilku wykresów narysowanych w jednym układzie współrzędnych, •umie interpretować informacje z kilku wykresów narysowanych w jednym układzie współrzędnych,	• umie przetwarzać informacje odczytane z różnych diagramów, • umie interpretować informacje odczytane z różnych diagramów, • umie wykorzystać informacje w praktyce, • umie podzielić daną wielkość na kilka części w zadanym stosunku, • umie rozwiązać zadania związane z podziałem proporcjonalnym w kontekście praktycznym, • umie obliczyć wielkość, znając jej część oraz stosunek, w jakim ją podzielono, • zna pojęcie prawdopodobieństwa zdarzenia losowego, • umie określić zdarzenia losowe w doświadczeniu, • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia • umie interpretować informacje odczytane z wykresu • umie interpretować		
--	--	---	--	--	--

			informacje z kilku wykresów narysowanych w jednym lub kilku układach współrzędnych,		
GRANIASTOSŁUPY I OSTROSŁUPY	- zna pojęcia prostopadłościanu i sześcianu oraz ich budowę, - zna pojęcia graniastosłupa prostego i prawidłowego oraz ich budowę, - zna wzory na obliczanie pola powierzchni i objętości graniastosłupa, - zna jednostki pola i objętości, - rozumie sposób tworzenia nazw graniastosłupów, - umie obliczyć pole powierzchni i objętość graniastosłupa, - umie wskazać na modelu przekątną ściany bocznej, przekątną podstawy oraz przekątną graniastosłupa, - zna pojęcie	- zna pojęcie graniastosłupa pochyłego, - umie obliczyć pole powierzchni i objętość narysowanych graniastosłupów, - umie obliczyć pole powierzchni i objętość graniastosłupa na podstawie narysowanej jego siatki, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z objętością i polem powierzchni graniastosłupa, - zna nazwy odcinków w graniastosłupie, - umie wskazać na modelu przekątną ściany bocznej, przekątną podstawy oraz przekątną graniastosłupa, - umie rysować w rzucie równoległym graniastosłupa prostego przekątne jego ścian	- umie obliczyć pole powierzchni i objętość graniastosłupa, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z objętością i polem powierzchni graniastosłupa, - umie obliczyć długość odcinka w graniastosłupie, korzystając z twierdzenia Pitagorasa, - umie obliczyć długość odcinka w graniastosłupie, korzystając z własności trójkątów prostokątnych o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° - umie obliczyć sumę długości krawędzi ostrosłupa, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z sumą długości krawędzi, - umie kreślić siatki ostrosłupów,	- umie obliczyć pole powierzchni i objętość graniastosłupa, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z objętością i polem powierzchni graniastosłupa, - umie obliczyć długość odcinka w graniastosłupie, korzystając z twierdzenia Pitagorasa, - umie obliczyć długość odcinka w graniastosłupie, korzystając z własności trójkątów prostokątnych o kątach 90°, 45°, 45° oraz 90°, 30°, 60° - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z sumą długości krawędzi, - umie rozpoznać siatkę ostrosłupa, - umie obliczyć pole	- umie rozwiązać zadania tekstowe związane z objętością i polem powierzchni graniastosłupa, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z polem powierzchni ostrosłupa, - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością ostrosłupa, - umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością ostrosłupa i graniastosłupa, - umie rozwiązać zadania tekstowe związane z długością odcinków, polem powierzchni i objętością ostrosłupa oraz graniastosłupa

	ostrosłupa, • zna pojęcie ostrosłupa prawidłowego, • zna pojęcia czworoscianu i czworoscianu foremego, • zna budowę ostrosłupa, • rozumie sposób tworzenia nazw ostrosłupów, • zna pojęcie wysokości ostrosłupa, • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian ostrosłupa, • umie rysować ostrosłup w rzucie równoległym, • zna pojęcie siatki ostrosłupa, • zna pojęcie pola powierzchni ostrosłupa, • zna wzór na obliczanie pola powierzchni ostrosłupa, • rozumie pojęcie pola figury, • rozumie zasadę	oraz przekątne bryły, • umie obliczyć długość odcinka w graniastosłupie, korzystając z twierdzenia Pitagorasa, • umie określić liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian ostrosłupa, • umie rysować ostrosłup w rzucie równoległym, • umie obliczyć sumę długości krawędzi ostrosłupa, • rozumie sposób obliczania pola powierzchni, jako pola siatki, • umie kreślić siatkę ostrosłupa prawidłowego, • umie rozpoznać siatkę ostrosłupa, • umie obliczyć pole ostrosłupa prawidłowego, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z polem powierzchni ostrosłupa, • umie obliczyć objętość ostrosłupa, • umie rozwiązać zadanie	• umie rozpoznać siatkę ostrosłupa, • umie obliczyć pole powierzchni ostrosłupa, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z polem powierzchni ostrosłupa, • umie obliczyć objętość ostrosłupa, • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością ostrosłupa, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa do wyznaczania długości odcinków, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z długością odcinków, polem powierzchni i objętością ostrosłupa oraz graniastosłupa	powierzchni ostrosłupa, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z polem powierzchni ostrosłupa, • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością ostrosłupa, • umie rozwiązać zadanie tekstowe związane z objętością ostrosłupa i graniastosłupa, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z długością odcinków, polem powierzchni i objętością ostrosłupa oraz graniastosłupa	
--	---	---	--	--	--

	kreślenia siatki, • umie kreślić siatkę ostrosłupa prawidłowego, • umie rozpoznać siatkę ostrosłupa, • umie obliczyć pole ostrosłupa prawidłowego, • zna wzór na obliczanie objętości ostrosłupa, • rozumie pojęcie objętości figury, • umie obliczyć objętość ostrosłupa, • zna pojęcie wysokości ściany bocznej, • umie wskazać trójkąt prostokątny, w którym występuje dany lub szukany odcinek,	tekstowe związane z objętością ostrosłupa, • umie wskazać trójkąt prostokątny, w którym występuje dany lub szukany odcinek, • umie stosować twierdzenie Pitagorasa do wyznaczania długości odcinków, • umie obliczyć szukany odcinek, stosując twierdzenie Pitagorasa			
SYMETRIE	• zna pojęcie punktów symetrycznych względem prostej, • umie rozpoznawać figury symetryczne względem prostej, • umie wykreślić punkt symetryczny do	• umie określić własności punktów symetrycznych, • umie rysować figury w symetrii osiowej, gdy figura i oś mają punkty wspólne, • rozumie pojęcie figury	• umie wykreślić oś symetrii, względem, której figury są symetryczne, • stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach,	• stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem prostej,	• stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem prostej,

	danego, • umie rysować figury w symetrii osiowej, gdy figura i oś nie mają punktów wspólnych • zna pojęcie osi symetrii figury, • umie podać przykłady figur, które mają oś symetrii, • zna pojęcie symetralnej odcinka, • umie konstruować symetralną odcinka, • umie konstrukcyjnie znajdować środek odcinka, • zna pojęcie dwusiecznej kąta i jej własności, • rozumie pojęcie dwusiecznej kąta i jej własności, • umie konstruować dwusieczną kąta, • zna pojęcie punktów symetrycznych względem punktu, • umie rozpoznawać figury symetryczne względem punktu, • umie wykreślić punkt	osiowosymetrycznej, • rozumie pojęcie symetralnej odcinka i jej własności, • umie narysować oś symetrii figury, • umie uzupełnić figurę do figury osiowosymetrycznej, mając dane: oś symetrii oraz część figury • zna pojęcie dwusiecznej kąta i jej własności, • rozumie pojęcie dwusiecznej kąta i jej własności, • umie rysować figury w symetrii środkowej, gdy środek symetrii należy do figury, • umie wykreślić środek symetrii, względem, którego punkty są symetryczne, • umie podać własności punktów symetrycznych, • zna pojęcie środka symetrii figury, • umie podać przykłady figur, które mają środek symetrii,	• umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem prostej, • umie wskazać wszystkie osie symetrii figury, • umie rysować figury posiadające więcej niż jedną oś symetrii, • umie uzupełnić figurę, tak by była osiowosymetryczna, • umie dzielić odcinek na 2^n równych części, • umie dzielić kąt na $2n$ równych części, • umie konstruować kąty o miarach 15°, 30°, 60°, 90°, 45° oraz $22,5^\circ$ • umie wykreślić środek symetrii, względem, którego figury są symetryczne, • stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem punktu,	• umie rysować figury posiadające więcej niż jedną oś symetrii, • umie uzupełnić figurę, tak by była osiowosymetryczna, • wykorzystuje własności symetralnej odcinka w zadaniach, • wykorzystuje własności dwusiecznej kąta w zadaniach, • umie konstruować kąty o miarach 15°, 30°, 60°, 90°, 45° oraz $22,5^\circ$ • stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem punktu, • stosuje własności figur środkowosymetrycznych w zadaniach	• umie rysować figury posiadające więcej niż jedną oś symetrii, • wykorzystuje własności symetralnej odcinka w zadaniach, • wykorzystuje własności dwusiecznej kąta w zadaniach, • stosuje własności punktów symetrycznych w zadaniach, • umie rozwiązywać zadania tekstowe związane z symetrią względem punktu, • stosuje własności figur środkowosymetrycznych w zadaniach
--	--	--	--	--	---

	symetryczny do danego, • umie rysować figury w symetrii środkowej, gdy środek symetrii nie należy do figury,	• umie rysować figury posiadające środek symetrii, • umie wskazać środek symetrii figury, • umie wyznaczyć środek symetrii odcinka,	• umie rysować figury posiadające więcej niż jeden środek symetrii, • umie podawać przykłady figur będących jednocześnie osiowo- i środkowosymetrycznym i lub mających jedną z tych cech, • stosuje własności figur środkowosymetrycznych w zadaniach,		
KOŁA I OKRĘGI	• zna pojęcie okręgów rozłącznych, przecinających się i stycznych, • zna wzór na obliczanie długości okręgu, • zna liczbę π, • umie obliczyć długość okręgu, znając jego promień lub średnicę, • zna wzór na obliczanie pola koła, • umie obliczyć pole koła, znając jego promień lub średnicę, • umie obliczyć pole	• umie rozpoznać wzajemne położenie prostej i okręgu, • zna pojęcie stycznej do okręgu, • umie rozpoznać styczną do okręgu, • wie, że styczna do okręgu jest prostopadła do promienia poprowadzonego do punktu styczności, • umie konstruować styczną do okręgu, przechodzącą przez dany punkt na okręgu,	• zna twierdzenie o równości długości odcinków na ramionach kąta wyznaczonych przez wierzchołek kąta i punkty styczności, • umie konstruować okrąg styczny do prostej w danym punkcie, • umie rozwiązać zadania konstrukcyjne i rachunkowe związane ze styczną do okręgu, • umie określić wzajemne położenie dwóch okręgów, znając	• umie rozwiązać zadania konstrukcyjne i rachunkowe związane ze styczną do okręgu, • umie obliczyć odległość między środkami okręgów, znając ich promienie i położenie, • umie rozwiązać zadania związane z okręgami w układzie współrzędnych, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane ze wzajemnym położeniem dwóch okręgów,	• umie rozwiązać zadania konstrukcyjne i rachunkowe związane ze styczną do okręgu, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane ze wzajemnym położeniem dwóch okręgów • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z obwodami i polami figur

	pierścienia kołowego, znając promienie lub średnice kół ograniczających pierścień,	• umie rozwiązać zadania konstrukcyjne i rachunkowe związane ze styczną do okręgu, • umie określić wzajemne położenie dwóch okręgów, znając ich promienie i odległość między ich środkami, • umie obliczyć odległość między środkami okręgów, znając ich promienie i położenie, • umie rozwiązać zadania związane z okręgami w układzie współrzędnych, • umie obliczyć długość okręgu, znając jego promień lub średnicę, • umie wyznaczyć promień lub średnicę okręgu, znając jego długość, • umie obliczyć obwód figury składającej się wielokrotności ćwiartek okręgu, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z porównywaniem	ich promienie i odległość między ich środkami, • umie obliczyć odległość między środkami okręgów, znając ich promienie i położenie, • umie rozwiązać zadania związane z okręgami w układzie współrzędnych, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane ze wzajemnym położeniem dwóch okręgów, • rozumie sposób wyznaczenia liczby π, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z długością okręgu, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z porównywaniem obwodów figur, • umie wyznaczyć promień lub średnicę koła, znając jego pole, • umie obliczyć pole koła, znając jego	• umie rozwiązać zadania tekstowe związane z długością okręgu, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z porównywaniem obwodów figur, • umie obliczyć pole koła, znając jego obwód i odwrotnie, • umie obliczyć pole nietypowej figury, wykorzystując wzór na pole koła, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z porównywaniem pól figur, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z obwodami i polami figur,	
--	---	--	--	--	--

		obwodów figur, • umie obliczyć pole koła, znając jego promień lub średnicę, • umie obliczyć pole pierścienia kołowego, znając promienie lub średnice kół ograniczających pierścienia, • umie wyznaczyć promień lub średnicę koła, znając jego pole, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane porównywaniem pól figur,	obwód i odwrotnie, • umie obliczyć pole nietypowej figury, wykorzystując wzór na pole koła, • umie rozwiązać zadania tekstowe związane z porównywaniem pól figur,		
RACHUNEK PRAWDOPODOBIEŃSTWA	• zna wzór na obliczanie prawdopodobieństwa,	• wie, że wyniki doświadczeń losowych można przedstawić w różny sposób, • umie opisać wyniki doświadczeń losowych lub przedstawić je za pomocą tabeli, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników, wykorzystując sporządzony przez siebie opis lub tabelę, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników	• umie obliczyć liczbę możliwych wyników przy dokonywaniu trzech i więcej wyborów, stosując regułę mnożenia, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników, stosując regułę mnożenia oraz regułę dodawania, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników, stosując własne metody,	• umie obliczyć liczbę możliwych wyników przy dokonywaniu trzech i więcej wyborów, stosując regułę mnożenia, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników, stosując regułę mnożenia oraz regułę dodawania, • umie obliczyć liczbę możliwych wyników, stosując własne metody,	• umie obliczyć liczbę możliwych wyników, stosując własne metody, • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia składającego się z dwóch wyborów,

		przy dokonywaniu dwóch wyborów, stosując regułę mnożenia, • zna sposoby obliczania liczby zdarzeń losowych, • umie wykorzystać tabelę do obliczenia prawdopodobieństwa zdarzenia, • umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia składającego się z dwóch wyborów,	• umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia składającego się z dwóch wyborów	• umie obliczyć prawdopodobieństwo zdarzenia składającego się z dwóch wyborów	
--	--	---	---	---	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **informatyki** w klasie **ósmiej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania informatyki w szkole podstawowej. Lubię to!**

Autor programu: **Michał Kęska**

Tytuł w podręczniku	Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń:
DZIAŁ 1. Arkusz kalkulacyjny						
1.1. Formuły i adresowanie względne w arkuszu kalkulacyjnym	1. i 2. Formuły i adresowanie względne w arkuszu kalkulacyjnym	• omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego • określa adres komórki • wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego • formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki)	• określa zasady wprowadzania danych do komórek arkusza kalkulacyjnego • dodaje i usuwa wiersze oraz kolumny w tabeli	• tworzy proste formuły obliczeniowe • wyjaśnia, czym jest adres względny	• kopiuje utworzone formuły obliczeniowe, wykorzystując adresowanie względne	• samodzielnie tworzy i kopiuje skomplikowane formuły obliczeniowe
1.2. Funkcje oraz	3. i 4. Funkcje oraz	• rozumie różnice między	• stosuje w arkuszu podstawowe	• wykorzystuje funkcję JEŻELI	• korzysta z biblioteki funkcji,	• stosuje zaawansowane

2.1. Wprowadzenie do programowania w języku Python	9., 10. i 11. Wprowadzenie do programowania w języku Python	• definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie • podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu	• wymienia różne sposoby przedstawienia algorytmu: opis słowny, schemat blokowy, lista kroków • poprawnie formułuje problem do rozwiązania • wyjaśnia różnice między interaktywnym a skryptowym trybem pracy • stosuje odpowiednie polecenie języka Python, aby wyświetlić tekst na ekranie • omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym • tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne	• wymienia przykładowe środowiska programistyczne • wyjaśnia, czym jest specyfikacja problemu • opisuje etapy rozwiązywania problemów • opisuje etapy powstawania programu komputerowego • zapisuje proste polecenia języka Python •	• pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python	• zapisuje algorytmy różnymi sposobami oraz pisze programy o większym stopniu trudności
--	---	---	---	---	---	---

2.2. Piszemy programy w języku Python	12., 13. i 14. Piszemy programy w języku Python	• tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach • pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych	• wykonuje obliczenia w języku Python • omawia działanie operatorów arytmetycznych • stosuje listy w języku Python oraz operatory logiczne	• wykorzystuje instrukcję warunkową <code>if</code> oraz <code>if else</code> w programach • wykorzystuje iterację w konstruowanych algorytmach • wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną <code>for</code> • definiuje funkcje w języku Python i omawia różnice między funkcjami zwracającymi wartość a funkcjami niezwracającymi wartości	• buduje złożone schematy blokowe służące do przedstawiania skomplikowanych algorytmów • konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach • pisze programy zawierające instrukcje warunkowe, pętle oraz funkcje • wyjaśnia, jakie błędy zwraca interpreter • czyta kod źródłowy i opisuje jego działanie	• pisze programy w języku Python do rozwiązywanie zadań matematycznych • tworzy program składający się z kilku funkcji wywoływanych w programie głównym
2.3. Algorytmy na liczbach naturalnych	15., 16. i 17. Algorytmy na liczbach naturalnych	• wyjaśnia działanie operatora modulo • wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb	• zapisuje w postaci listy kroków algorytm badania podzielności liczb naturalnych • wykorzystuje w programach	• omawia algorytm Euklidesa w wersji z odejmowaniem i z dzieleniem – zapisuje go w wybranej postaci	• wyjaśnia różnice między instrukcją iteracyjną <code>while</code> a pętlą <code>for</code> • pisze programy obliczające NWD, stosując algorytm Euklidesa, oraz	• pisze programy wykorzystujące algorytmy Euklidesa (np. obliczający NWW) oraz wyodrębniania cyfr danej liczby

			instrukcję iteracyjną <code>while</code>	• wyjaśnia algorytm wyodrębniania cyfr danej liczby i zapisuje go w wybranej postaci	wypisujące cyfry danej liczby • wyjaśnia różnice między algorytmem Euklidesa w wersjach z odejmowaniem i z dzieleniem	
2.4. Algorytmy wyszukiwania	18. i 19. Algorytmy wyszukiwania	• wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze • określa różnice między wyszukiwaniem w zbiorach uporządkowanym i nieuporządkowanym • sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze	• zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym, w tym elementu największego i najmniejszego • zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze uporządkowanym metodą połowienia • implementuje grę w zgadywanie liczby	• implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym • omawia funkcje zastosowane w realizacji algorytmu wyszukiwania metodą połowienia • implementuje algorytm wyszukiwania największej wartości w zbiorze	• samodzielnie zapisuje w wybranej postaci algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze metodą połowienia, w tym elementu największego i najmniejszego • implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze metodą połowienia	• samodzielnie modyfikuje i optymalizuje algorytmy wyszukiwania

2.5. Algorytmy porządkowania	20. i 21. Algorytmy porządkowania	• wyjaśnia potrzebę porządkowania danych • sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych	• zapisuje w wybranej formie algorytm porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie • omawia implementację algorytmu sortowania przez wybieranie • stosuje pętle zagnieżdżone i wyjaśnia, jak działają	• omawia implementację algorytmu sortowania przez zliczanie • omawia funkcje zastosowane w kodzie źródłowym algorytmów sortowania przez wybieranie oraz przez zliczanie	• implementuje algorytmy porządkowania metodami przez wybieranie oraz przez zliczanie • wprowadza modyfikacje w implementacji algorytmów porządkowania przez wybieranie oraz przez zliczanie	• samodzielnie modyfikuje i optymalizuje programy sortujące metodą przez wybieranie, metodą przez zliczanie
• DZIAŁ 4. Projekty						
4.1. Dokumentacja szkolnej imprezy sportowej	22. i 23. Dokumentacja szkolnej imprezy sportowej	• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności	• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej • wprowadza dane do zaprojektowanych tabel	• przygotowuje dokumentację imprezy, wykonuje obliczenia, projektuje tabele oraz wykresy • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, przygotowuje zestawienia, drukuje wyniki • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	• bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, tworzy zestawienia zawierające zaawansowane formuły, wykresy oraz elementy graficzne • współpracuje w grupie podczas pracy

						nad projektem, przyjmuje funkcję lidera
4.2. Sterowanie obiektami na ekranie	24., 25. i 26. Sterowanie obiektami na ekranie	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności • testuje grę na różnych etapach • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	• bierze udział w pracach nad wypracowaniem koncepcji gry • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	• programuje wybrane funkcje i elementy gry • opracowuje opis gry	• implementuje i optymalizuje kod źródłowy gry, korzystając z wypracowanych założeń	• rozbudowuje grę o nowe elementy • współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera
4.3. Historia i rozwój informatyki	27., 28. i 29. Historia i rozwój informatyki	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności – znalezienie informacji w internecie,	• współpracuje z innymi podczas pracy nad projektem • analizuje zebrane dane • tworzy projekt prezentacji multimedialnej	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania • tworzy prezentację wg projektu zaakceptowanego przez zespół	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu • analizuje i weryfikuje pod względem merytorycznym i technicznym przygotowaną prezentację	• współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem, przyjmuje funkcję lidera • wzbogaca prezentację o elementy podnoszące jej walory estetyczne i merytoryczne

		umieszczenie ich w chmurze				
4.4. Informatyka w moim przyszłym życiu	30. Informatyka w moim przyszłym życiu	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje zadania o niewielkim stopniu trudności • bierze aktywny udział w dyskusji nad wyborem atrakcyjnego zawodu wymagającego kompetencji informatycznych	• gromadzi informacje dotyczące wybranych zawodów, umieszcza je w zaprojektowanych tabelach i dokumentach tekstowych	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu • projektuje tabele do zapisywania informacji o zawodach • weryfikuje i formatuje przygotowane dokumenty tekstowe	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, weryfikuje opracowane treści i łączy wszystkie dokumenty w całość	• aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, przyjmuje rolę lidera • podczas dyskusji przyjmuje funkcję moderatora

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z **edukacji dla bezpieczeństwa** w klasie **ósmej** wynikające z realizowanego programu nauczania.

Tytuł programu: **Program nauczania edukacji dla bezpieczeństwa w szkole podstawowej. Żyję i działam bezpiecznie.**

Autor programu: **Jarosław Słoma**

l.p.	Dział	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczający	dostateczny	dobry	Bardzo dobry	celujący
Rozdział I Bezpieczeństwo państwa						
1.	Bezpieczny obywatel, bezpieczny naród, bezpieczne państwo	– Definiuje bezpieczeństwo jako stan i jako proces – wymienia podmioty odpowiadające za bezpieczeństwo kraju i jego obywateli	– wymienia rodzaje bezpieczeństwa	– wymienia rodzaje i dziedziny bezpieczeństwa państwa	– definiuje pojęcia ochrony i obrony narodowej	
2.	Bezpieczeństwo Polski w stosunkach międzynarodowych	– opisuje geopolityczne położenie Polski – omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego	– wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa we współczesnym świecie	– opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski – potrafi podać przykłady misji pokojowych w których brali udział Polacy	– wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa (w ONZ, OBWE, NATO) – wymienia wybrane zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski	– omawia historyczną ewolucję modelu bezpieczeństwa Polski – potrafi omówić najważniejsze cele głównych organizacji międzynarodowych do których należy Polska
Rozdział II Postępowanie w sytuacjach zagrożeń						
3.	Źródła zagrożeń	– wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń – wymienia numery alarmowe w Polsce i przypisuje je odpowiednim służbom	– omawia sposoby przeciwdziałania zagrożeniom	– wymienia podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń i tworzące system ratownictwa w Polsce – dokonuje podziału zagrożeń ze względu na źródło ich pochodzenia	– poszczególnym podmiotom ratowniczym przypisuje odpowiednie zadania	

4.	Ostrzeganie o zagrożeniach i alarmowanie	– rozróżnia sygnały alarmowe – omawia sposób ogłaszania i odwołania alarmów	– wymienia rodzaje komunikatów ostrzegawczych – wymienia środki alarmowe podstawowe i zastępcze	– wymienia sposoby przeciwdziałania panice	– opisuje sposób zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu lub wydaniu komunikatu ostrzegawczego	– charakteryzuje działanie i zadania systemu wykrywania skażeń i alarmowania
5.	Ewakuacja	– wyjaśnia termin „ewakuacja” i omawia jej znaczenie – rozpoznaje znaki ewakuacyjne i informacyjne	– opisuje sposób zachowania się podczas ewakuacji z budynku – zna szkolną instrukcję ewakuacji	– uzasadnia znaczenie przeciwdziałania panice i podporządkowania się poleceniom służb ratowniczych – omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych	– opisuje sposób zaopatrywania w wodę i żywność podczas ewakuacji – rozróżnia rodzaje i stopnie ewakuacji	
6.	Zagrożenia pożarowe	– rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej	– wymienia główne przyczyny pożarów – opisuje zasady postępowania po dostrzeżeniu pożaru	– opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego – omawia przeznaczenie podręcznego sprzętu gaśniczego i jego rozmieszczenie np. w szkole	– wyjaśnia, jak gasić zarzewie ognia i odzież płonącą na człowieku – wie jak się zachować podczas zapalenia oleju na patelni	
7.	Zagrożenia powodziowe	– wymienia główne przyczyny powodzi i potrafi je opisać	– wymienia zadania państwa w zakresie ochrony przeciwpowodziowej – wyjaśnia, jak należy się zachowywać w czasie powodzi – wymienia na czym polega ochrona przeciwpowodziowa	– planuje niezbędne zapasy, które powinien zgromadzić dla swojej rodziny, aby przetrwać kilka dni w sytuacji kryzysowej – uzasadnia bezwzględny nakaz stosowania się do poleceń służb ratowniczych i sanitarnych w czasie powodzi – wie co należy zrobić w czasie ewakuacji	– opisuje zasady postępowania po opadnięciu wód powodziowych – omawia pojęcie: stan ostrzegawczy, stan alarmowy, dekontaminacja, pogotowie przeciwpowodziowe, alarm powodziowy,	

8.	Ekstremalne warunki pogodowe	– wymienia pogodowe zagrożenia dla bezpieczeństwa człowieka	– omawia sposoby ochrony przed niszczącymi skutkami upałów, wichury i gwałtownych burz	– opisuje praktyczne sposoby przeciwdziałania zagrożeniom podczas intensywnych opadów śniegu oraz ekstremalnie niskich temperatur	– potrafi scharakteryzować zagrożenia i zasady postępowania podczas: • intensywnych opadów śniegu • ekstremalnie niskich temperatur • upałów • wichur • gwałtownych burz	
9.	Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych	– wymienia główne przyczyny wypadków komunikacyjnych	– opisuje zasady zachowania się po uwolnieniu substancji toksycznych – opisuje zagrożenia towarzyszące wypadkom	– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanym, ratownikowi, osobom postronnym na miejscu zdarzenia – wymienia czynności, które należy wykonać, aby ocenić sytuację na miejscu zdarzenia, i stosuje tę wiedzę w praktyce	– opisuje zasady kodowania informacji na tablicach ADR – omawia podstawowe zasady postępowania ratownika w miejscu zdarzenia (wypadek komunikacyjny) – wyjaśnia znaczenie terminów, kolizja, katastrofa, wypadek	– zna system segregacji rannych TRIAGE
10.	Zagrożenia terrorystyczne	– definiuje pojęcie terroryzm – rozumie konieczność powiadamiania służb porządkowych (policji, straży miejskiej) o podejrzenie zachowujących się osobach lub podejrzanych przedmiotach zauważonych w miejscach publicznych	– opisuje zasady zachowania się na wypadek: • strzelaniny • znalezienia się w sytuacji zakładniczej – zna główne przyczyny terroryzmu	– opisuje zasady zachowania się na wypadek: • ataku bombowego • ataku gazowego • otrzymania podejrzaney przesyłki – wymienia najczęstsze akty terroru	– omawia genezę i formy współczesnych aktów terroru	
11.	Próbna ewakuacja	– zna ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu ewakuacji – rozpoznaje znaki ewakuacyjne, informacyjne i ochrony przeciwpożarowej	– prawidłowo wykonuje nakazane czynności	– wykazuje troskę o bezpieczeństwo własne i innych osób – zachowuje spokój i opanowanie	– zna treść szkolnej instrukcji ewakuacji	

Rozdział III Podstawy pierwszej pomocy

12.	Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy	– wyjaśnia termin „pierwsza pomoc” – określa prawny i moralny obowiązek niesienia pomocy poszkodowanym	– wyjaśnia pojęcie „stan nagłego zagrożenia zdrowotnego” – wyjaśnia znaczenie czasu podczas udzielania pierwszej pomocy	– opisuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia – zna główne stany nagłego zagrożenia zdrowotnego	– wyjaśnia rolę układów: krążenia, nerwowego, oddechowego w utrzymaniu podstawowych funkcji życiowych	
13.	Postępowanie w miejscu zdarzenia	– demonstruje bezpieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych – zna numery alarmowe	– poprawnie konstruuje komunikat wzywający pomoc fachową – wskazuje sposób zabezpieczenia się ratownika w kontakcie z poszkodowanym	– podaje przykład aplikacji na telefon pomocnej w udzielaniu pierwszej pomocy – opisuje wybrane sposoby transportu osób przytomnych i nieprzytomnych	– wymienia czynności, które na miejscu zdarzenia należy podjąć w trosce o bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia i pozostałych osób	
14.	Pomoc osobie nieprzytomnej	– wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia” – ocenia stan świadomości poszkodowanego – umiejętnie stosuje folię NRC	– ocenia bezpieczeństwo miejsca wypadku – udrażnia drogi oddechowe (rękoczynem czoło–żuchwa) – sprawdza, czy poszkodowany oddycha – wymienia objawy utraty przytomności – wymienia ogniwa łańcucha przeżycia	– ocenia stan poszkodowanego wg schematu ABC układu poszkodowanego nieprzytomnego, ale oddychającego, w pozycji bezpiecznej – wymienia główne przyczyny omdlenia – opisuje ogniwa łańcucha przeżycia	– wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej – potrafi przeprowadzić wywiad SAMPLE – zapewnia poszkodowanemu ochronę termiczną – wyjaśnia, kiedy można zastosować odwrócony schemat CAB – udziela pierwszej pomocy w przypadku omdlenia – charakteryzuje objawy zwiastujące omdlenie	
15.	Resuscytacja krążeniowo-oddechowa	– wymienia warunki i czynniki zapewniające realizację RKO na wysokim poziomie skuteczności – stosuje środki ochrony osobistej podczas wykonywania RKO	– omawia algorytm ratowniczy RKO u dorosłych i dzieci – wymienia objawy NZK – zna przyczyny NZK	– definiuje pojęcie „resuscytacja krążeniowo-oddechowa” – przedstawia zalety zastosowania AED w akcji ratowniczej	– opisuje znaczenie RKO w akcji ratowniczej – opisuje działanie i obsługę automatycznego defibrylatora zewnętrznego – potrafi wykorzystać AED w praktyce – wykonuje pełen cykl RKO na manekinie dorosłego i niemowlęcia	

16.	Apteczka pierwszej pomocy	– omawia przeznaczenie i podstawowe typy apteczek pierwszej pomocy	– wylicza przedmioty wchodzące w skład apteczki pierwszej pomocy: • samochodowej • turystycznej • domowej	– proponuje improwizowane środki opatrunkowe, zależnie od rodzaju zranienia	– opisuje zasady doboru i przechowywania składników apteczki pierwszej pomocy	
17.	Tamowanie krwotoków	– stosuje rękawiczki ochronne podczas opatrywania ran – bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne	– wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok, opatrunek uciskowy, opatrunek osłaniający	– wymienia rodzaje krwotoków i charakteryzuje je – wykonuje w obrębie kończyny opatrunki uciskowe i osłaniające – wie kiedy może zastosować opaskę uciskową – potrafi opisać pierwszą pomoc przy krwotokach	– wykonuje opatrunek zależnie od miejsca zranienia (inne niż kończyna) – demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa – potrafi wykonać opatrunek z ciałem obcym w ranie – potrafi założyć opaskę uciskową	
18.	Złamania i zwichnięcia	– zakłada temblak – podaje przykłady zapobiegania urazom w domu, w pracy, podczas rekreacji i w sporcie	– omawia zasady postępowania w przypadku podejrzenia urazów kręgosłupa	– wyjaśnia pojęcia: złamanie, zwichnięcie, skręcenie	– zna i stosuje zasady doraźnego unieruchomienia kości i stawów	
			– wie jakie są typowe objawy złamania – zna objawy zwichnięć i skręceń	– opisuje najczęstsze okoliczności urazów kręgosłupa – wie jakie są rodzaje złamań	– potrafi udzielić pomocy poszkodowanemu w przypadku złamań, zwichnięć i skręceń	
19.	Oparzenia i odmrożenia	– demonstruje sposób schładzania oparzonej kończyny	– omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach oparzeń termicznych – wie jak postępować w przypadku zapalenia oleju w kuchni	– wyjaśnia pojęcia: oparzenie, udar słoneczny, udar cieplny, odmrożenie, wychłodzenie – omawia zasady postępowania ratowniczego w przypadkach: • oparzeń termicznych • oparzeń środkami chemicznymi • wychłodzenia organizmu i odmrożeń	– proponuje skuteczne sposoby zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci – wymienia czynniki sprzyjające wychłodzeniu – zna stopnie oparzeń i odmrożeń i potrafi je scharakteryzować	

20.	Inne groźne przypadki	– omawia sposoby zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w wypadkach: • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia • porażenia prądem • ukąszenia • użądlenia	- wie jakie są przyczyny: • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia • porażenia prądem • ukąszenia • użądlenia	– omawia objawy w przypadkach: • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia • porażenia prądem • ukąszenia • użądlenia	– omawia i stosuje w praktyce sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadkach: • zadławienia ▪ omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia ▪ wykonuje na manekinie rękoczojny ratunkowy w przypadku zadławienia ▪ wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • ciała obcego w oku • zatrucia • tonięcia	
Rozdział IV Kształtowanie postaw obronnych.						

21.	Terenoznawstwo.	- orientuje się w terenie z mapą i bez mapy	- orientuje się w terenie bez mapy - dokonuje prostych pomiarów bezprzrządowych w terenie - wyznacza kierunki stron świata	- orientuje się w terenie bez mapy (charakterystycznych cech i przedmiotów terenowych) - dokonuje prostych pomiarów bezprzrządowych w terenie - wyznacza kierunki stron świata: • wg ciał niebieskich • wskazań igły magnetycznej (busola/ kompas) • urządzeń GPS - czyta mapy	- orientuje się w terenie według: • położenia Słońca, Gwiazdy Polarnej, charakterystycznych przedmiotów terenowych (natura/ budowle) • wyznacza kierunki stron świata przy pomocy kompasu/ busoli • wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS • umie zorientować mapę i wskazać na niej własne miejsce stania	- orientuje się w terenie według: • położenia Słońca, Gwiazdy Polarnej, charakterystycznych przedmiotów terenowych (natura/ budowle) • określa przybliżoną odległość przebytej drogi na podstawie parokroków lub wpływającego czasu marszu • wyznacza kierunki stron świata przy pomocy kompasu/ busoli • wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS • umie zorientować mapę i wskazać na niej własne miejsce stania • umie zaplanować i obliczyć drogę marszu (czas, odległość)
22.	Cyberbezpieczeństwo w wymiarze wojskowym	- zna pojęcie cyberbezpieczeństwa	- zna pojęcie i istotę cyberbezpieczeństwa - umie określić miejsce cyberbezpieczeństwa militarnego w cyberbezpieczeństwie państwa	- wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwa - opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa	- wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwa - opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa - wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa	- wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwa - opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa - wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa - proponuje efektywne sposoby zapobiegania atakom na Cyberbezpieczeństwo i minimalizacji ich skutków - opisuje zadania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni - opisuje przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo

23.	Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego	- zna zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką	- zna zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką - zna podstawowe części składowe broni strzeleckiej - wie jakie są postawy strzeleckie	- zna zasady bezpiecznego i efektywnego posługiwania się bronią strzelecką - zna podstawowe części składowe broni strzeleckiej - wie jakie są postawy strzeleckie - umie zgrywać przyrządy celownicze, regulować oddech w czasie składania się do strzału, ściągać język spustowy	- wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką (odpięcie magazynka, brak kontaktu ze spustem, przeładowanie, lufa skierowana w bezpieczne miejsce, strzał kontrolny, wskaźnik bezpieczeństwa, pudełko – futerał transportowy lub kabura) - rozumie zasady efektywnego posługiwania się bronią strzelecką - identyfikuje podstawowe części składowe broni - opisuje ułożenie ciała w podstawowych postawach strzeleckich - prawidłowo składa się do strzału, reguluje oddech i ściąga język spustowy	- wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką (odpięcie magazynka, brak kontaktu ze spustem, przeładowanie, lufa skierowana w bezpieczne miejsce, strzał kontrolny, wskaźnik bezpieczeństwa, pudełko – futerał transportowy lub kabura) - rozumie zasady efektywnego posługiwania się bronią strzelecką - identyfikuje podstawowe części składowe broni: • krótkiej – pistolet/rewolwer • długiej - karabin • śrutowej – strzelba - opisuje ułożenie ciała w podstawowych postawach strzeleckich (zależnie od dyscypliny i konkurencji) - opisuje zasady zgrywania podstawowych rodzajów przyrządów celowniczych (otwarte, zamknięte, optyczne) - prawidłowo składa się do strzału, reguluje oddech i ściąga język spustowy
-----	---	--	---	--	---	--

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z wychowania fizycznego w klasie ósmej wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu : **Program nauczania wychowania fizycznego dla ośmioletniej szkoły podstawowej z modyfikacjami**

Autor programu :**Krzysztof Warchol.**

1. OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego (odpowiedni strój sportowy) - charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, -używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych -stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
Systematycznego udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	-w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 90% zajęć - systematycznie bierze udział w dodatkowych zajęciach sportowych, bądź samodzielnie działa na podniesienie własnej sprawności motorycznej - z zaangażowaniem wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza obowiązkowe testy sprawnościowe oraz próby sprawnościowe przewidziane na dane etap edukacji -uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -dokonuje oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę -korzysta z nowoczesnych technologii do kontroli i opracowywania planu pozalekcyjnej aktywności fizycznej (omawia ją z nauczycielem) -prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bez większych błędów -potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do kosza),

	-ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych, -umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń
Wiadomości	-posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego, - zna ćwiczenia, testy stosowane podczas rekrutacji do służb mundurowych i zawodów wymagających wysokiej sprawności -wykazuje się dużym zakresem wiedzy o tematyce sportowej -zna zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

2.OCENA BARDZO DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnego powodu, -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami i nauczycielem, -reprezentuje szkołę w zawodach sportowych -stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego
Systematycznego udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	- -w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 80 %zajęć, -niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, -niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym, potrafi korzystać z aplikacji monitorujących aktywność pozalekcyjną
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe przewidziane na dane etap edukacji - uzyskuje duży postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -dokonuje oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę z niewielką pomocą nauczyciela -korzysta z nowoczesnych technologii do kontroli aktywności pozalekcyjnej -poprawnie prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące -w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -w większości wykonuje ćwiczenia ruchowe efektywnie (np. trafia do kosza), -ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych i zespołowych, -uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych,
Wiadomości	-posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy o tematyce sportowej, -zna większość ćwiczeń, testów stosowanych podczas rekrutacji do służb mundurowych i zawodów wymagających wysokiej

	sprawności
--	------------

3. OCENA DOBRA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie:

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów -charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej, -nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -stosuje przepisy i zasady sportów, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	--w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 70% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym, zna pojedyncze aplikacje monitorujące aktywność pozaszkolną
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza większość testów i prób sprawnościowych przewidzianych na dany etap edukacji -poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył za wyraźną namową nauczyciela, -zna nowoczesne technologie kontrolujące aktywność pozaszkolną -uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -rozgrzewkę prowadzi z dużą pomocą nauczyciela -dokonuje z pomocą nauczyciela oceny własnego stanu zdrowia analizuje wskaźnik BMI, styl życia i dietę -wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami, -potrafi wykonać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności, -wykonuje ćwiczenia efektownie, ale zawsze mało efektywnie (np. nie trafia do bramki), -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry i konkurencji indywidualnych
Wiadomości	-posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się dobrym zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych, -zna większość ćwiczeń, testów stosowanych podczas rekrutacji do służb mundurowych i zawodów wymagających wysokiej sprawności

4. OCENA DOSTATECZNA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-jest przygotowany do zajęć, posiada strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnego powodu, -charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej, -często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach z rówieśnikami oraz w stosunku do nauczyciela, -nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych, -często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, -stosuje tylko niektóre przepisy i zasady sportów nauczanych w trakcie zajęć,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	--w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 60% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -nie podejmuje prób zaliczenia testów -nie uzyskuje postępów w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji, -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki, -nie zna nowoczesnych technologii kontrolujących aktywność pozaszkolną -nie wykazuje chęci oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,
Wiadomości	-posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego, -wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy o bieżących wydarzeniach sportowych -nie zna większość ćwiczeń, testów stosowanych podczas rekrutacji do służb mundurowych i zawodów wymagających wysokiej sprawności

5. OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Otrzymuje uczeń, który w zakresie :

Postawy i kompetencji społecznych	-bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju -charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej, -bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontakcie z rówieśnikami i nauczycielem, -nie bierze udziału w szkolnych i klasowych zawodach sportowych -stosuje niektóre przepisy i zasady sportów, które były nauczane w czasie lekcji,
Systematyczne go udziału w zajęciach wychowania fizycznego i zajęciach pozaszkolnych	- w trakcie każdego miesiąca w danym półroczu aktywnie ćwiczył w co najmniej 50% zajęć, -nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne, -nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym -bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć a zachowanie ucznia może zagrażać zdrowiu i życiu współwiczających,
Sprawności fizycznej i rozwoju aktywności fizycznej	-zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie, -nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych oraz w nauczanych elementach techniki gier zespołowych -nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych, -nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących, -nie zna nowoczesnych technologii kontrolujących aktywność pozaszkolną -nie wykazuje chęci oceny własnego rozwoju fizycznego, -nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry,
Wiadomości	-posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, -wykazuje się niskim zakresem wiedzy o wydarzeniach sportowych -nie zna większość ćwiczeń, testów stosowanych podczas rekrutacji do służb mundurowych i zawodów wymagających wysokiej sprawności

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **religii** w klasie **ósmej** wynikające z realizowanego programu nauczania

Tytuł programu „Przez prawdę, piękno i dobro zdobywamy świętość”

Autor programu : ks. dr Krzysztof Mielnicki , Elżbieta Kondrak

Semestr I

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Zdobywam świętość	- wymienia najważniejsze przymioty Boga (A.5.2): miłość i miłosierdzie, - wymienia sposoby przeżywania miłości (C.10.3), - definiuje pojęcie „łaska Boża”, - wyjaśnia, że wiara jest łaską – darem otrzymanym od Boga (A.3.1), - wymienia warunki i sposoby przyjęcia przez człowieka łaski Bożej, - wyjaśnia pojęcie: błogosławieństwa (A.10.1), - wymienia osoby, które dawały świadectwo życia duchem ośmiu błogosławieństw. - charakteryzuje rolę Maryi w dziele zbawczym (A.13.11) podczas wesela w Kanie Galilejskiej, - wymienia miejsca objawień Matki Bożej, - podaje powody, dla których przesłanie fatimskie jest nadal aktualne, - uzasadnia związek modlitwy różańcowej z życiem chrześcijanina (D.5.3).	- wskazuje na sposoby odkrywania powołania w świetle wezwania Bożego (C.10.5), - opisuje przejawy miłości Boga do człowieka (A.5.3), - wskazuje na ciągłość działania Boga w dziejach świata i każdego człowieka (E.3.1), - uzasadnia, dlaczego nie można się zatrzymać w dążeniu do świętości. - przedstawia nauczanie Jezusa zawarte w <i>Kazaniu na górze</i> (A.13.8), - interpretuje przykazanie miłości Boga i bliźniego w świetle <i>Nowego przykazania</i> (C.10.1), - uzasadnia znaczenie błogosławieństw w drodze do zbawienia (C.9.4), - uzasadnia wartość błogosławieństw w życiu osobistym i społecznym (C.9.3).	- wymienia etapy życia Jezusa w dążeniu do zbawienia człowieka, - podaje przyczyny, dla których bogaty młodzieniec nie potrafił zrealizować planu przemiany swojego życia, - wyjaśnia prawdę wiary o konieczności łaski Bożej do zbawienia, - charakteryzuje, na czym polega współpraca człowieka z łaską Bożą, - wyjaśnia, na czym polega świętość życia według ośmiu błogosławieństw, - przytacza najważniejsze przesłania objawień fatimskich, - uzasadnia, dlaczego chrześcijanin powinien modlić się o dobro dla świata, - uzasadnia, dlaczego pokój na świecie jest uzależniony od więzi człowieka z Bogiem.	- interpretuje tekst biblijny o miłości Boga do człowieka jeszcze przed jego narodzeniem, - interpretuje perykopę o bogatym młodzieńcu, - uzasadnia, że życie według ośmiu błogosławieństw jest realizacją nowego przykazania miłości, - wyjaśnia teksty objawień fatimskich w kontekście troski Maryi o świat.	- charakteryzuje działanie Jezusa jako konsekwentne realizowanie planu zbawienia świata, - wyjaśnia, dlaczego chrześcijanin jest odpowiedzialny za wiarę innych.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. Pismo Święte w życiu chrześcijanina	- wymienia sposoby Bożego objawienia: w słowie Bożym (A.5.1), - wyjaśnia, dlaczego należy przyjąć miłość Jezusa i odpowiedzieć na nią, - podaje prawdę, że w Biblii Bóg kieruje swoje słowa do wszystkich ludzi i do każdego człowieka indywidualnie, - wskazuje osoby żyjące modlitwą (D.2.1), które spotkały Boga przez czytanie Biblii, - charakteryzuje najważniejsze wspólnoty w życiu człowieka (E.1.1): Kościół jako wspólnotę wspólnot, - wyjaśnia, że przykazania są drogowskazami w życiu (C.1.3), - identyfikuje autorów poznanych modlitw starotestamentalnych (D.2.2) – Mojżesz, - wymienia z pamięci przykazania Boże (C.1.1).	- opisuje skutki pójścia za Jezusem, - ukazuje związek wydarzeń biblijnych z życiem chrześcijanina (A.10.5), - podaje zasady indywidualnej lektury Pisma Świętego i uzasadnia jej wartość (A.10.7), - uzasadnia, że Biblia jest księgą ponadczasową. - przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu Kościoła (E.1.2), na przykładzie biblijnego spotkania w ramach wybranej wspólnoty, - wyjaśnia związek życia chrześcijanina z rozważaniem we wspólnocie lub indywidualnie słowem Bożym, - przycząca wątki, tematy i postaci z Nowego Testamentu obecne w literaturze pięknej (A.13.19), - uzasadnia, że postać Jezusa Chrystusa najczęściej inspiruje twórców literatury.	- uzasadnia potrzebę modlitwy do Ducha Świętego przy czytaniu Biblii, - czyta tekst biblijny ze zrozumieniem i stawia pytania do przeczytanego tekstu, - podaje przykłady wspólnotowej lektury Pisma Świętego, - wyjaśnia, na czym polega modlitewna i medytacyjna lektura Pisma Świętego, - wymienia tytuły przynajmniej kilku utworów literackich nawiązujących do Biblii, - opowiada historię przekazania Mojżeszowi tablic Dekalogu, - wyjaśnia treść wprowadzenia do Dekalogu „Ja jestem Pan, Bóg twój...”.	- przedstawia, na czym polegała przemiana życia wybranych postaci biblijnych (św. Piotr, św. Maria Magdalena, św. Tomasz, uczniowie z Emaus), - analizuje tekst przypowieści o miłosiernym ojcu według metody pięciu palców.	prezentuje przesłanie wybranego utworu inspirowanego Pismem Świętym.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Historia zbawienia: apostołowie i ich następcy	• podaje znaczenie słowa „apostoł”, • podaje, że papież i biskupi są następcami apostołów, • przedstawia biblijne przykłady osób powoływanych przez Boga oraz ich zadania (A.11.4) – św. Piotr, • wymienia stopnie hierarchii w Kościele, • podaje imiona i nazwiska biskupów swojej diecezji oraz kapłanów z parafii, • wyjaśnia znaczenie imienia Piotr. • definiuje pojęcie „dogmat” (E.2.8), • wymienia poszczególne prawdy wiary zawarte w <i>Credo</i>, • wyjaśnia, co to znaczy, że Kościół jest wspólnotą (E.2.3), • wymienia podstawowe prawdy o Kościele, • wymienia przymioty Kościoła katolickiego (E.2.4): jeden, święty, powszechny i apostołski, • wyjaśnia nazwę „hierarchiczna struktura Kościoła”, • wymienia posługi kapłana oraz funkcje, jakie mogą pełnić w Kościele ludzie świeccy, • wymienia zadania w zgromadzeniu liturgicznym (B.1.3), • przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu różnych wspólnot Kościoła, grupy koleżeńskej (E.1.2), • planuje pozytywne aktywności życiowe, np. harcerstwo, działalność społeczną (C.8.3), • podaje możliwości włączenia się w życie wspólnoty diecezjalnej i parafialnej (E.2.12).	• na podstawie tekstów biblijnych omawia etapy powstawania Kościoła (E.2.1), • wyjaśnia pojęcia: papież, prymat papieża, Namiestnik Chrystusa (E.2.8), • podaje przykłady wpływu chrześcijaństwa na dzieje ludzkości (A.13.18), • w oparciu o teksty biblijne opisuje misyjną działalność Kościoła (F.1.2), • omawia przykłady działalności misyjnej (F.1.3), • uzasadnia potrzebę wspierania misji, • wyjaśnia poszczególne artykuły <i>Credo</i> (A.4.1), • charakteryzuje najważniejsze obrazy biblijne Kościoła (E.2.2), • zestawia teksty biblijne z podstawowymi prawdami wiary Kościoła (A.13.17), • wyjaśnia przymioty Kościoła katolickiego (E.2.4), • interpretuje tekst biblijny: Ef 2,19-22, • wyjaśnia pojęcia: Stolica Apostolska, kuria rzymska, nuncjusz, konferencja episkopatu, synod biskupów, metropolia, diecezja, biskup, parafia, proboszcz (E.2.8), Watykan (E.3.8), • opisuje hierarchiczny ustrój Kościoła (E.2.7), • wyjaśnia zadania świeckich w realizowaniu misji królewskiej, kapłańskiej i prorockiej, • opisuje możliwości i podaje przykłady apostołstwa w Kościele (F.2.1).	• wymienia dostępne mu sposoby apostołowania, • wyjaśnia, że w Kościół współczesny kontynuuje posłanie apostołów na cały świat, • opowiada o powierzeniu Piotrowi władzy w Kościele, • omawia powołanie i nawrócenie Szawła, • podaje prawdę, że Kościół jest wspólnotą zbawienia o hierarchicznej strukturze władzy, • określa zadania wierzących we wspólnocie Kościoła, • podaje przykłady intencji w potrzebach osób należących do Kościoła, • wymienia zadania, jakie Bóg powierzył hierarchom Kościoła, • wskazuje, że celem posługi kapłana i apostołstwa świeckich jest zbawienie własne i pomoc w zbawieniu innych ludzi, • wymienia grupy, ruchy i wspólnoty działające na terenie parafii.	• charakteryzuje rolę Jezusa w powstaniu Kościoła, • wyjaśnia znaczenie symboli związanych z władzą w Kościele. • charakteryzuje działalność apostołską św. Pawła, • wskazuje sposoby naśladowania apostoła, • uzasadnia, dlaczego każdy katolik jest odpowiedzialny za Kościół, • wyjaśnia, czego dotyczy nieomyślność papieża i kolegium biskupów, • charakteryzuje wzajemne relacje członków Kościoła, • charakteryzuje działalność wybranych grup.	• uzasadnia, że władza w Kościele oznacza służbę wspólnocie wierzących, • wyjaśnia, co to znaczy dobrze realizować swoje powołanie, • graficznie lub opisowo charakteryzuje wskazane teksty z KKK, • uzasadnia potrzebę i wartość przynależności do rówieśniczych grup o charakterze religijnym.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Spotkanie z Jezusem w sakramentach: bierzmowanie	• wyjaśnia, czym jest sakrament bierzmowania (B.5.1), • omawia znaczenie sakramentu bierzmowania dla życia chrześcijanina (B.5.4), • rozpoznaje znaki, symbole i gesty liturgiczne sakramentu bierzmowania oraz właściwie je interpretuje (B.1.4), • opisuje i wyjaśnia obrzędy bierzmowania (B.5.2). • wymienia dary Ducha Świętego (A.14.2; B.5.5), • omawia owoce działania Ducha Świętego (A.14.3), • wymienia grzechy przeciwko Duchowi Świętemu (A.15.1), • wyjaśnia, dlaczego grzechy przeciw Duchowi Świętemu zamykają drogę do nieba. • podaje prawdę, że przebaczenie i pojednanie prowadzi do doświadczenia miłości, • podaje prawdę o miłości Boga, który szuka człowieka.	• w oparciu o odpowiednie teksty biblijne (J 14,26; J 16,13-15; Dz 1,8) omawia rolę Ducha Świętego w swoim życiu, • podaje właściwe motywy przyjęcia sakramentu bierzmowania jako dopełnienia chrztu (B.5.6), • przytacza i interpretuje wybrane teksty biblijne, liturgiczne oraz nauczania Kościoła na temat sakramentu bierzmowania (B.3.2), • omawia dary Ducha Świętego i wyjaśnia ich znaczenie (A.14.2; B.5.5), • uzasadnia konieczność formacji chrześcijańskiej (B.5.7) przez współpracę z Duchem Świętym w rozwijaniu Jego darów, • opisuje naturę, sposób obecności i działania Ducha Świętego w Kościele oraz w życiu chrześcijanina w oparciu o teksty biblijne i nauczanie Kościoła (A.14.1), • przedstawia istotę, skutki i konsekwencje egzystencjalne bierzmowania (B.5.3), • wyjaśnia pojęcie grzechu przeciwko Duchowi Świętemu (A.15.1), • wskazuje przyczyny zła (A.7.2) i przedstawia skutki grzechu (A.7.4), • przedstawia konsekwencje wynikające z sakramentów (B.3.3) pokuty i pojednania oraz Eucharystii, • omawia rolę sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii w życiu moralnym chrześcijanina (B.7.5; B.6.4).	• wskazuje sfery życia, w których należy podjąć pracę nad sobą, by dobrze się przygotować do sakramentu bierzmowania, • podaje, kto i w jaki sposób udziela sakramentu bierzmowania, • wyjaśnia nazwę „bierzmowanie”, • wymienia warunki otrzymania Ducha Świętego, • podaje przykłady trudności dotyczących wiary, • wyjaśnia, że owocem dojrzałego chrześcijaństwa jest systematyczne przyjmowanie sakramentów i udział w niedzielnej Mszy Świętej, • wyjaśnia, jaki zachodzi związek między sakramentem pokuty i pojednania a Eucharystią.	• interpretuje wybrane teksty liturgiczne odnoszące się do bierzmowania, • wyjaśnia, że pod widzialnym znakiem dokonuje się niewidzialna rzeczywistość, • wyjaśnia wartość sakramentu bierzmowania, • wyjaśnia słowa Jezusa z Ewangelii Mk 3,28-29.	• wyjaśnia zależność owocu od przyjęcia darów Ducha Świętego, • interpretuje tekst Dz 8,14-24, • wyjaśnia, dlaczego Eucharystia oraz sakrament pokuty i pojednania stanowią czytelny znak miłości Jezusa do człowieka.

Semestr II

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Mój rozwój	- wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3), - podaje przykłady osób, które pracą na sobą zmieniły swoje życie, - wymienia, jakie wymagania (wartości) chciałby postawić wobec samego siebie, - definiuje pojęcia: pokora, pycha, - podaje biblijne przykłady pokory i pychy, - wymienia prośby zawarte w Modlitwie Pańskiej, - podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rówieśników na życie, - wyjaśnia, na czym polega kultura bycia w szkole, parafii, grupie rówieśniczej (E.1.5), - omawia, jak pracować nad rozwojem emocjonalnym (E.1.4), - uzasadnia potrzebę konfrontacji własnego obrazu siebie z opiniami innych, - wyjaśnia różnice między dobrem a złem w konkretnych sytuacjach moralnych (C.1.3), - uzasadnia, że życie chrześcijanina jest odpowiedzią na wezwanie Boże (C.2.4), - wymienia grupy ludzi wykluczonych społecznie, - wskazuje sposoby pomocy rodzinom w trudnej sytuacji życiowej (C.5.6).	- podaje zasady i uzasadnia motywację przy dokonywaniu wyborów (C.2.3), - uzasadnia, że warto przyjąć cierpienie, by osiągnąć cel wyższy, - omawia, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym (E.1.4), - omawia rolę pokory i złe skutki pychy w odniesieniu do relacji Bóg – człowiek (C.3.4) oraz relacji z samym sobą i innymi ludźmi, - odczytuje przesłanie wpływające z wezwań Modlitwy Pańskiej (D.3.1), - omawia Modlitwę Pańską jako program życia chrześcijańskiego (D.3.2), - definiuje pojęcia: wychowanie, samowychowanie, - charakteryzuje przemiany w okresie dojrzewania (C.5.8), - podaje hierarchię wartości wynikających z wiary (C.2.2), - uzasadnia, że nastolatek powinien budować nową wizję obrazu Boga i relacji z Nim, - omawia, jak pracować nad własnym rozwojem społecznym (E.1.4), - uzasadnia konieczność uznawania określonych autorytetów, - charakteryzuje powody krytyki i odrzucania autorytetów, - podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie: samotnych, uzależnionych, bezradnych, wykluczonych społecznie (F.2.3).	- wyjaśnia, na czym polega samowychowanie, - wskazuje i charakteryzuje sposoby kształtowania postawy pokory i wyzwalania się z pychy, - uzasadnia potrzebę systematycznej modlitwy, - formułuje własną modlitwę, wzorując się na Modlitwie Pańskiej, - uzasadnia, co w procesie samowychowania prowadzi do Chrystusa, a co od Niego oddala. - określa różne sposoby postrzegania relacji z Bogiem i innymi w zależności od wieku (1 Kor 13,11), - podaje przykłady sytuacji, w których należy wypowiedzieć słowa krytyki, - określa, czym różni się krytyka od krytykanctwa, - podaje przykłady autorytetów związanych z pełnieniem jakiejś funkcji czy roli społecznej, - formułuje kryteria uznania kogoś za autorytet, - podaje najczęstsze przyczyny wykluczeń, - charakteryzuje potrzeby człowieka, który przestał sobie radzić w życiu.	- określa, że rozwój osobowy człowieka uzależniony jest od chęci pracy nad sobą, - interpretuje teksty biblijne o pokorze i pysze (Łk 18,10-14; J 13,5.16; Rz 12,16), - wyjaśnia, czemu służy wychowanie, do czego zmierza, kto uczestniczy w tym procesie, kto nim kieruje i od czego zależy efekt wychowawczy, - uzasadnia, że wraz z dorastaniem powinna dokonywać się zmiana relacji z ludźmi, - charakteryzuje zasady wypowiadania opinii o ludziach i przyjmowania wypowiedzi na swój temat. - charakteryzuje sposób wyrażania krytycznych uwag, - uzasadnia, że pracą w wybranym przez siebie zawodzie może służyć innym, - uzasadnia chrześcijańską powinność zajęcia się ludźmi wykluczonymi.	- podaje owoce wytrwałości w stawianiu sobie wymagań (osiągnięcie celu), - uzasadnia, że bliskość Boga i wartości chrześcijańskie najpełniej rozwijają człowieka, - uzasadnia potrzebę krytycznych wypowiedzi, - opracowuje program pomocy konkretnej grupie ludzi lub konkretnemu człowiekowi.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Kościół w świecie	• podaje, co pomaga stawać się prawdziwym chrześcijaninem, • wyjaśnia i uzasadnia konieczność łaski Bożej do zbawienia, • wymienia największe Kościoły chrześcijańskie (E.2.5), • definiuje pojęcia: katolik, prawosławny, protestant, • omawia podstawowe zasady życia społecznego, • wykazuje, że Bóg jest dawcą zarówno wiary, jak i rozumu, • podaje przykłady wykorzystania osiągnięć nauki skierowanych przeciw dobru. • wymienia różne formy życia poświęconego Bogu, • omawia przykłady działalności misyjnej, zaangażowanie osób duchownych i świeckich (F.1.3), • wyjaśnia pojęcia: religia monoteistyczna i politeistyczna, • wymienia główne religie monoteistyczne i politeistyczne w świecie: chrześcijaństwo, judaizm, islam, buddyzm, hinduizm (F.3.3),	• wyjaśnia, co znaczy powszechność zbawienia (F.3.4), • wymienia kręgi przynależności do Kościoła Chrystusowego i przyporządkowania do Ludu Bożego (F.3.5), • wyjaśnia, na czym polega rola Kościoła w zbawianiu człowieka (E.2.10), • wyjaśnia pojęcie: ekumenizm w kontekście rozumienia katolickiego wyznania wiary (E.2.6), • wymienia przyczyny podziału i podstawy jedności chrześcijan, • wskazuje działania na rzecz jedności Kościoła (E.5.10), • omawia historię ruchu ekumenicznego i wskazuje jego perspektywy. • definiuje pojęcia: „katolicka nauka społeczna” oraz „grzech społeczny”, • omawia indywidualne i społeczne aspekty niesprawiedliwości w rozdziale dóbr (C.7.6), • omawia w kontekście rewolucji przemysłowej, czym zajmuje się katolicka nauka społeczna (E.3.9). • wskazuje na źródła wiedzy na temat istnienia Boga (A.2.4), • wskazuje relacje między wiarą i wiedzą (A.2.1) na podst. nauczania Soboru Watykańskiego I, • podaje argumenty za niesprzecznością wiary i wiedzy (A.2.2), • omawia działalność Kościoła w XVI i XVII w. na przykładzie św. Franciszka Ksawerego (E.3.5), • przedstawia rolę zakonów w dziejach starożytnej i średniowiecznej Europy: benedyktyni, franciszkanie i dominikanie (E.3.3),	• wskazuje miejsce Pisma Świętego w życiu chrześcijanina, • wymienia najbardziej znanych przedstawicieli ruchu ekumenicznego, • podaje datę tygodnia modlitw o jedność, • wymienia encykliki społeczne, podaje ich autorów i określa tematykę, • wyjaśnia, że „dobro wspólne zostaje urzeczywistnione tam, gdzie zachowywane są prawa człowieka”. • podaje argumenty, że człowiek może poznać Boga za pomocą rozumu, • uzasadnia, że badania naukowe zajmują się pochodzeniem ciała ludzkiego, a wiara pochodzeniem człowieka (Darwin), • wskazuje terytorialny zasięg katolickich misji, • opisuje charakter pracy misyjnej, • wyjaśnia różnicę między wyznaniem chrześcijańskim a religiami niechrześcijańskimi (F.3.2), • wskazuje na różnice i podobieństwa między judaizmem a chrześcijaństwem (A.12.2),	• charakteryzuje kręgi przynależności do Kościoła, • charakteryzuje podobieństwa i różnice między poszczególnymi wyznaniem (katolicyzm, prawosławie, protestantyzm, anglikanizm, starokatolicyzm), • uzasadnia pozytywny wpływ katolickiej nauki społecznej na rozwój społeczny, polityczny i gospodarczy państwa, • interpretuje słowa Chrystusa i Kościoła wzywające do życia konsekrowanego, • charakteryzuje rozwój misji katolickich na różnych kontynentach, • podaje czas ich powstania, podstawowe założenia i terytorium występowania,	• uzasadnia potrzebę identyfikacji z własnym wyznaniem, • wyjaśnia i uzasadnia pojęcia interkomunii, sukcesji apostoelskiej. • określa związek katolickiej nauki społecznej z Ewangelią, • wyjaśnia, że myśl o wzajemnym przenikaniu się wiary i rozumu jest obecna w nauczaniu Soboru Watykańskiego I, a także w encyklice „Fides et ratio”, • omawia rozwój życia zakonnego w dziejach chrześcijaństwa (Benedyktyni, zakony: kanonickie, rycerskie, żebracze, kleryckie – Jezuici), • ukazuje specyfikę i wartość chrześcijaństwa wobec innych religii (F.3.7),

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Kościół w świecie	- określa pojęcie terroryzmu oraz organizacji i ataków terrorystycznych, - uzasadnia różnicę między Chrystusem a innymi osobami mającymi wpływ na dzieje ludzkości (A.13.4), - przedstawia konsekwencje dobra i zła (C.1.4), - wskazuje przyczyny nieszczęść i zła: zbrodnie, wojny, przemoc itp. (C.1.5), - definiuje, co to jest sekta, - wymienia niebezpieczeństwa, jakie niosą ze sobą sekty, - wymienia wartości, którymi powinien kierować się chrześcijanin, - wyjaśnia, w jaki sposób młody człowiek powinien świadczyć o Chrystusie.	- wyjaśnia, na czym polega misyjna natura Kościoła (F.1.1), - opowiada o roli założonych wspólnot przez: Benedykta, Franciszka z Asyżu, Dominika, Ignacego Loyoli (E.4.2), - w oparciu o teksty biblijne i nauczanie Kościoła opisuje jego misyjną działalność (F.1.2), - omawia ogólnie zjawisko religii (F.3.1), - wskazuje działania na rzecz tolerancji religijnej (E.5.10), - podaje, kiedy w Kościele obchodzimy Dzień Judaizmu (A.12.4), - rozpoznaje i wskazuje mechanizmy manipulacji w relacjach osobowych i w mediach (C.7.4), - uzasadnia konieczność poznania pełnych okoliczności zaistniałych faktów, by móc je prawidłowo ocenić, - wymienia sposoby przeciwdziałania złu (C.1.8), podając przykłady skuteczności walki metodami pokojowymi, - podaje objawy uzależnienia się od sekty, - uzasadnia właściwą postawę chrześcijanina wobec sekt (F.3.8), - definiuje pojęcie totalitaryzmu i podaje przykłady systemów totalitarnych, - uzasadnia, że zło jest konsekwencją odrzucenia Boga (C.1.2), - opowiada o roli Kościoła w czasach totalitaryzmów: hitlerowskiego i bolszewickiego (E.3.10), - wymienia prawa i wolności, których naruszenie może prowadzić do totalitarnego zniewolenia.	- podaje przykłady powtarzanych często opinii na temat wydarzeń i ludzi związanych z Kościołem, - wymienia zasady moralne, jakie są łamane w przygotowaniu i przeprowadzaniu ataków terrorystycznych, - uzasadnia, że nawet dla słusznym dążeń nie wolno posługiwać się zbrodnictwami metodami, wymierzonymi w niewinnych ludzi, - określa szkodliwość działania sekt, - podaje sposoby obrony przed werbowaniem do sekty, - potrafi rozpoznać, że ktoś przystał do sekty, - wyjaśnia pojęcia: fanatyzm religijny, obojętność religijna, - uzasadnia, że zarówno fanatyzm, jak i obojętność religijna są sprzeczne z postawą autentycznej religijności.	- wyjaśnia okoliczności tworzenia i cel rozpowszechniania krzywdzących opinii i stereotypów, - wymienia wybrane postacie historyczne i określa ich wpływ na historię, - wyjaśnia, dlaczego każdy z systemów totalitarnych sprzeciwia się swobodnemu wyznawaniu wiary, - uzasadnia konieczność respektowania prawa do kontrolowania poczynąń władzy państwowej i do nieskrępowanego wypowiedzania krytyki pod jej adresem.	poszukuje obiektywnych źródeł wiedzy na temat nagłaśnianych zdarzeń.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VII. Przewodnicy w drodze do szczęścia	- definiuje pojęcie „ekologia”, - wyjaśnia, że przyroda jest darem Boga, - wskazuje najważniejsze fakty z życia świętych (E.4.1) – św. Franciszek z Asyżu, - prezentuje nauczanie Kościoła dotyczące ekologii (C.7.7), - wykazuje aktualność myśli św. Franciszka (E.4.2), - określa, czym jest modlitwa (D.1.1), - podaje przykłady modlitwy znanych ludzi (D.2.3), - wymienia najważniejsze trudności w modlitwie (D.4.1), - wymienia najważniejsze wydarzenia z życia św. Teresy z Kalkuty, - podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie (F.2.3), - wskazuje najważniejsze fakty z życia świętych papieży XX w. (E.4.1), wymienia i opisuje uroczystości i maryjne (B.2.2) – Wniebowzięcia NMP, - wyjaśnia ludową nazwę uroczystości Matki Bożej Zielnej.	- podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8), - przedstawia sposoby przezwycięzania trudności w modlitwie (D.4.2), - wyjaśnia pojęcie miłosierdzia Bożego i wiąże je ze sprawiedliwością, powołując się na przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (A.13.13), - wyjaśnia, dlaczego św. Jan XXIII został nazwany papieżem pokoju, a św. Paweł VI papieżem dialogu, - charakteryzuje apostolską papieża Jana Pawła II jako Pielgrzyma i patrona rodzin, - wyjaśnia dogmat o wniebowzięciu NMP (A.13.12) i podaje datę ogłoszenia, - charakteryzuje istotę kultu Maryi (B.2.4).	- wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność za środowisko, - charakteryzuje stosunek współczesnych ludzi do przyrody i porównuje go z nauką przekazaną przez św. Franciszka, - podaje przykłady ludzi, którzy swoje życie opierali na modlitwie, - uzasadnia, dlaczego warto dobrze się modlić. - opisuje formy działalności matki Teresy i jej zgromadzenia, - podaje, że św. Jan Paweł II powierzył Maryi siebie i swoją posługę papieską, - wyjaśnia znaczenie zawołania papieskiego Jana Pawła II „Totus Tuus”, - określa cel błogosławienia kwiatów i ziół, - wyjaśnia, dlaczego pielgrzymki zmierzają na Jasną Górę na uroczystość Wniebowzięcia.	- wykazuje związek między mądrym korzystaniem z darów przyrody, a zdrowiem i szczęściem człowieka, - charakteryzuje znaczenie modlitwy w życiu wybranych postaci (św. o. Pio, bł. Carlo Acutis, Marta Robin), - omawia najważniejsze wydarzenia z pontyfikatów Jana XXIII, Pawła VI i Jana Pawła II.	- określa wartość osobistej modlitwy w kształtowaniu wrażliwości na potrzeby innych ludzi, - wyjaśnia motywację ludzi pielgrzymujących do grobów świętych papieży.

Semestr I i II

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	- wymienia i opisuje uroczystości (B.2.2) – Wszystkich Świętych, - pamięta najważniejsze wydarzenia z życia swojego patrona, - wyjaśnia, na czym polega naśladowanie swojego patrona, - wymienia trzy rzeczywistości Kościoła (pielgrzymujący, cierpiący i chwalebny), - wskazuje miejsce Adwentu na schemacie roku liturgicznego i omawia jego znaczenie, - wymienia tradycje i symbole adwentowe, - podaje przykłady pieśni adwentowych, - zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6), - wskazuje na skutki wynikające z Wcielenia dla życia chrześcijanina (A.13.10), - wymienia, co może być darem współczesnego człowieka dla Jezusa, - przedstawia okres Wielkiego Postu jako czas pokuty i nawrócenia, - wskazuje, że konsekwencją nawrócenia są dobre czyny,	- podaje przykłady wstawiennictwa świętych i wyjaśnia, na czym ono polega, - wyказuje związek między wiarą w czyściec i miłosierdziem Bożym (A.8.5), - wyjaśnia katolickie spojrzenie na śmierć człowieka i sens wiary w czyściec (A.8.3), - wyjaśnia nauczanie Kościoła o odpustach (A.8.4), - wyjaśnia, że Słowo Boże – Jezus stał się człowiekiem, by wypełnić Boży plan zbawienia, - wyjaśnia, że narodzenie Jezusa rozpoczyna wypełnienie protoewangelii, - uzasadnia, dlaczego Bóg pełen mocy stał się słabym dzieckiem, - definiuje pojęcie „Objawienie Pańskie”, - podaje, że 6 stycznia Kościół w Polsce obchodzi Dzień Pomocy Misjom, - ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5), - przytacza biblijne relacje o chrystofaniach (A.6.1) – spotkanie z Marią Magdaleną, - wyodrębnia i wyjaśnia słowa <i>Credo</i> odnoszące się do zmartwychwstania Chrystusa (A.4.1) i życia wiecznego ludzi,	- podaje naukę Kościoła na temat komunii ze świętymi, - wyjaśnia znaczenie słów św. Teresy od Dzieciątka Jezus: „Przejdę do mojego nieba, by czynić dobro na ziemi”. - wyjaśnia sens i znaczenie tradycji i symboli adwentowych, - podaje prawdę, że biblijne określenie „Słowo” odnosi się do Syna Bożego, - ukazuje mędrców jako przedstawicieli wszystkich ludzi, - wyjaśnia symboliczne znaczenie darów ofiarowanych Jezusowi przez mędrców, - uzasadnia, że najlepszym darem dla Jezusa są dobre uczynki, - wyjaśnia właściwe znaczenie dobrych uczynków (post, modlitwa, jałmużna), - definiuje pojęcie „nowe życie w Chrystusie”,	- określa trzy rzeczywistości Kościoła (pielgrzymujący, cierpiący i chwalebny), - interpretuje teksty biblijne zapowiadające przyjście Zbawiciela. - określa przesłanie tekstu biblijnego J 1,1-14, - na podstawie tekstu biblijnego (Łk 15,11-33) określa, na czym polega istota nawrócenia, - interpretuje perykopę o zmartwychwstaniu Chrystusa (J 20,11-18),	- wyjaśnia znaczenie Eucharystii dla budowania jedności Kościoła w wymiarze doczesnym i wiecznym, - interpretuje fragmenty prefacji o Bożym Narodzeniu.

Dział	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	• omawia znaczenie przykazań kościelnych (E.2.11): drugiego, trzeciego, i czwartego i wyjaśnia obowiązki wynikające z nich, • podaje, że chrzest rozpoczyna nowe życie w Chrystusie, • podaje prawdę, że misją Kościoła jest zbawienie wszystkich ludzi, • wskazuje, że każdy chrześcijanin jest odpowiedzialny za głoszenie innym wiary.	• przedstawia konsekwencje wiary w zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa jako uzasadnienie nadziei chrześcijańskiej (A.6.3), • uzasadnia wartość świadectwa wiary w różnych sytuacjach życiowych (E.1.7), • opisuje możliwości i podaje przykłady apostołstwa w różnych środowiskach rówieśniczych i na portalach społecznościowych (F.2.1), • podaje przykłady ludzi zaangażowanych w apostołstwo (F.2.4), charakteryzując wybrane inicjatywy ewangelizacyjne.	• wyjaśnia prawdę, że zmartwychwstanie Jezusa otwiera nam drogę do nowego życia i jest zapowiedzią naszego zmartwychwstania. • uzasadnia, dlaczego do ewangelizacji warto wykorzystywać nowoczesne środki komunikacji.	• wyjaśnia, że od dnia Pięćdziesiątnicy Duch Święty pobudza serca ludzi, aby z wiarą głosili Ewangelię tym, którzy jej nie słyszeli.	• wyjaśnia, że wielu ochrzczonych osłabło w wierze i potrzebuje ponownej ewangelizacji.

Ocenę niedostateczną śródroczną i roczną otrzymuje uczeń, który nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności określonych wymaganiami na ocenę dopuszczającą.